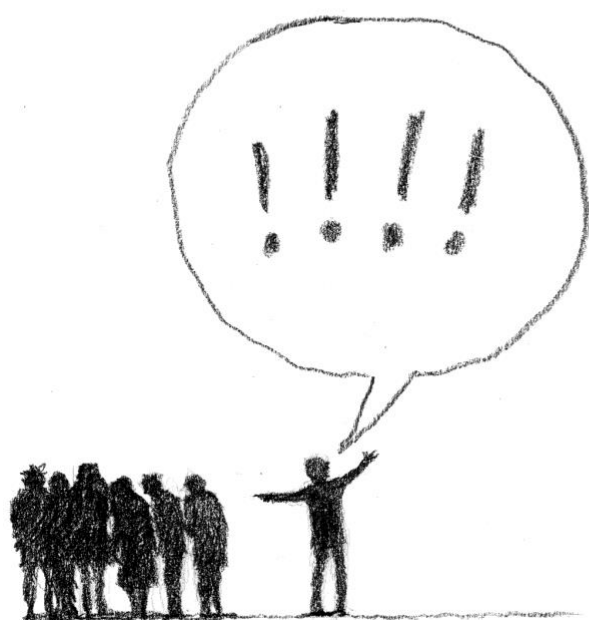

Bryd tabuet og tal om seksualitet

En kvalitativ undersøgelse af pædagogers udfordringer i arbejdet med unge med udviklingshæmnings seksualitet

Tegning: Rasmus Sand Høyer

Specialets samlede antal tegn:
185.199 tegn
Svarende til antal normalsider:
77,2 sider

Freja Stenulm Prynø
Studienummer: **20143293**

Telefonnummer: **20687760**

Vejleder: Bo Møhl

10. Semester, Psykologi, Speciale

Aalborg Universitet d. 29 maj 2020.

Abstract

Background: Studies suggest pedagogues experience difficulties in relation to sexual behavior from people with mental disabilities.

Purpose: Researching which difficulties Danish pedagogues working in residential services experience while working with the sexuality of young people with mental disability.

Research question: “What challenges do pedagogues experience in working with the sexuality of young people with mental disabilities?”

Method: This thesis adopts a qualitative methodology. The data is collected through semi-structured focus group interviews with five pedagogues working in a residential service in the northern part of Denmark. The interviews were transcribed and analyzed with Interpretative phenomenological analysis (IPA), resulting in the following topics:

1. Pedagogues' attempts to support young people's sexuality
2. The influence of the family on sexuality
3. Young mentally disabled people's ignorance of sexuality
4. Taboo, secrecy and guilt related to the young person's sexuality
5. The young people are attracted to the educators
6. Customs, norms and nudity
7. Taboo, shame and responsibility
8. Abusive behavior towards pedagogues
9. Skin hunger and physical contact with young mentally disabled people
10. The atypical sexuality of the young and mentally disabled
11. Abusive behavior towards other students and legislation
12. Benefits of being shameless

Conclusion: This study finds that the respondents experience sexual behavior from the mentally disabled people they are responsible for taking care of. The sexual behavior result in multiple difficulties according to the analysis. Some of the found difficulties are: Collecting information from child schools and parents regarding sexual behavior prior to entering the new residential services, abusive behaviour of the mentally

disabled towards staff and other residents and handling a lack of norms and nudity in non-private areas. The Twoway Taboo Theory, Sexual Scripting Theory and ExPLISSIT theory is used to explain reasons for some of the difficulties, reasons for the atypical sexual behavior which account for some of the difficulties in working with young mentally disabled and their sexuality and give a recommendation for how to work with the sexuality of the young mentally disabled.

Indholdsfortegnelse

Abstract	1
Indholdsfortegnelse	3
1. Indledning.....	6
<i>1.1 Problemformulering</i>	<i>7</i>
2. Afgrænsning	8
3. Baggrundsviden og teori.....	8
<i>3.1 Psykisk Udviklingshæmning</i>	<i>8</i>
3.1.1 Diagnostik ifølge ICD-10, ICD-11 og DSM-5.....	8
3.1.2 Årsager til udviklingshæmning	10
<i>3.2 Seksualitet.....</i>	<i>10</i>
3.2.1 World Health Organization (WHO) om seksualitet	10
3.2.2 Graugaard, Giraldi & Møhl om seksualitet	11
<i>3.3 Seksualitet og udviklingshæmning.....</i>	<i>11</i>
3.3.1 Selvbestemmelsesrettet.....	13
3.3.2 Udviklingshæmmede som ofre og krænkeres	13
<i>3.4 Tabu.....</i>	<i>14</i>
<i>3.5 Tovejstabu.....</i>	<i>16</i>
4. Metode og metodologi.....	17
<i>4.1 Videnskabsteori</i>	<i>17</i>
4.1.1 Fænomenologi	17
4.1.2 Hermeneutik.....	19
4.1.3 Hermeneutisk fænomenologi.....	19
4.1.4 Den induktive tilgang	20
<i>4.2 Metode</i>	<i>20</i>
4.2.1 Det kvalitative forskningsinterview.....	20
4.2.2 Semistruktureret interview	21
4.2.3 Fokusgruppeinterview	22
4.2.4 Informanter	22
<i>4.3 Optagelse, transskription og transskriptionsregler.....</i>	<i>23</i>
4.3.1 Symbolpolitik	25

4.4 Forforståelse	25
4.5 Interpretive Phenomenological Analysis (IPA)	26
5. Analyse	28
5.1 Setting og stemningsbeskrivelse.....	28
5.2 Hvordan forstår pædagogerne unge med udviklingshæmnings seksualitet?	28
5.2.1 Delkonklusion	31
5.3 Udfordringer i arbejdet med seksualitet og unge med udviklingshæmning	32
5.3.1 Pædagogers forsøg på at støtte de unges seksualitet	32
5.3.2 Familiens indflydelse på de unge udviklingshæmmedes seksualitet	34
5.3.3 De unges uvidenhed omkring seksualitet	35
5.3.4 Tabu, hemmeligholdelse og skyldfølelse i forbindelse med de unges seksualitet.....	36
5.3.5 De unge tiltrækkes af pædagogerne.....	41
5.3.6 Kutyme, normer og nøgenhed.....	43
5.3.7 Tabu og skam.....	45
5.3.8 Grænseoverskridende adfærd over for pædagoger	46
5.3.9 Hudsult og fysisk kontakt med de unge.....	50
5.3.10 Unge udviklingshæmmedes atypiske seksualitet.....	53
5.3.11 Lovgivning og grænseoverskridende adfærd over for andre elever	55
5.3.12 Fordele ved bramfrihed.....	59
6. Systematisk litteratursøgning	60
6.1 Fremgangsmåde.....	61
6.1.1 Søgning i databaser	61
6.1.1.1 Psykinfo	61
6.1.1.2 Scopus og Proquest	62
6.1.2 Behandling af artikler.....	63
6.1.2.1 Inklusion og eksklusion	63
6.1.3 PRISMA.....	65
6.2 Præsentation af faglitteratur	65
6.3 Analyse af artiklernes fund i relation til egne fund og kritisk stillingtagen.....	68
6.3.1 McConkey & Ryan	68
6.3.2 Löfgren-Mårtenson, Sorbring & Molin.....	71
6.3.3 Tamas, Jovanovic, Rajic, Ignjatovic & Prkosovacki	73
7. Diskussion	73
7.1 Undersøgelsens fund forstået ud fra systematisk litteratursøgning og psykologisk teori	74
7.1.1 De unge og tabu.....	74

7.1.2 Pædagogerne og tabu	75
7.1.3 Andre nøglepersoner og tabu.....	76
7.1.4 PLISSIT og ExPLISSIT	77
7.1.5 Sexual Scripting Theory og Stemplingsteori.....	80
7.2 Begrænsninger ved undersøgelsens metode	84
7.2.1 Validitet.....	85
7.2.2 Reliabilitet.....	86
7.2.3 Generaliserbarhed	86
7.2.4 Opgavens begrænsninger	87
8. Undersøgelsens relevans for psykologisk praksis	88
9. Konklusion	90
Litteraturliste.....	93
<i>Artikler & rapporter</i>	<i>93</i>
<i>Bøger.....</i>	<i>95</i>
<i>Internetsider.....</i>	<i>97</i>
<i>Personligkommunikation</i>	<i>99</i>
Bilag 1: Kontaktmail til bosteder	100
Bilag 2: Samtykke erklæring.....	101
Bilag 3: Interviewskabelon.....	103
Bilag 4: Transskriberet Gruppeinterview	108
Bilag 5: Transskriberet Lederinterview.....	122
Bilag 5: Søgeprotokol.....	128

1. Indledning

Læser man socialstyrelsens håndbog ”Seksualitet på dagsordenen” om professionel støtte til voksne med funktionsnedsættelse, ser man allerede på side et, at det at være et seksuelt væsen er en del af det at være menneske (Seksualitet på dagsordenen, p. 3, 2012), hvilket imidlertid ikke nødvendigvis er ensbetydende med, at alle har lige adgang til hjælp i forbindelse med deres seksualitet. Der hersker et tovejstabu omkring seksualitet, hvoraf både professionelle og borgere undgår at tale herom (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 688ff). Unge med udviklingshæmning oplever særligt udfordringer med seksualitet (Secher, 2019, p. 545). I Danmark skønnes det, at der er 60-160.000 mennesker med udviklingshæmning (Flachs, Michelsen, Uldall, & Juel, 2014, p. 9). Udviklingshæmmede har ofte behov for rådgivning og støtte til grænser, kognitive eller fysiologiske udfordringer, manglende kendskab til egen seksualitet og andet (Seksualitet på dagsordenen, pp. 3-4, 2012). Ifølge Socialstyrelsen skal man være særligt opmærksom på unges seksualitet, da det er i ungdommen, at man har mulighed for at påvirke den seksuelle udvikling, identitetsdannelse og mestring af voksenlivet (Holmskov & Skov, 2012, p. 38). Det er derfor særligt vigtigt for unge med udviklingshæmning, at den professionelle bryder tabuet, da de dermed har mulighed for at lære om deres seksualitet, identitet eller mestring. Gennem en del af min studietid har jeg arbejdet på et bosted, med heraf oplevelser med udviklingshæmmedes seksualitet (se nedenstående case fra mit arbejde) som har forårsaget, at jeg finder emnet vigtigt:

Carl på 22 år har i flere år boet på et bosted i Nordjylland. Carl er udviklingshæmmet og har et funktionsniveau som en 3,5 årig. Carl har svært ved at mærke sig selv, og til at afhjælpe dette benytter han sig tit af stramme bukser. Når der er meget, som fylder i Carls hoved, står han op om natten for at prøve bukser. Hvis ikke det beroliger og hjælper ham, tager han joggingbukser med snor på. Snoren strammer han alt, hvad han kan og binder knuder. En pædagog blev en nat vækket, hvor Carl havde bundet 37 knuder på sine bukser, og snoren var nødt til at blive klippet over. I forbindelse med oprydning på Carls Ipad finder pædagogerne en video af Carl og en ung fyr fra Carls dagtilbud. I videoen får Carl et knæ i skridtet af den anden. Personalet havde tidligere oplevet, at Carl havde overtalt en anden beboer, Rolf, til at sparke sig i skridtet,

og vælger straks at slette videoen. Pædagogerne taler med store ord til Carl om, at den slags adfærd ikke er i orden. Carl begynder efterfølgende igen at bede Rolf om at give ham et knæ i skridtet. På det følgende personalemøde bliver ”sparke-leg” taget op som emne, og det bliver diskuteret, om der skal tilkaldes en sexolog i forhold til problematikken. Den eksterne hjælp fravælges, og i stedet vil personalet forsøge at stoppe adfærden ved at indføre et forbud mod, at Carl og Rolf er alene sammen.

Casen gjorde mig nysgerrig på, hvorfor pædagogerne reagerer, som de gør? Hvad er der på spil for pædagogerne, siden de negligerer at se og anerkende Carls behov for at udleve sin seksualitet? Hvad er logikken bag deres reaktion? Hvorfor fravælger disse pædagoger at arbejde med Carls seksualitet? Ser pædagogerne overhovedet Carls adfærd som seksualitet? Hvordan forstår de seksualitet og udviklingshæmning? Det ledte til en overordnet forståelse af, at der for pædagogerne må være udfordringer i forbindelse med at arbejde med seksualitet. Ifølge Socialstyrelsen er det vigtigt, at fagpersoner ikke ignorerer eller afviser signaler om seksualitet, fordi det gør det endnu svære for borgere at henvende sig med fx spørgsmål om seksualitet (Seksualitet på dagsordenen, p. 8, 2012). Dette ledte mig til at udføre en dansk undersøgelse af pædagogers udfordringer i arbejdet med unge med udviklingshæmnings seksualitet. Som en del af undersøgelsen viste en litteratursøgning på databaserne Psykinfo, Scopus og Proquest, at der kun findes tre undersøgelser, der undersøgte pædagogers udfordringer i arbejdet med udviklingshæmmedes seksualitet. Ingen af studierne var udført i Danmark, hvilket vidner om, at der er et behov for en sådan undersøgelse i en dansk kontekst. Dette har ledt mig til følgende problemformulering.

1.1 Problemformulering

“Hvilke udfordringer oplever pædagoger i arbejdet med unge psykisk udviklingshæmmedes seksualitet”

Jeg vil besvare problemformuleringen med udgangspunkt i en kvalitativ undersøgelse og Interpretative Phenomenological Analysis (IPA).

2. Afgrænsning

I forlængelse af problemformuleringen er det nødvendigt at lave en afgrænsning af, hvad der vil blive undersøgt i dette speciale og en afklaring af de vigtigste begreber.

Dette speciale ønsker at undersøge pædagogernes egne oplevelser af, hvilke udfordringer der er for dem i arbejdet med unge udviklingshæmmedes seksualitet. Specialet benytter sig af termen udviklingshæmmet, hvilket dækker psykisk udviklingshæmning og ikke fysisk udviklingshæmning. Specialet differentierer desuden ikke imellem retarderingsgrader, men søger at undgå tilstedeværelse af komorbide diagnoser. Der er en overrepræsentation af somatiske og psykisk sygdom, hvilket gør det svært at undgå helt (Secher, 2019, p. 547). Studiet tager udgangspunkt i kvalitativ metode og undersøger udfordringerne ved et semistruktureret fokusgruppeinterview med fem pædagoger. Desuden suppleres med og systematisk litteratursøgning i tre databaser.

3. Baggrundsviden og teori

I dette speciale benyttes forskellige begreber, som er vigtige for forståelsen af problematikken, hvoraf de vigtigste vil derfor blive gennemgået i det følgende.

3.1 Psykisk Udviklingshæmning

Udviklingshæmmet er den samlebetegnelse, som mennesker med udviklingshæmning ifølge Landsforeningen for Udviklingshæmmede (LEV), selv ønsker at blive kaldet (LEV, 2020). Overordnet er mennesker med udviklingshæmning mangelfuldt udviklet med henblik på blandt andet intellektuel kapacitet, kommunikation, hukommelse, mentalisering, abstrakt tænkning og adaptive færdigheder (Secher, 2019, p. 545).

3.1.1 Diagnostik ifølge ICD-10, ICD-11 og DSM-5

Ifølge International Statistical Classification of Diseases (ICD-10) går udviklingshæmning under kategorien mental retardering (World Health Organization, 2019). Ifølge ICD-10 er udviklingshæmning: En tilstand af forsinket eller mangelfuld udvikling af evner og funktionsniveau, som normalt viser sig i løbet af barndommen.

Vanskeligheder inden for de kognitive, sproglige, motoriske og sociale evner og færdigheder bidrager til det samlede intelligensniveau (World Health Organization, 2019). Ifølge Dansk Psykolog Forenings hjemmeside bliver del-overskriften fra ICD-10 diagnosen “Mental retardering” erstattet med “Disorders of Intellectual Development” i ICD-11 (Christiansen, 2020). De gennemgående træk bliver; signifikante begrænsninger i den intellektuelle funktion, signifikante begrænsninger i evnen til adfærdsmæssig tilpasning og at disse forhold ses i barnets udviklingsperiode, hvilket vil sige tidlig barndom, barndom eller ungdom. De fire sværhedsgrader fra ICD 10 beholdes desuden og er fortsat mild, moderat, svær og dyb. Disse tildeles ud fra blandt andet den målte IQ (intelligens quotient) og det adfærdsmæssige funktionsniveau (Christiansen, 2020).

Mild udviklingshæmning (IQ: 50-69): Det er ofte først i skolen, at barnets intellektuelle begrænsninger opdages. Det kan være vanskeligt at skelne mild udviklingshæmning fra indlæringsproblemer og adfærdsproblemer. Denne gruppe udgør den største gruppe af udviklingshæmmede (ca. 85 %).

Moderat udviklingshæmning (IQ: 35-49): Der er almindeligvis markante problemer i barndommen. Mange kan dog læres op til en vis grad af uafhængighed med evne til at sørge for sig selv, til at kommunikere og besidder nogle skolefærdigheder. Denne gruppe udgør ca. 10 %.

Svær udviklingshæmning (IQ: 20-34): Medfører almindeligvis et vedvarende behov for omsorg. Disse personer udgør 3-4 % af udviklingshæmmede.

Dyb udviklingshæmning (IQ: lavere end 20): Medfører alvorlige begrænsninger i egenomsorg, kommunikation og bevægelighed. Personen er ikke testbar på standard intelligens tests, men antages at have en IQ lavere end 20. Disse udgør 1-2 %. (Flachs, Michelsen, Uldall & Juel, 2014, p. 9)

Ifølge DSM 5 har mennesker med intellektuelle handicaps (udviklingshæmning) ofte vanskeligheder på tre store livsområder:

Det forståelsesmæssige område; sprog, læsning, skrivning, sammenligning, logisk ræsonnement, viden og hukommelse.

Det sociale område; empati, social dømmekraft, kommunikation og evne til at indlede og opretholde relationer.

Det praktiske område; egenomsorg, job, ansvarlighed, økonomistyring, afslapning og organisation af skole og arbejdsopgaver (Secher, 2019, p. 547)

Udviklingshæmmede er hermed en gruppe, som er hæmmet i deres intellektuelle udvikling i højere eller mindre grad, uanset hvilket diagnosesystem der benyttes, og udviklingshæmningen påvirker store områder i deres livsforløb fra start til slut, hvor de dog i praksis er en meget uhomogen gruppe, der varierer i forhold til kompetencer og udfordringer.

3.1.2 Årsager til udviklingshæmning

Ifølge LEV (2020) forårsages udviklingshæmning af forskellige komplekse faktorer; arvelige sygdomme (fx kromosomfejl), mangel på motorisk, social og sproglig stimulering i barndommen, hjerneskade opstået før (fx sygdom og misbrug hos mor), under (fx længerevarende iltmangel) og efter fødslen (fx traumer, infektionstilstande, somatisk sygdom).

Vedrørende patientforeninger; det er vigtigt at holde sig for øje, at patientforeninger, som fokuseret interesseorganisationer, ofte har en eller flere klare agendaer, når det kommer til formidling, idet den enkelte patientforening vil være interesseret i øget fokus på deres indsatsområde, med heraf økonomiske særinteresser.

3.2 Seksualitet

Seksualitet er et vigtigt begreb at få afklaret, idet opfattelsen og forståelsen af seksualitet er individuel, hvoraf alle som kommer til at læse dette speciale, vil have helt forskellige forståelser heraf (Graugaard, Giraldi & Møhl, 2019, p. 42).

Til en overordnet forståelse af seksualitet har jeg valgt WHO's definition på seksualitet sammen med et udsnit af Graugaard, Giraldi og Møhls (2019) forståelse af seksualitet, med en heraf bredere samlet forståelse af sexologi og seksualitet.

3.2.1 World Health Organization (WHO) om seksualitet

WHOs definition af seksualitet; “et centralt aspekt af at være menneske gennem hele livet og omfatter køn, kønsidentitet og roller, seksuel orientering, erotik, glæde, intimitet og reproduktion. Seksualitet opleves og udtrykkes i tanker, fantasier, ønsker,

tro, holdninger, værdier, adfærd, praksis, roller og forhold. Mens seksualitet kan omfatte alle disse dimensioner, er det ikke givet, at de altid opleves eller udtrykkes. Seksualitet påvirkes af samspillet mellem biologiske, psykologiske, sociale, økonomiske, politiske, kulturelle, juridiske, historiske, religiøse og åndelige faktorer. ” (World Health Organization, 2020).

3.2.2 Graugaard, Giraldi & Møhl om seksualitet

Ifølge Graugaard, Giraldi & Møhl (2019) kan seksualitet ikke reduceres til en statisk egenskab ved kroppen, men skal ses som et dynamisk sammenspil mellem biologiske, psykologiske og sociale kræfter, aspekter og vinkler (pp. 39; 42). Seksualitet forstås som en samlebetegnelse for følelser, fantasier, adfærdsformer, som indgår i mentale, relationelle og kulturelle forvandlinger. Seksualitet og seksualitetsforståelse har gennem tiden ændret sig, på trods af, at de biologiske aspekter ikke har ændret sig, hvilket de forklarer med konstant ændring af de ydre omstændigheder (Graugaard, Giraldi & Møhl, 2019, pp. 39, 42). Seksualiteten forandrer sig gennem livet og er afhængig af den kontekst, som den indgår i (Graugaard, Giraldi & Møhl, 2019, p. 39). Graugaard, Giraldi & Møhl (2019) giver desuden en malende metafor for, hvordan seksualitet kan forstås som et sprog; “ et sprog, der er tillært og i livslang forandring. Menneskets seksualitet (kan) sidestilles med et socialt skabt, men organisk funderet sprog med utallige accenter, tonefald og mere eller mindre eksotiske dialekter. Ligesom (...) på den verbale kommunikations område findes der både seksuelt fåmælte, som taler i enstavelsesord og korte sætninger, og mennesker med et rigt ordforråd og et højt lixtal” (Graugaard, Giraldi & Møhl, 2019, p. 41). Seksualitet ses her som både et kropsligt og mentalt aspekt gennem hele livet. Seksualitet skal derfor ses som et basalt behov, som en del af det at være menneske, både kropsligt og mentalt. Seksualitet er ikke synonymt med samleje og orgasme, som kan være en del af seksualiteten, men ikke nødvendigvis behøver at være en del heraf (Graugaard, Giraldi & Møhl, 2019, pp. 43).

3.3 Seksualitet og udviklingshæmning

Udviklingshæmmede er seksuelle væsner på lige fod med andre uden udviklingshæmning (Wheeler, 2001, p. 925). Ofte antages det, at mennesker med psykiske funktionsnedsættelser ikke har nogen seksualitet, eller at seksualiteten er så

udviklet og barnlig, at den kun behøver opmærksomhed, hvis den giver vanskeligheder for omgivelserne (Secher, 2019, p. 549).

Seksualiteten hos udviklingshæmmede er meget varieret og går fra seksuelle lyster og aktiviteter, som ligner alle andres/ikke-udviklingshæmmedes, til en mere diffus seksualitet, som kan være rettet mod mennesker, dyr, objekter, situationer eller stemninger, som mødes i hverdagen (Secher, 2019, p. 549). For nogle er seksualiteten infantil i psykodynamisk forstand, hvilket vil sige, at den er mangeartet og uden et konstant seksualobjekt. Dette kan også være gældende, selvom personen er voksen og kønsmoden og har fysiologiske drifter og behov (Secher, 2019, p. 549). Seksualitet for udviklingshæmmede er ikke altid et spørgsmål om en partner og samleje, men i langt højere grad om sanselighed og lystfyldte kropslige fornemmelser. Det at have en kæreste er derfor ikke synonymt med en sexpartner, men kan være en ven, man kan være mere eller mindre intim med (Secher, 2019, p. 549). Den enkelte unges seksualitet er derfor individuel og afhænger af konteksten, hvori den unge befinder sig. En kontekst kan af en udviklingshæmmet opleves som seksuel, uden at være det for andre, hvoraf det bliver de omkringværendes, herunder pædagogernes, ansvar at skelne og så vidt muligt at forstå seksualitetens betydning for den enkelte (Secher, 2019, p. 549). En situation kan derfor være erotisk eller ophidsende for en udviklingshæmmet, uden at det vanligvis er muligt at se og forstå for en udenforstående, og modsat kan en mandlig udviklingshæmmet få rejsning (tydes vanligvis som tegn på seksuel opstemthed), uden nødvendigvis at opleve noget seksuelt herved. Det er derfor af betydning for forståelsen af de udviklingshæmmedes seksualitet, at der ikke konkluderes for hurtigt eller bliver lavet generaliseringer ud fra ikke udviklingshæmmedes standarder (Secher, 2019, pp. 549-550).

Forskning viser, at unge med svær eller kronisk sygdom har udfordringer i forhold til udviklingen af deres seksualitet. Lange perioder med indlæggelser, manglende privatliv, nedsat social aktivitet og fravær fra uddannelsesforløb kan vanskeliggøre at følge med i den intellektuelle, sociale og seksuelle udvikling. Forældrenes bekymringer og omsorg kan utilsigtet bidrage til en infantilisering, der gør det svært for den unge at gøre sig emotionelle og seksuelle erfaringer, hvilket påvirker den seksuelle selvstændiggørelse og identitetsdannelse (Laursen & Højgaard, 2019, p. 431). Langt de fleste med psykisk udviklingshæmning har udfordringer på seksualitetens, relationernes og kærlighedslivets område (Secher, 2019, p. 545). Der

kan til tider være et behov for hjælp til at forstå og opdage, at den udviklingshæmmede er et seksuelt væsen på lige fod med ikke udviklingshæmmede, hvilket lægger et ansvar på de omkringværende professionelle og omsorgspersoner (Wheeler, 2001, pp. 923-927). En grundlæggende barrierer mod at kunne intervenere meningsfuld er, at både professionelle pædagoger og ikke-professionelle omsorgspersoner (fx forældre) ofte finder emnet vanskeligt (se afsnit om tovejstabu) eller ikke tillægger det værdi, som kan være forårsaget af kulturskabte normer (Mannino, Giunta og La Fiura, 2017, p. 486). De kulturskabte normer kan omhandle, at seksualitet ikke er opnåelige for udviklingshæmmede, hvilket kan lede til en forståelse af, at den udviklingshæmmede ses som asexuel eller seksuelt atypisk (Mannino, Giunta og La Fiura, 2017, p. 486).

3.3.1 Selvbestemmelsesrettet

Selvbestemmelsesretten forsøger at kompensere for, at professionelle og omsorgspersoner er den primære barriere for, at udviklingshæmmede kan udleve deres seksualitet (Holmskov & Skov, 2012, p. 16; Mannino, Giunta og La Fiura, 2017, p. 486). Ifølge World Health Organization (WHO) har alle mennesker ret til at udleve deres seksualitet på en tilfredsstillende måde, også i et ansvarligt samspil med andre. Det gælder for personer med et handicap, at de ifølge FN (Forenede Nationer) har samme rettigheder, som andre (Secher, 2019, p. 548). Alle borgere i Danmark har selvbestemmelsesret og gennem dette krav på at få indflydelse på egne forhold. Samtykke fra borgeren er nødvendig for, at pædagogerne ifølge loven må hjælpe de udviklingshæmmede med deres seksualitet (Holmskov & Skov, 2012, p. 49). En borger, der har givet sit samtykke til støtte i forhold til seksualitet, kan på et hvilket som helst tidspunkt tilbagekalde sit samtykke (Holmskov & Skov, 2012, p. 50).

3.3.2 Udviklingshæmmede som ofre og krænker

Ifølge Sundhedsstyrelsen viser undersøgelser, at personer med psykisk handicap har en højere risiko for at blive udsat for seksuelle overgreb og uønskede seksuelle oplevelser (Socialstyrelsen, 2019a). De unge udviklingshæmmede har desuden sværere ved at bearbejde hændelserne, end ikke-udviklingshæmmede (Secher, 2019, p. 557). Socialstyrelsens håndbog om forebyggelse af vold og seksuelle overgreb mod børn med handicap fortæller også, at langt flere børn med handicap bliver udsat for

overgreb, end børn uden handicap (Socialstyrelsen, 2017, p. 11). Internationale studier tyder på, at børn med handicap udsættes for seksuelle overgreb 3-4 gange hyppigere, end andre børn (Secher, 2019, p. 557). Det kan være svært at vurdere, hvorvidt mistrivsel hos unge udviklingshæmmede stammer fra uønsket seksuelle oplevelser eller andet, og unge udviklingshæmmede mangler ofte viden og kompetencer til at beskytte sig selv og hinanden mod seksuelle overgreb (Socialstyrelsen, 2019b). Det kan desuden være svært for udviklingshæmmede at få den fornødne hjælp og støtte efter seksuelle overgreb (Secher, 2019, p. 558). Ligeledes er unge udviklingshæmmede selv i højere risiko for at udføre seksuelt grænseoverskridende adfærd og seksuelle overgreb (Secher, 2019, p. 557). Særligt unge, som har ulige kognitive og sociale kompetencer i forhold til deres partner, kan risikere at komme til at krænke (Socialstyrelsen, 2017, p. 28). Den manglende evne til at forstå og sprogliggøre oplevelsen øger risikoen for, at man krænker andre (Secher, 2019, p. 557). På trods af undervisning om seksualitet og grænser er udviklingshæmmede ikke nødvendigvis bedre til at sige fra og undgå seksuelle overgreb. Det er derfor nødvendigt også at skabe meningsfulde og overskuelige sociale rammer, eventuelt ved træning i overvågede sociale arrangementer (Secher, 2019, p. 557), ikke mindst i betragtning af, at unge udviklingshæmmede kan have vanskeligt ved at overføre viden og erfaring fra en situation til en anden (Secher, 2019, p. 545). Det kan desuden være krænkende for andre, at udviklingshæmmede går nøgne rundt, uddeler overdrevne kram og kærtegn eller onanere i det offentlige/fællesrum (Secher, 2019, p. 558).

3.4 Tabu

Der er udbredt tabu omkring berøring af sig selv og andre mennesker (Hunter & Stuve, 1998, p. 65), som bunder i en frygt for, hvordan intentionerne kan blive misforstået og fejltolket. Tabuet kan på den ene side fungerer som en påføring af forbud, der forhindrer nydelse, men kan på den anden side fungerer som et beskyttende system, der definerer kollektive og normative grænser (Hunter & Stuve, 1998, pp. 64; 65). I det følgende oplystes teoriens generelle forståelse af forskellige tabuer om fysisk berøring.

Ikke rør det modsatte køn:

Der mangler positive og sunde billeder af ikke-seksuelt berøring, med heraf fordom om, at al berøring er en seksuelt tilnærmelse (Hunter & Stuve, 1998, p. 65).

Ikke rør det samme køn:

Mange tilskriver fysisk kontakt mellem det samme køn som homoseksuelt. Dette tabu er så dybt forankret, at det forårsager, at mange forældre stopper med at røre deres børn af samme køn, når de når puberteten, af frygt for at det vil blive fejlfortolket af andre eller vil lede til homoseksuelle tendenser i barnet (Hunter & Stuve, 1998, p. 65).

Ikke rør dig selv:

Sideløbende med tabu omkring at røre andre lærer børn også fra en tidlig alder, at de ikke må røre deres intime områder. Tabu omkring selvberøring er muligvis endnu stærkere, end tabu omkring berøring af andre (Hunter & Stuve, 1998, p. 65).

Ikke rør fremmede:

Berøring af fremmede undgås, fordi det kan provokerer til enten vold eller henlede til et seksuelt respons, og kan yderligere blive set som en overskridelse af andres personlige grænser (Hunter & Stuve, 1998, p. 65).

Ikke rør de syge eller de gamle:

Dette er et måske mere subtilt tabu, da det bunder i, at nogle kulturer har en tendens til at favorisere de unge og raske og i særdeleshed de unge og smukke. Det resulterer derfor i, at der kommer en skævvridning mod at være varm, imødekommende, modtagelig og lydhør overfor dem, vi finder attraktive og seksuelt fristende og begærlige, mens adfærden over for handicappede vil være kold, reserveret og distancerende (Hunter & Stuve, 1998, p. 66).

Hunter og Struves tabu teori bygger på studier fra 1973 og er derfor en sekundær kilde. Artiklen er over 20 år gammel og den bagvedliggende forskning er tæt på 50 år. Samfund har derfor ændret sig i mellemtiden. Det tyder imidlertid ikke på, at tabu omkring seksualitet har ændret sig da "no homo" betegnelsen indenfor de seneste par år har bredt sig (Brown, 2011, pp. 299-300). "No homo" bliver brugt til at ændre

“fortegn på udsagnet”, således at handlingen ikke bliver forstået med homoseksuelle intentioner (Brown, 2011, p. 300). “No homo” bliver både brugt i sammenhæng med dialog og fysisk berøring, og bliver brugt for at undgå at andre bliver i tvivl om en persons seksualitet (Brown, 2011, p. 302). “No homo” begrebet er derfor et eksempel på, at tabu omkring berøring og seksualitet stadig stikker dybt i samfundet. I forhold til praksis i Danmark er Hunter og Struves (1998) tabu-teori stadig aktuel i forhold til frygt for homoseksualitet. I forhold til de andre aspekter er det værd at holde sig for øje, at teorien er udviklet i en anden tid.

3.5 Tovejstabu

Forskning viser, at temaet seksualitet ofte forbigås i sundhedssektoren, også ved tilstande, hvor det seksuelle har en tydelig relevans, er langt fra sikkert, at emnet bliver taget op af de sundhedsprofessionelle. Dette kan bunde i et sejlivet tovejstabu, som bygger på blufærdighed, uvidenhed, fordomme og usikkerhed, både hos professionelle og patienter, hvilket resulterer i, at både patienter og professionelle på grund af blufærdighed og misforstået hensyntagen undgår at bringe emnet seksualitet op (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 688). En af konsekvenserne kan være, at mennesker med sexologiske problemer ofte ikke får den hjælp, de har brug for og krav på (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 688). Teorien bygger på, at der er en tendens til at sundhedsfagligt personale ikke spørger ind til seksuelle dysfunktioner, selvom patienterne ønsker det (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 688). Det beskrives desuden, at en begrænsende faktor i dialogen om seksualitet kan være: køn, alder, somatiske tilstande og behandlerens egen blufærdighed og manglende interesse (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 689). Krav og lovgivning gælder også udviklingshæmmede, som det fremgår af det tidligere afsnit om seksualitet og udviklingshæmning, og det er den professionelles ansvar at invitere til samtale om seksualitet og dermed bryde tovejstabuet (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 689). Der ses desuden en tendens til, at der generelt ikke søges hjælp til seksuelle problemer (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 689f). Fagpersoner fortæller i et dansk studie, at deres begrænsninger for at tale om seksuelle problemer primært er forårsaget af manglende viden og færdighed, manglende tid og følelsesmæssigt ubehag ved seksuelle emner (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 689), ligesom fagpersonerne frygter en masse spørgsmål, de ikke er kompetente til at svare på (Møhl, Giraldi &

Graugaard, 2019, p. 689). Nogle udviklingshæmmede vil på grund af deres intellektuelle vanskeligheder mangler viden og indsigt i, hvilken hjælp de har behov for og ret til. Ligeledes kan der både fra professionelle og borgernes side være blufærdighed forbundet med det seksuelle sprogbrug (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 697). I forlængelse heraf ses en tendens til, at der kun tales eksplicit og direkte om seksualitet, hvis dette er årsagen til dialogen, hvorved kommunikation omhandlende seksualitet vil være implicit og indirekte, hvis det foregår i en anden anledning, hvor udfordringer med seksualitet ikke er det primære fokus (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 690f). Med denne viden bør der være særligt fokus på seksuelle udfordringer hos udviklingshæmmede, da disse forventeligt vil have udfordringer med at udtrykke årsagen til fx deres sociale og relationelle vanskeligheder. Dette stiller store krav til pædagoger, støttepersoner, omsorgspersoner med flere, da disse skal være særligt opmærksomme på, hvorvidt der kan ligge seksuelle problemstillinger bag fx problematisk adfærd (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 692).

4. Metode og metodologi

I dette afsnittet foretages en gennemgang af specialets metodologiske grundlag med udgangspunkt i fænomenologi og hermeneutik, og herefter en uddybning af den anvendte kvalitative metode, semistruktureret interview, fokusgruppeinterview og slutteligt Interpretative Phenomenological Analysis (IPA).

4.1 Videnskabsteori

4.1.1 Fænomenologi

Historisk set er fænomenologi en filosofisk tilgang, som blev grundlagt af Edmund Husserl (1859-1938) i starten af 1900-tallet i Tyskland. Metoden blev udviklet for at finde de essentielle erfaringsstrukturer, som adskilte de forskellige videnskaber. Psykologien adopterede senere metoden, med ønske om at forstå specifikke aspekter af den menneskelige forståelse af verdenen (Langdridge, 2007, pp. 4, 11). Ifølge Darren Langdrige (2007) tilbyder fænomenologien et radikalt alternativ og modstykke til den traditionelle forståelse af, hvad vi tror, vi ved om verdenen og

derfor også, hvad vi ved om menneskets natur (p. 9). Fænomenologien står i modsætning til kvantitativ metoder, da fænomenologien ikke bygger på en reduktion af psykiske fænomener til scores på forskellige variable (Langdrige, 2007, p. 8). Forståelsen bygger derimod på, at forskellige mennesker i forskellige kontekster opfatter fænomener forskelligt (Langdridge, 2007, pp. 8-9). Den fænomenologiske metode er *idiografiske*, og fokuserer på det individuelle, unike og hvordan mennesker adskiller sig fra hinanden (Møhl & Simonsen, 2017, p. 39). Ligeledes søger den at forstå et fænomens unikke karakteristika gennem indlevelse og fortolkning. Den idiografiske tilgang tager udgangspunkt i få respondenter og forsøger at klarlægge noget specifikt om de undersøgte individer (Langridge, 2007, p. 109; 58; Smith & Osborn, 2008, p. 56). Den idiografiske tilgang står i modsætning til den *nomotetiske* tilgang, som forsøger at forklare ud fra sandsynlighedsbaserede forhold (Langridge, 2007, p. 58). Den nomotetiske tilgang har desuden en antagelse af, at alle mennesker er ens (Møhl & Simonsen, 2017, p. 39).

Denne fænomenologiske metodes primære udgangspunkter er:

1. Fokus på menneskelig erfaring og oplevelser som interesseområde, der anerkendes som et værdigt fokus inden for forskning.
2. Interesse for meninger, samt hvordan meninger skabes i oplevelser.
Fænomenologien har en særlig interesse i at undersøge og forstå meninger hos individer, samt hvordan disse meninger skabes i den verden, som vi lever i.
3. Fokus på beskrivelse og relationer frem for fortolkning, kausalitet og sammenhænge.
4. Forskeren er med til at skabe forståelsen af det undersøgte emne samtidig med, at det skal forstås i den kontekst der undersøges fx historisk, kulturel og personlig (Langridge, 2007, p. 9).

Ifølge fænomenologien bør man aldrig tage for givet, at man ved, hvad et andet menneske føler, tænker eller ønsker, uanset kendskabet til det andet menneske, hvoraf man bør spørge og lytte omhyggeligt og så vidt muligt se bort fra de antagelser, teorier og refleksioner, man selv har til emnet (Jacobsen, Brinkmann & Tanggaard, 2015, p. 218).

4.1.2 Hermeneutik

Hermeneutik betyder fortolkningskunst og forstås som korrekt fortolkning af sprog og tekster (Jacobsen, Heede, Frisch, Giralaldi, Graugaard, 2019, p. 196; Schmidt, 2006, p. 1). Begrebet "*hermeneutik*" stammer fra det græske udtryk *hermeneuein*, der betyder "at forstå" eller "at fortolke" (Jacobsen, Heede, Frisch, Giralaldi, Graugaard, 2019, p. 196; Schmidt, 2006, p. 6). Formålet med hermeneutik er at fortolke handlinger og hændelser (Schmidt, 2006, pp. 5, 6). I hermeneutik er fortolkning anerkendt som vejen til at opnå videnskabelig viden om sociale handlinger (Berg-Sørensen, 2012, p. 217). I den hermeneutiske tradition sker fortolkning gennem den hermeneutiske cirkel, som betyder, at helheder kun kan forstås ud fra dele og omvendt. Man skal derfor hele tiden veksle mellem dele og helheder for at forstå meningen med en tekst (Schmidt, 2006, p. 4). Husserl argumenterer for epoché - at sætte sin forhåndsviden og forforståelse i parentes i mødet med et andet menneske (Berg-Sørensen, 2012, p. 236). Heidegger (1889-1976) mener, at man skal tilstræbe epoché, men at det ikke er muligt at sætte parentes om alle sine forudantagelser, da alle mennesker er uadskillelige fra den verden, de eksisterer i (Langridge, 2007, p. 25). Desuden bemærker Braun & Clarke (2006), at ingen forskning laves i et vakuum, hvilket gør, at selv den dygtigste forsker ikke kan lægge alle sine fordomme og viden fra sig i udførelsen af en undersøgelse (Braun & Clarke, 2006, p. 84). Der vil altid være fordomme og forudantagelser, når man laver hermeneutiske fortolkninger, da man bruger sig selv i fortolkningsprocessen. Dette betyder dog ikke, at den fortolkning, man laver, er fejlagtig, da man tager højde for sine forudantagelser (Schmidt, 2006, p. 5). Fordomme skal derudover ikke nødvendigvis ses som en ulempe, og de er ikke per automatik forkerte. Der findes positive fordomme, som kan lede til korrekte forståelser (Schmidt, 2006, p. 8). Mennesker har altid særlige fordomme og forforståelser. I mødet med udfordringer af fordommene dannes grundlag for at opnå nye erkendelser om verdenen, vi lever i (Sørensen-Berg, 2012, p. 221).

4.1.3 Hermeneutisk fænomenologi

De videnskabsteoretiske positioner hermeneutik og fænomenologi beskæftiger sig begge med erhvervelse af videnskabelig viden ved hjælp af forståelse og fortolkning, og gør sig begge i meningsanalyse af handlinger såvel som tekster (Berg-Sørensen, 2012, p. 215; 217). Hermeneutik forbindes med fortolkning af mening. Fænomenologi

forbindes med studiet af, hvordan fænomener opleves og søger at undersøge vores erfaringer, uden at lave bedømmelser af, hvad disse erfaringer indebærer (Schmidt, 2006, p. 7; Berg-Sørensen, 2012, p. 215; Brinkmann & Kvale, 2009, p. 30). Begge videnskabsteorier er forstående videnskaber, som søger mening i handlinger i modsætning til forklarende videnskaber, der søger årsager til handlinger (Berg-Sørensen, 2012, p. 215). Formålet med denne undersøgelse er at forstå de individuelle arbejdslivsverdener, derfor vil der blive taget udgangspunkt i fænomenologien og den hermeneutiske metode benyttes til fortolkning (Langridge, 2007, p. 41).

4.1.4 Den induktive tilgang

I videnskabeligt arbejde kan der skelnes mellem, om forskere går induktivt eller deduktivt til værks. De to forskellige måder er fundamentalt forskellige. Ved den *deduktiv* metode, også kaldet “top down” fremgangsmåde, tager man et teoretisk udgangspunkt i den allerede eksisterende viden (Andersen & Boolsen, 2012, p. 41; Braun & Clarke, 2006, p. 83). Ved den *induktive* metode eller “bottom up” fremgangsmåde, er datadrevet og har fokus på empirien, og herefter formuleres teorien. Man forsøger at konkludere fra det specifikke til det generelle, og man går fra empiri til dannelse af teori (Braun & Clarke, 2006, p. 83; Andersen & Boolsen, 2012, p. 41).

4.2 Metode

Der er ikke kun én accepteret definition af kvalitativ metode eller forskning (Brinkmann & Tanggaard, 2015a, p. 13). Kvalitativ forskning interesserer sig for *hvordan* noget gøres, siges, opleves, fremtræder eller udvikles. Man er fx optaget af at beskrive, forstå, fortolke eller dekonstruere de menneskelige erfaringer (Brinkmann & Tanggaard, 2015a, p. 13). Kvalitativ forskning beskæftiger sig med naturalistiske beskrivelser, fortolkninger af fænomener og deres betydning for de mennesker, som oplever dem (Langridge, 2007, pp. 2-3).

4.2.1 Det kvalitative forskningsinterview

Der findes overordnet tre forskellige interviewformer: det strukturerede, det semistrukturerede og det ustruktureret (Langridge, 2007, p. 65). Det semistrukturerede og ustrukturerede interview er gode, hvorimod det strukturerede

interview er ikke en passende måde at indsamle data på i et fænomenologisk studie, da denne interviewmetode begrænser mulighederne for at udforske (Langridge, 2007, p. 65).

4.2.2 Semistruktureret interview

Det *semistrukturerede interview* bliver udført ud fra en interviewguide, der består af en række relevante forskningsspørgsmål samt uddybende spørgsmål, hvor der arbejdes med at følge og engagere sig i og spørge ind til det spændende og relevante, som de interviewede fortæller om. Den eller de interviewede kan introducere aspekter af det undersøgte emne, man som forsker ikke kendte til eller havde viden om, hvorfor de må ses som eksperter indenfor emnet og derfor skal have mulighed for at fortælle deres egne historier (Langridge, 2007, pp. 65-66; Smith & Osborn, 2008, pp. 57, 58, 59). Semistruktureret interview er den mest udbredte form for interview i fænomenologisk forskning. Det 'trade off' man har i strukturen, får man igen i fleksibiliteten, som giver plads til at opnå viden omkring holdninger, meninger og heraf fremme mængden af information (Langridge, 2007, p. 65).

I konstruktionen af interviewet er det nødvendigt at formulere spørgsmålene sådan, at det giver mening for den interviewede, hvoraf det giver god mening at starte med et generelt spørgsmål og håbe, at det får de interviewede til at fortælle om det adspurgte emne (Smith & Osborn, 2008, p. 62). I dette speciale var det første spørgsmål til fokusgruppen: "Hvordan er en typisk dag, hvor I møder de unges seksualitet".

Ligeledes var de efterfølgende spørgsmål overvejende struktureret på en åben og neutral måde, men mere specifikke i forhold til udforskningen af oplevelser, holdninger og udfordringer i arbejdet med seksualitet (Smith & Osborn, 2008, p. 62).

Forhåbningen og meningen med spørgsmålene var at fremme de interviewedes mulighed for at svare med udgangspunkt i deres arbejdslivsverden og oplevelse af arbejdet med seksualitet, i overensstemmelse med den fænomenologiske tilgang og ønsket om at frembringe præcise og fuldstændige beskrivelser (Kvale & Brinkmann, 2009, p. 45). I interviewene forsøgte jeg at gå ind i en epoché-tilstand og at lægge min egen forforståelse og commonsense-viden væk, hvilket skulle hjælpe med at fremme nye aspekter af fænomenet og at undgå, at min forhåndsviden farvede interviewet (Jacobsen et al., 2015, p. 220; Berg-Sørensen, 2012, p. 236). For at kunne stille relevante spørgsmål er det relevant, at forskeren sætter sig ind i teorier på området på

forhånd (Brinkmann & Tanggaard, 2015b, p. 37), hvilket imidlertid står i kontrast til at skulle sætte forhåndsviden i parentes (jævnfør epoché begrebet). I dette speciale havde jeg på forhånd sat mig ind i unge udviklingshæmmedes seksualitet (læst kapitlet “Seksualitet og psykisk udviklingshæmning” af Marianne Træbing Sechers i bogen Sexologi - Faglige perspektiver på seksualitet (Secher, 2019, pp. 545-560)), med det formål at lære om og forstå sproget omkring seksualitet hos udviklingshæmmede, for dermed at kunne stille relevante spørgsmål. Nedenfor gennemgås det udførte fokusgruppeinterview og de interviewede pædagoger præsenteres.

4.2.3 Fokusgruppeinterview

Et fokusgruppeinterview er ikke det samme, som at interview gruppemedlemmerne enkeltvis, da individerne ikke besvarer spørgsmål på samme måde i gruppen, som de ville gøre hver for sig (Willig, 2008, p. 32). Målet med et fokusgruppeinterview er, at deltagerne interagerer med hinanden, som de ville have gjort uden for en forskningskontekst, hvorfor det er en fordel, at de kender hinanden på forhånd, hvilket øger den økologiske validitet (Willig, 2008, p. 31). En af styrkerne ved et fokusgruppeinterview er, at det giver mulighed for at få deltagerne til at reagere på de andres bidrag under samtalen, idet en deltagers besvarelse muligvis aktiverer en anden deltagers erindringer, ligesom der kan dukke uenigheder op, med heraf yderligere viden, som ellers ikke ville være blevet delt (Willig, 2008, p. 31).

Det undersøgte emne dækker en meget specifik målgruppe, hvoraf jeg, af logistiske årsager og af hensyn til det tabubelagte emne, valgte at interview en arbejdsgruppe (Secher, 2019, p. 549; Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 688ff; Stefánsdóttir & Rasmussen, 2017, p. 4; Willig, 2008, p. 31).

4.2.4 Informanter

For at undersøge pædagogers udfordring er det oplagt at interview pædagogerne selv, da disse besidder de nødvendige informationer i forhold til at kunne give et indblik (Smith & Osborn, 2008, p. 55). Der er udført et interview med en fokusgruppe bestående af fire uddannede pædagoger og en under uddannelse. Fokusgruppen vil blive omtalt som “pædagogerne”. Alle informanterne kommer fra et bo- og STU-

(Særlig Tilrettelagt Uddannelse) tilbud i Nordjylland. Yderligere detaljer om pædagogerne fremgår af tabellen

Respondent	Leder	Kvinde 1	Kvinde 2	Kvinde 3	Kvinde 4	Kvinde 5
Køn	Mand	Kvinde	Kvinde	Kvinde	Kvinde	Kvinde
Alder	48 år	38 år	38 år	53 år	41 år	38 år
Uddannelse	Lærer	Pædagog	Pædagog	Pædagogstuderende	Pædagog	Pædagog & seksualvejleder
Erfaring + ansættelse	2 år	15 år	15 år	3 måneder	7 måneder	18 år

Arbejdspladsen blev valgt, da denne er kendt for at arbejde med de unge udviklingshæmmede og deres seksualitet, hvilket gør pædagogerne til praktiske eksperter indenfor arbejdet med seksualitet og udviklingshæmmede (Langridge, 2007, pp. 65-66; Smith & Osborn, 2008, pp. 57, 58, 59).

4.3 Optagelse, transskription og transskriptionsregler

Det er ikke muligt at lave en transskription uden en optagelse af det talte (Smith & Osborn, 2008, p. 64). Interviewene blev derfor optaget med en diktafon af mærket Olympus og efterfølgende transskriberet. Transskribering af interviews er en central del af et fænomenologisk studie (Langridge, 2007, p. 73). Skrift og talesprog er to forskellige medier og når man skriver det talte sprog ned, går det fra at være dynamisk og kontekstuel til at være fast og fortolket. En del information vil uundgåeligt gå tabt ved overgangen, idet visse sproglige fænomener, som fx ironi, ikke umiddelbart lader sig transskribere og derfor vil være svære eller umulige at indfange i det skriftlige, og yderligere kan være umulige at forstå udenfor interviewkonteksten (Brinkmann & Tangaard, 2015b, p. 43).

For at kunne lave Interpretive Phenomenological Analysis (IPA) kræver det typisk en transskription på det semantisk (menings) niveau. I fænomenologiske studier vil formålet som udgangspunkt være meningskondensering (Smith & Osborn, 2008, p.

66). I praksis blev interviewene transskriberet i gratisudgaven af Inqscribe (Inqscribe.com). Der er i dette speciale fokus på at transskribere det talte ord inklusiv sproglige fejl, grin og interviewerens anerkendende udsagn, som “ja”, “nej” og anerkendende “mmm”, når det ikke har været meningsforstyrrende (Smith & Osborn, 2008, p. 65; Langridge, 2007, p. 74). Overordnet har fokus været på meningskondensering og har taget udgangspunkt i de følgende transskriptionsregler og symbolpolitik.

Transskriptionsregler:

- Punktum, komma og bindestreg er sat efter udtale og flow.
- Ved gentagelser af ord (fordi personen fx stammer) eller ved brug af fyldord som ”øh”, er disse ikke inddraget i transskriptionen, grundet dets overflødighed ift. forståelse af det sagte. Dog kan der være undtagelser, fx medtages ”rigtig rigtig meget”, da dette har betydning for det sagte, idet informanten udtrykker med brugen af det samme ord en stærkere holdning.
- Samtlige anerkendelser i form af fx ”ja”, ”nej”, ”mhm” og ”okay” fra en person, mens en anden person er i gang med at tale, medtages hovedsageligt ved ny timestamp. Når dette ikke gøres, er dette grundet en reel afbrydelse af en person, eller fordi der er en pause i den ene persons talestrøm – eller grundet lignende tilfælde.
- Nogle anerkendelser fra interviewer i form af fx ”ja”, ”nej”, ”mhm” og ”okay”, er ikke transskriberet, hvis dette har været meningsforstyrrende i transskriptionen. Dette kan fx være i længere afsnit, hvor de interviewede talte i længere tid og tog over for hinanden i talestrømmen.
- Passager, hvor interviewer og informanter eller informanterne taler i munden på hinanden, angives de forskellige udtalelser i forskellige timestamps.
- Hvis der lægges kraftigt tryk på ordet angives dette med STORE BOGSTAVER.

4.3.1 Symbolpolitik

%	Markerer, at et ord er utydeligt/ikke til at høre
% %	Markerer, at et ord er utydeligt. Umiddelbart forslag kan angives mellem %, fx: %differential%
/	Markerer, at en sætning er ufærdig før en ny er påbegyndt. Bruges også ved afbrydelser og selvaftbrydelser
...	Markerer, at der bliver holdt en længere pause
[]	Sættes rundt om 'ikke-leksikale' udtryk (fx [latter])
" "	Bruges kun, når informanterne italesætter praksis, fx Informant A: Men så sagde jeg "prøv at hør her fru Nielsen"

De præsenterede citater vil fremstå renskrevne og letlæselig, af forståelsesmæssige årsager, og tager på bedste vis udgangspunkt i den mening sætningen og citatet oprindeligt havde fra informantens perspektiv.

Nedenstående en kort beskrivelse af min forforståelse inden interviewet med pædagogerne.

4.4 Forforståelse

Jeg har ikke før specialeprocessen gik i gang beskæftiget mig forskningsmæssigt med seksualitet. Jeg har på 6. semester (efterår 2017) haft valgfaget Seksualitetens psykologi, hvoraf formålet var et basalt indblik i sexologi, med fokus på ikke-udviklingshæmmedes seksualitet og kliniske problemstillinger. Herfra har jeg en forståelse for, at der findes problemstillinger med udgangspunkt i seksualitet og at det kan være svært for andre med fx parafilier, men også en forståelse for, at med et sexologisk behandlingstilbud kan man højne menneskers livskvalitet. Jeg vil beskrive min forforståelse, som naiv. Jeg havde en idé om, at jeg manglede viden for at kunne "se" de udviklingshæmmedes seksualitet. Derfor læste jeg kapitlet om unge med udviklingshæmnings seksualitet (Secher, 2019, pp. 545-560).

4.5 Interpretive Phenomenological Analysis (IPA)

IPA er en detaljeret, dybdegående og tidskrævende analysemetode og formålet er at give et detaljeret indblik i en bestemt gruppes forståelser (Smith & Osborn, 2008, pp. 55; 56). IPA tager typisk udgangspunkt i den induktive metode og forskere har typisk fokus på at forstå meningen med de erfaringer og den livsverden, der fortælles om (Langridge, 2007, p. 108). IPA er en analysemetode som har udgangspunkt i fænomenologien og har en tematisk analysetilgang. Målet med IPA er at udforske, hvordan informanter laver meningsdannelser i deres personlige og sociale verden. Menerne omhandler typisk personlige erfaringer, oplevelser og holdninger, i modsætningen til objektive holdninger til ting eller oplevelser (Smith & Osborn, 2008, p. 53). I udførelsen af IPA er det vigtigt at forstå, at forskeren, der behandler data, har en dynamisk og aktiv rolle i tilblivelsen og i forståelsen af interviewpersonernes meninger og holdninger. Adgangen til viden er afhængig, begrænset og besværet af forskerens egne opfattelser, som er nødvendige for at skabe en forståelse af interviewpersonernes personlige livsverdener igennem fortolkende aktiviteter (Smith & Osborn, 2008, p. 53). Interviewpersonerne forsøger at forstå deres livsverden, samtidig med at forskeren forsøger at forstå interviewpersonernes forsøg herpå. Dette gør IPA knyttet til hermeneutik (Smith & Osborn, 2008, p. 53). Ligeledes har IPA et fænomenologisk ophav, fordi metoden er forbundet med forsøget på at få en forståelse af, hvordan det er at være i verdenen med udgangspunkt i interviewpersonen (Smith & Osborn, 2008, p. 53). IPA har en teoretisk forståelse af mennesket/personen som et kognitivt, sprogligt, følelsesmæssigt og psykisk væsen og antager, at der er en direkte forbindelse mellem, hvad en person fortæller, deres tænkning og emotionelle/følelsesmæssige tilstand (Smith & Osborn, 2008, p. 54). Meningsforståelse er det centrale og målet er at forstå indholdet og kompleksiteten af interviewpersonernes meninger, frem for at måle frekvensen af dem. Sideløbende skal forskeren forsøge at indfange og lade respondentens meninger komme til deres ret, samtidig med læring om deres mentale og sociale verden. Dette kan først forstås ved vedvarende fortolkende engagement i det transskriberede interview (Smith & Osborn, 2008, p. 66). Overordnet kan man dele en analyse med IPA metoden op i seks forskellige faser:

Første fase

Forskeren skal her blive så bekendt som muligt med materialet, hvilket opnås ved

gennemlæsning og genlæsning af transskriptionen fra ende til anden. Hver gennemlæsning resulterer i nye indsigter og ideer. Der må kommenteres på alt og er derfor meget tæt på “free textual analysis” (Smith & Osborn, 2008, p. 67).

Anden fase

Man vender tilbage til begyndelsen af transskriptionen og skriver begyndende tema-titler. De første noter bliver transformeret til sætninger, som søger at indfange essensen af det fortalte. Temaerne flytter besvarelsenerne til et højere abstraktionsniveau (Smith & Osborn, 2008, p. 68).

Tredje fase

Transformationen af de første tema-noter. Her bemærkes, om der er ved at tegne sig et mønster i temaerne. Man viser ikke specielle citater særlig opmærksomhed, og behandler derfor stadig hele transskriptionen som data og noterer alle temaer (Smith & Osborn, 2008, pp. 69, 70).

Fjerde fase

I fjerde fase nedskriver man kronologisk alle de fundne temaerne og ser efter sammenhænge imellem dem (Smith & Osborn, 2008, p. 70).

Femte fase

Den femte fase indebærer en analytisk eller teoretisk rangering af temaerne, hvor forskeren forsøger at forstå de sammenhænge, der er kommet frem. Nogle temaer vil kunne lægges sammen, hvor andre vil ophøjes til mere overordnede temaer (Smith & Osborn, 2008, p. 70). Dette kræver en tæt interaktion mellem teksten og forskeren. Forskeren trækker her på sine fortolkende ressourcer for at kunne forstå, hvad interviewpersonerne siger, samtidig med at han/hun holder det op mod, hvad der reelt blev sagt i interviewet (Smith & Osborn, 2008, p. 72).

Sjette fase

Denne fases mål er at skabe en oversigt over temaerne, der er dukket op. Der er på forhånd lavet nogle grupperinger af temaer, som har indfanget de stærkeste af respondenternes holdninger, bekymringer, meninger og overvejelser i forhold til det omtalte emne. De forskellige grupperinger skal gives et navn og kommer derved til at repræsentere et overordnet tema, hvor vigtige citater noteres med tidsstempel. I denne proces kan nogle temaer blive droppet med udgangspunkt i, at de ikke passer ind i den fremtrædende struktur og heller ikke er særligt rige eller representative i selve transskriptionen (Smith & Osborn, 2008, p. 72).

5. Analyse

Der er taget udgangspunkt i en hermeneutisk-fænomenologisk tilgang, og foretaget et semistruktureret fokusgruppeinterview, som efterfølgende er transskriberet, fortolket og analyseret gennem IPA (Smith & Osborn, 2008). Fokus har været på, hvilke udfordringer pædagogerne oplevede i deres arbejde med unge udviklingshæmmede og deres seksualitet. IPA frembragte mange relevante temaer, som vil blive analyseret og gennemgået i dette afsnit. Alle temaerne hjælper til at give en forståelse af, hvilke udfordringer pædagogerne oplever i deres arbejde. Først beskrives settingen, dernæst præsenteres pædagogernes forståelse af seksualitet og slutteligt præsenteres og fortolkes temaerne fra IPA ud fra teori og metode.

5.1 Setting og stemningsbeskrivelse

Der var en god stemning, da jeg kom ind i lokalet, som var et spise- og opholdsrum. Interviewet blev optaget på en onsdag, og onsdag er bostedets mødedag. Bordet bugnede af kage og kaffe, og dette blev jeg straks tilbudt ved ankomst. I lokalet sad fem kvinder, som alle arbejder i den "gruppe", jeg havde bevæget mig ind i. Aldersmæssigt beskrev kvinderne sig som tilhørende mellemgruppen, nærmere bestemt 38-53 år. Personalegruppen (interviewgruppen) bestod af tre pædagoger, som havde arbejdet på bostedet i næsten 20 år og to forholdsvis nyansatte. Det var primært de tre erfarne, som delte deres oplevelser, men de var gode til at inddrage de to nyansatte, når det var muligt. Der var en let og behagelig stemning i lokalet, og alle var utrolig hjælpsomme og imødekommende. Undervejs i interviewet blev der både talt alvorligt, reflekteret og grint. Alle kvinderne delte personlige erfaringer og virkede trygge i forbindelse med dette. Den trygge stemning, som personalegruppen skabte, påvirkede mig til at blive rolig og komfortabel i min rolle som interviewer.

5.2 Hvordan forstår pædagogerne unge med udviklingshæmnings seksualitet?

For at kunne forstå, hvilke udfordringer pædagogerne har i deres arbejde med unge udviklingshæmmede og deres seksualitet, er det nødvendigt at forstå, hvad pædagogerne forstår ved seksualitet. Det er dog værd at bemærke, at forskeren er med

til at skabe forståelsen i samspil med konteksten (Langridge, 2007, p. 9). Det er derfor vigtigt at have for øje, at denne forståelse er fremkommet i samarbejde mellem interviewer, interviewpersoner og konteksten. Nedenstående en pædagogs svar på forståelse af seksualitet:

“Jamen, fordi seksualitet, det er jo det der med at have en kæreste. Det er for mange af vores elever - det er det de tænker med seksualitet, men så har jeg en kæreste og så har jeg sex” (Kvinde 5: [00:04:50.04])

Dette citat illustrerer, at pædagogerne opfatter, at mange af beboerne forbinder seksualitet med det at have en kæreste og det at have sex. Derved kan seksualitet ses som noget, der er i relation til andre. Seksualitet er altså både rettet mod andre i tanker om kæresterelationen, men også i fysisk forstand i form af sex. I følgende citat udtrykkes, hvordan seksualitet kan komme til udtryk ved forskellige former for adfærd og følelser:

“Der behøves ikke være noget handling i det af nogen art... Vi har fra den der - ‘’jamen jeg har ikke nogen kæreste og det er fint med mig’’ eller ‘’ jeg har en kæreste og vi holder i hånd’’ og så har vi også dem som har sex. Så langt springer den her gruppe”(Kvinde 5: [00:05:25.11])

Det bliver uddybet ved at denne relation spænder bredt for de unge på bostedet. Det kan både handle om titlen som kærester, men det kan også indebære fysisk kontakt med hinanden, fx at holde i hånden og at have sex. Seksualiteten varierer derfor bredt og har også forskellig betydning for de unge i relation til kæreste-begrebet. Dette kan ses i forlængelse af forståelsen af, at udviklingshæmmede søger en partner eller ven, de kan være mere eller mindre intime med (Secher, 2019, p. 549). Seksualitet kan derfor komme til udtryk ved fysisk omsorg og ved at holde i hånd (Secher, 2019, p. 549). Seksualitet er ifølge pædagogerne ikke kun relationelt og i kæresterelationer, men det kan også omhandle kropsforståelse og selvopfattelse:

“Hvor (...) nogle af pigerne de tænker jeg har store bryster og så er jeg en rigtig kvinde. Eller de piger der ikke rigtig har nogle bryster, de er måske ikke så meget en pige eller dame” (Kvinde 5: [00:04:50.04])

Det med at se sin krop i et bestemt lys bliver her illustreret, som et udtryk for seksualitet. Her er seksualiteten kropslig og ikke rettet imod noget relationelt, som før beskrevet, men nærmere bestemt til den enkelte og dennes krop. Citatet viser også, at det for nogle unge, fx dem med små bryster, kan være svært at se og mærke sin egen seksualitet. Dette kan ses som et udtryk for kønsidentitet, der af WHO beskrives som et aspekt af seksualitet (World Health Organization, 2017). Pædagogerne forstår de unges kropsforståelse, som en del af deres kønsidentitet og dermed seksualitet. Pædagogerne beskriver en oplevelse af, at de unge med mindre tydelige kønsspecifikke kropsformer, oplever sig selv som mindre seksuelle. Dette giver anledning til at overveje, om pædagogerne også forstår de unges seksualitet ud fra deres kroppe? I så fald kan pædagogerne komme til at drage konklusioner om beboernes seksualitet ud fra deres kropslige udvikling, og dermed ikke opdage deres seksualitet. Seksualitet beskrives også kropslig på en anden måde, hvor det handler om at mærke sig selv:

“hvor vi snakkede,(...) seksualitet, men det var (...) berøring, kroppen og mærke at sig selv” (Kvinde 5:[00:26:58.08])

Seksualitet forstås her yderligere som en del af at mærke sig selv, berøring og kroppen. Dette er med til at illustrere at seksualitet også for den enkelte kan være noget, der kommer indefra og har med egen krop og berøring at gøre. Denne forståelse af seksualitet kommer også til udtryk i følgende citat:

“vi har en pige, der er ret god til at onanere med sig selv og (...) skal svinge lidt med de kvindelige former. Hvor jeg tænker, at det er fordi hun tænker ‘uha jeg er da lækker’ (...). Så det er jo også en del af hendes (seksualitet) (Kvinde 2:[00:27:20.08])

Citatet beskriver, hvordan seksualiteten hos de unge kan komme til udtryk i form af onani. De unge udtrykker deres seksualitet i form af samleje og onani, men også i form af berøring, kropsforståelse og kropskontakt. Særligt for nogle af de unge er, at de udtrykker deres seksualitet gennem en kropsseksualitet. Det er ryste sin krop kan være en måde, de unge forsøger at mærke seksualiteten og at få en form for

tilfredsstillelse, som pigen i citatet beskrives at få. Dette viser hermed, hvordan seksualitet både forbindes med det kropslige, lystfyldte fornemmelser og sanselighed (Secher, 2019, p. 549). Det at arbejde med de unges seksualitet afføder nogle overvejelser omkring seksualitet, som kan ses i det følgende citat:

“For hvor går grænsen mellem seksualitet og tryghed og nærvær? Er den måske lidt flydende også?”(Kvinde 2:[01:00:32.15])

Nærvær og tryghed er for pædagogerne flydende i overgangen til seksualitet. Nærvær forstås her som tæt samvær med og lovlig berøring af de unge. Ønsket om nærvær kan være udtryk for seksualitet hos de unge, men nærvær og omsorg mellem pædagog og de unge er ligeledes et behov, de unge har. De unge, som ikke ønsker eller opnår relationel seksuel tilfredsstillelse eller udlever deres seksualitet individuelt, kan derfor søge at få deres relationelle seksuelle behov opfyldt ved berøring og nærvær med pædagogerne. Citatet illustrerer, at pædagogerne giver beboerne omsorg, og det kan være svært at vurdere forskellen på, hvor de unges seksualitet og deres behov for nærhed og tryghed starter og slutter. Pædagogernes arbejde ligger derfor i det krydsfelt og er en balancegang mellem seksualitet, tryghed og nærvær.

5.2.1 Delkonklusion

Seksualiteten hos de unge med udviklingshæmning forstås af pædagogerne, jeg interviewede, som to forskellige kategorier: seksualitet i relation til sig selv og seksualitet i relation til andre. Den unges seksualitet kan komme til udtryk i relationen til dem selv, i form af onani, berøring og kropsforståelse. I relation til andre forstås seksualitet både i relation til kæresten og pædagogerne. I forhold til kæresten spænder de unges seksualitet fra at være kæresten af titel til kæresten, der har sex. Dette giver et indblik i, at pædagogerne er bevidste om, at de unges seksualitet varierer i sit udtryk. Seksualiteten kan desuden komme til udtryk i relationen til pædagogerne i form af, at de unge søger omsorg, nærvær og tryghed ved pædagogerne. Den nærvær og tryghed som pædagogerne giver til de unge, kan være et udtryk for, at de unge ikke får imødekommet deres seksualitet andetsteds, hvorfor de søger tilfredsstillelse gennem relationen til pædagoger. De forskellige aspekter af de unges seksualitet kan udvikle sig til at være en udfordring, som personalegruppen skal håndtere.

5.3 Udfordringer i arbejdet med seksualitet og unge med udviklingshæmning

Ved analyse med IPA er der kommet 12 relevante temaer i relation til at besvare problemformuleringen. De vil i det følgende blive gennemgået én for én. På trods af at der kan være et analytisk overlap, vil citater ikke blive genbrugt.

5.3.1 Pædagogers forsøg på at støtte de unges seksualitet

Som beskrevet i forrige afsnit kan de unges seksualitet komme til udtryk ved idéen om at have en kæreste. Det er ved analysen kommet frem, at det kan være en udfordring for pædagogerne at forstå, hvordan de bedst hjælper de unge i forhold til de unges ønsker og drømme i relation til seksualitet. Et eksempel er drømmen om at få en kæreste:

“Så har vi (...) nogle (...) som har drømmen om alt det her kæreste noget, men som ikke formår det. Og så bliver det alligevel for meget. Både at snakke om det, men også hvis der så er en pige som kommer for tæt på. Så uha nej. (...) Men jo gerne vil det heroppe [peger på hoved]. Men (kan) ikke (Kvinde 1:[00:29:17.24])

I citatet udtrykkes det, at nogle af de unge på bostedet ønsker en kæreste, hvilket kan bunde i et ideal om parforhold. Pædagogerne oplever, at de efter bedste evne forsøger at muliggøre og hjælpe den enkelte unge til at udvikle sin seksualitet og relationelle evner i forhold til at opbygge en kæresterelation. Pædagogerne rummer de unges varierende behov i forhold til kærester, intimitet og seksualitet. Det er dog en udfordring for dem, når ønsket og idealet om at få en kæreste ikke stemmer overens med, hvordan de unge reagerer, når muligheden byder sig. Her reagerer den unge ved at trække sig væk fra relationen og udtrykker, at han ikke ønsker at tale om det. Man kan stille spørgsmålstejn ved, om de unge i realiteten kan overskue at indgå i relationen for dermed at imødekomme idealet. Situationen sætter pædagogerne i et dilemma. På den ene side kan de forsøge at hjælpe mod idealet om at få en kæreste og muligheden for at indgå i et kærligt og seksuelt forhold med en anden. På den anden side kan de støtte og vejlede den unge i deres reelle reaktioner på tilbuddet om en

kæreste, hvor realiteten er, at de ikke kan overskue det. Det handler overordnet om, at de unges idealer ikke stemmer overens med realiteten, hvilket er en udfordring for pædagogerne at skulle balancere. Pædagogerne tager forskellige initiativer, som kan afføde reaktioner hos de unge beboere, fx viser følgende citat, hvordan der sættes en kæreste-tavle op, som viser, hvem der er kærester:

“På et tidspunkt havde vi faktisk en kæreste-tavle. Hvor vi havde det hængende på gangen, hvor dem og dem er kærester. Men for nogen der tog det faktisk lidt overhånd, det der med at billederne skulle skiftes hele tiden og det var måske også en stressfaktor for nogen, for så var de ikke på den der kæreste-tavle og så skulle de have en kæreste. Så den har vi faktisk pillet ned igen” (Kvinde 2: [00:07:15.21])

Det pædagogiske tiltag med en kæreste-tavle skaber ro for nogle af de unge, som heraf forstår, hvem de må udføre/udleve deres seksualitet med. Andre elever bliver stresset af det og føler sig presset mod at have en relationel seksualitet. Hermed kan unge, der måske har nok i deres seksualitet på egen hånd, presses til at søge dette ideal om at få en kæreste på grund af tavlen. Denne situation skaber en stor opgave for pædagogerne i at udvikle og skabe rammer, som kan rumme et bredt behov i forhold til seksualitet. En anden udfordring, der kommer til udtryk i citatet er, at nogle af de unge i høj grad skifter kærester, hvormed det administrative arbejde vokser med at skifte billederne og at støtte de unge i forhold til deres omskiftelige relationer og dertilhørende udfordringer som sorg og normer. Tavlen visualisere, hvem der lever op til idealet om en kæreste, og hvem der ikke gør. Det er en udfordring for pædagogerne at skulle lave tiltag, som tilgodeser alle de unges seksualitet, når gruppen varierer i forhold til netop dette behov. Dilemmaet bliver, at nogle har behov for støtten gennem kæreste-tavlen og får den nødvendige eksterne “hukommelse”, mens andre bliver pressede af selvsamme redskab. Pædagogerne skal træffes beslutningen om, hvem der hjælpes. Retten til hjælp i forhold til seksualitet hviler hermed på pædagogerne. I det følgende belyses, hvordan familie også spiller en rolle i forhold til de unges seksualitetsudvikling samt idealforståelse.

5.3.2 Familiens indflydelse på de unge udviklingshæmmedes seksualitet

I ovenstående ses, hvordan der kan skabes et ideal om det at have en kæreste gennem ydre påvirkning fra pædagogernes redskaber, samt andre beboeres adfærd. Familien kan også påvirke idealet og ønsket om at få en kæreste, hvilket beskrives i det følgende citat:

“Måske det er bedstemor der har proppet det ind i hovedet af ham - det skal du da ha” (Kvinde 1:[00:32:23.29])

I dette eksempel er bedstemor den primære omsorgsperson. Citatet afspejler, at pædagogerne mener, at de unge i høj grad bliver påvirket af deres familiers forståelse af seksualitet. De unge bliver opdraget til at skulle afspejle den samme seksualitet som deres primære omsorgspersoners. Familiens forståelse af seksualitet er ikke nødvendigvis i overensstemmelse med den unges seksualitet eller seksuelle behov. Ifølge pædagogerne er mange unge udviklingshæmmede isolerede fra deres jævnaldrende og udvikler derfor i mindre grad deres seksualitet i samspillet med deres jævnaldrende. Dette kan dermed gøre, at familien får endnu større indflydelse på de unges seksuelle ønsker og drømme (Secher, 2019, p. 545). Ligeledes har familien også betydning, hvordan seksualiteten bliver udtrykt:

“Vi havde også en elev der gjorde (det) hver evig eneste dag under dynen (onanerede), og han kom simpelthen ikke op (...) før at det var klaret. Det var et ritual mor hun havde lært ham”(Kvinde 1:[00:27:43.14])

Det udfordrende ved ritualer er, at det besværliggør pædagogernes arbejde i forhold til, at de skal vente på ham. Det er også sværere for pædagogerne at hjælpe de unge med udvikling af deres seksualitet, når de hjemmefra har lært en mekanisk og systematiseret tilgang til seksualitet. Det bliver en udfordring, fordi de unge har svært ved at afvige fra tillærte ritualer. De unge er pligttopfyldende, og retter sig efter, hvad familien siger til dem og lader sig i høj grad påvirke af dem. Det bliver derfor pædagogernes opgave at regne ud, hvordan de hjælper beboerne med at udforske deres egen seksualitet og hermed afvige fra ritualiseret seksuel adfærd. Man kan derfor stille spørgsmålstejn ved, hvorvidt den unge mand i ovenstående citat forstår

sin seksualitet bedre, fordi mor har lært ham ritualet. Den ritualiserede seksuelle adfærd skaber en risiko for, at pædagogerne tænker, at det er et udtryk for hans seksualitet, og at han derfor har egenskaberne til at varetage sin seksualitet uden støtte. Dette kan især forstås i forlængelse af tovejstabet, hvor seksualitet ses som tabubelagt, og dermed oplever pædagogerne ham som i stand til at tilfredsstille sig selv, og derved antager, at han ikke behøver hjælp, og den unge formår ikke at give udtryk for, at han har behov for hjælp (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 688ff). Her opstår et spørgsmål om, hvorvidt udtrykket for seksualitet er oprigtigt eller omgivelsernes ønsker til deres seksualitet. Dette bliver en balancegang for pædagogerne, da de både skal hjælpe de unge udviklingshæmmede med at udforske deres individuelle seksualitet samtidig med, at de selv som omsorgspersoner skal forsøge at undgå at påvirke seksualiteten.

5.3.3 De unges uvidenhed omkring seksualitet

Jeg vil i det følgende vende blikket mod de oplevelser pædagogerne har af, hvor meget de unge ved om seksualitet, når de kommer til det nye bosted:

“Vi kan godt mærke, at når de (unge) kommer fra deres børneskoler herover til os, hvor vi måske snakker mere åbent. (...) Hvor de måske ikke har snakket så meget om det (seksualitet) på børneskolerne, bliver det mere i fokus. Man kan godt mærke på dem, at det skal de selvfølgelig også vænne sig til, fordi det er voksensnak” (Kvinde 5: [00:43:32.07])

Citatet illustrerer, at det er en udfordring for pædagogerne, at de unge ikke ved særlig meget om seksualitet og heller ikke er vant til at tale om det, når de kommer til deres nye bosted. Forklaringen er, at det ikke er i fokus på børneskolerne, hvilket kræver, at pædagogerne kan rumme de unges uvidenhed samtidig med, at de påtager sig ansvaret for at lære de unge om seksualitet. Den manglende dialog om seksualitet i børneskolerne kan forstås ud fra tabuteorien. Professionelle er berøringsangste med emnet, hvorved seksualiteten ikke italesættes (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 688). En anden årsag til, at børneskolerne ikke taler om seksualitet, kan være, at det ikke har vist sig relevant for dem, fordi de unges seksualitet ikke kommer til udtryk på

børneskolerne, da de unge ikke har opdaget eller udtrykker deres seksualitet på grund af omstændighederne omkring dem:

“Og samtidig med, at de kommer fuldstændig uden kontekst fra at være i skole og sidde ved deres bord til, at de kan gå frit rundt på værelserne. Mange har måske ikke været vant til at have legeskammerater omkring sig, fordi at der måske ikke lige har været nogle i nabolaget. Nu kan man sidde og se film inde på sengen sammen med en, så det er (...) naturligt, at der sker nogle ting”
(Kvinde 2: [00:44:15.08])

I citatet forklares, at de unge for første gang, når de kommer til det nye bosted, har mulighed for at have et privatliv på sit eget værelse. For pædagogerne giver det derfor god mening, at det ikke har været muligt for de unge at udvikle og opdage deres seksualitet inden, at de kommer på deres nye bosted. Pædagogerne har indtryk af, at de unge i børneskolerne og hjemme ved forældrene har været i nogle kontrollerede rammer, der ikke har muliggjort at udforske seksualitet på samme måde. Rammerne omkring dem har ændret sig til, at de er omgivet af deres klassekammerater, hvilket gør, at de unge derfor udvikler og viser deres seksualitet. Dette kan ses i sammenhæng med teorien om, at seksualitet er kontekstafhængig, hvormed det giver god mening, at de unge først udvikler og udviser deres seksualitet, når deres kontekst forandres (Graugaard, Giraldi & Møhl, 2019, p. 39). Desuden er der risiko for, at hverken børneskoler eller forældre ser de udviklingshæmmede som seksuelle individer (Secher, 2019, p. 549). Hvis de ikke ser dem som seksuelle individer, giver det god mening, at de ikke er indstillet på at støtte de unges seksuelle udvikling.

5.3.4 Tabu, hemmeligholdelse og skyldfølelse i forbindelse med de unges seksualitet

En af årsagerne til, at det er et tabu for forældrene at tale om seksualitet, er ifølge pædagogerne, at forældrene ikke ser de unge i den udvikling, de er i:

”Og måske handler det også om, at forældrene de står med deres baby, et eller andet sted, de bliver tit, de fleste de bliver pakket rigtig godt ind i vat. Og de

kan slet ikke forestille sig at deres barn skal være der i den udvikling, de er i”
(Kvinde 1: [01:05:05.12])

Forældrene forsøger at beskytte deres barn. Denne beskyttende adfærd bliver en udfordring, når barnet ikke længere er afhængige af forældrenes hjælp. Det handler derfor om, at den unge når et udviklingsmæssigt punkt, hvor det kræver, at forældrene er villige til at bryde tabuet omkring seksualitet, for at kunne hjælpe den unge med udviklingen. Her opstår udfordringen, når forældrene ser deres barn på et lavere udviklingsstadium. Hvis forældrene skal være i stand til at hjælpe deres barn, kræver det dermed, at forældrene ændrer opfattelse af barnet samt anerkender, at barnet er i udvikling og forandring. Seksualiteten markerer derfor en overgang fra barn til voksen. En overgang, som forældrene måske ikke er klar til, og derfor vælger ikke at se og måske ubevidst forsøger at modarbejde. Pædagogerne forstår de unges udvikling på grund af erfaring. Som tidligere beskrevet i pædagogernes opfattelse af de unges udviklingshæmmedes seksualitet, taler pædagogerne med de unge om seksualitet og hermed anerkendes de som seksuelle individer. Ifølge pædagogerne hersker der et tabu for både forældre og børneskoler:

“Men ja, det er helt klart tabu, ikke kun fra forældre men rent faktisk også fra børneskolerne” (Kvinde 5:[01:05:58.01])

Pædagogerne på børneskolerne formår ikke at arbejde med de unges seksualitet, eller fortælle deres viden om seksuelle problemstillinger videre til pædagogerne på det nye sted på grund af tabu. Det resulterer i, at de unge ikke ved ret meget om deres seksualitet, når de kommer til det nye bosted (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 688). Dette bliver særligt problematisk, når nogle elever viser sig at have en krænkende seksuel adfærd. Forældrene har ligesom børneskolerne tabu omkring at dele viden om de unges seksualitet. En pædagog overvejer, hvorvidt at konteksten er årsagen til, at forældrene ikke fortæller om seksualitet:

“spørgsmålet er så, om det er tabu, eller om det er fordi at de faktisk ikke har set noget til det, fordi det har været meget mere struktureret, de rammer de har haft” (Kvinde 2:[01:06:08.16])

Pædagogen giver en alternativ forklaring på forældrenes tabu og manglende viden. Den manglende viden kan skyldes, at miljøet den unge har begået sig i, både i og udenfor hjemmet, har været struktureret og kontrolleret. Forældrenes struktur omkring de unge har ikke givet muligheden for, at de har kunnet udvikles eller vise deres seksualitet. Det kan desuden være grænseoverskridende/ubehageligt at se sit barn som seksuelt, hvis man tænker, at det er et problematisk og atypiske træk (Secher, 2019, p. 549). Forældrene er yderligere bevidste om, at de unges seksualitet har en afgørende faktor i forhold til, om den unge får lov til at blive optaget på bostedet:

“Der er også nogle (forældre), der er tilbøjelige til at skjule det for os. (...) Forældre eller hvem det nu er der overdrager dem, de har måske også en formodning om, at det er ikke så godt at sige det her, for så er det ikke sikkert, at du (eleven) faktisk får en plads på X-skolen. Det er heller ikke en fordel at sige” (Kvinde 1: [01:04:10.29])

Forældrene skjuler deres viden om deres barns seksualitet. Dette kan der være flere årsager til, blandt andet at forældrene selv er uvidende om normal seksualitet hos en ung udviklingshæmmet og derfor tænker, at deres barns seksualitet er atypisk og derfor bør hemmeligholdes. Det kan også være, fordi det er et tabu og grænseoverskridende for dem at tale om (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 688). Pædagogerne antyder yderligere, at forældrene frygter, at deres barn ikke får en plads på bostedet, hvis de fortæller om den unges seksualitet. Det bliver derfor en udfordring for pædagogerne at skulle afklare, om der er noget ved den unges seksualitet, som er relevant i forhold til optagelse på bostedet, hvilket kan resultere i, at det ikke nødvendigvis er en fordel for forældrene at være ærlige og dele deres oplevelser af barnets seksualitet med pædagogerne. Forældrenes tabu om seksualitet kommer yderligere til udtryk i følgende citat:

“Noget af det vi spørger om på hjemmebesøg er blandt andet, om de får prævention og ellers opfordre vi til at de får det. Nogle forældre de bliver virkelig, vildt chokeret over det. Deres barn, DET gør de i hvert fald ikke sådan noget. Og tit er det jo lige det modsatte, vi ser, når de kommer herop. Fordi konteksten den ændre sig og lige pludselig er de omgivet af unge mennesker” (Kvinde 2:[01:05:23.25])

Citatet illustrerer, at de unges seksualitet i realiteten er helt anderledes, end forældrene antager, fordi konteksten de unge indgår i ændrer sig. Ydermere illustreres, hvordan pædagogerne på hjemmebesøg spørger de ind til de unges seksualitet og prævention. Dette forbinder nogle forældre med spørgsmålet om, hvorvidt deres barn er seksuelt aktivt. Dét har forældrene svært ved at forestille sig og reagerer med chok og forargelse. Pædagogerne kommer dermed i en vanskelig situation. På den ene side vil de gerne have et godt samarbejde med forældrene, og på den anden side vil de gerne sikre, at de unge piger ikke bliver gravide, når de starter på bostedet. Pædagogerne bryder et tabu om de udviklingshæmmedes seksualitet over for forældrene. Forældre er benægtende og blufærdige, fordi de selv har tabu i forhold til seksualitet (Hunter & Stuve, 1998, p. 65). Der opstår en risiko for, at pædagogerne adopterer forældrenes holdning til dialogen om seksualitet, hvorved der ikke etableres en åben dialog, samarbejde og støtte til de unge i deres seksuelle udvikling. Dette kan være en udfordring for pædagogerne i arbejdet med de unge, og kan få konsekvenser for den unges seksuelle udvikling. Uanset om det er hemmeligholdelse eller uvidenhed fra forældrenes side eller andre resulterer det i, at pædagogerne kommer på et detektivarbejde i forhold til at afdække de unges seksuelle forhistorie:

“Jamen, der er jo også det der med, at vi er et bosted eller STU-tilbud, at vi er ikke et behandlingssted, så vi får ikke alt det papir, der er lavet. Det er måske forældrene, der giver lov til det. Så det er typisk gamle elevplaner vi får og så tager vi på hjemmebesøg hos forældrene og spørger om en hel masse ting og nogle gange kan man godt fornemme, at der vist er noget, vi gerne ville høre noget mere om” (Kvinde 2: [01:04:30.22])

Omstændighederne omkring optagelse af nye elever på bostedet gør, at pædagogerne ikke får relevant information fra hverken tidligere skole eller forældre. Dette resulterer i, at pædagogerne mangler forhistorien om bl.a. elevernes seksualitet. Ligeledes har pædagogerne ikke mulighed for at indsamle informationer eksternt, da de ikke er et behandlingstilbud. Den information de får, inkluderer derfor ikke information om seksualitet, heller ikke når denne er relevant. Den manglende information kan i sidste ende få konsekvenser, idet andre unge kan blive udsat for

krænkende adfærd. Når dette gør sig gældende, ender pædagogerne med en enorm skyldfølelse:

“da vi endelig reagerede og vi fik andre ind over, der var han her jo ikke mere end 14 dage. (...) det skulle vi have stoppet lang tid i forvejen. (...) Det der var med ham var faktisk at (...) han havde nogle psykopatiske træk, (...) og der gik faktisk lang tid inden vi faktisk lærte hans sande jeg at kende, fordi han var så udspekuleret og falsk over for os... (...). Og hvad han gjorde bag vores ryg. Jo bedre vi lærte ham at kende, jo mere svært havde han faktisk ved at skjule det. Så det tror jeg da vi alle sammen fortrød, at vi ikke havde gjort noget ved for længe siden. Fordi han gik her jo næsten i 8-9 måneder” (Kvinde 1: [01:01:34.16])

Det forholder sig sådan, at når pædagogerne ikke ved nok om eleverne på forhånd, risikerer de at få elever ind i på bostedet, som lykkedes med at snyde dem og holde deres seksuel krænkende adfærd skjult. Det gør endvidere, at så snart pædagogerne opdager den krænkende adfærd og handler på det, har det stået på i lang tid. Dette resulterer i en skyldfølelse hos pædagogerne over for dem, det er gået ud over, og en stor fortrydelse over ikke at have handlet før, på trods af omstændighederne med mangelfuldt kendskab til de unges forudbestående seksualitet. Hvis pædagogerne skulle gå rundt og være nervøse for, at alle deres elever var seksuelle krænkere, ville tilliden mellem pædagogerne og de unge mindskes, og hermed besværliggøre pædagogernes arbejde med de unge og deres seksualitet på en fordomsfri måde. Pædagogernes dilemma bliver derfor, hvordan gør de mest gavn og mindst skade, hvilket er en balancegang mellem risikoen for grænseoverskridende og krænkende adfærd, og at tilgå de unge med tillid.

Pædagogerne beskriver yderligere i et senere citat, at hvis de unge ikke har tillid og deler deres seksuelle udfordringer, ville dette være et langt større problem for pædagogerne. Pædagogerne har derfor valgt at være tillidsfulde. De refererer til, at der i praksis er ret få tilfælde af krænkende adfærd, men at det er dem, som brænder sig fast.

5.3.5 De unge tiltrækkes af pædagogerne

En anden udfordring i relationen mellem pædagog og den unges seksualitet er, at elever bliver tiltrukket af pædagogerne. I det følgende beskrives en situation, hvor en elev er tiltrukket af en ny pædagogstuderende:

“Vi fik en studerende, mens hun var her som elev og han var på et forbesøg og hun (...) ligger virkelig op til ham. Ekstremt meget. Og da han er gået så fortæller hun så, hvor lækker hun synes at han er og at han er bare dejlig og så må vi jo så fortælle hende, at han altså er en studerende” (Kvinde 1: [00:18:03.22])

Nogle af de unge styres af deres impulser og deres tiltrækning af pædagogerne og handler på det, hvilket kan resultere i seksuelle tilnærmelser fra de unge, som illustreret i ovenstående citat. Pædagogerne bliver mål for de unges begær. Det er en udfordring for pædagogerne at skulle håndtere de seksuelle tilnærmelser, som enten er rettet mod dem selv eller deres kollegaer. Problemet ved at elever bliver tiltrukket af personale er, at nogle af de unge ikke forstår, at det ikke er en mulighed at blive kæresten eller at have anden seksuel relation til personalet. Det er blandt andet ikke en mulighed, fordi lovgivning og normerne på området ifølge pædagogerne er meget entydige. De unges logik følger dog ikke normerne eller lovgivningen på området:

“Ja. Og der spejlede de sig virkelig, jamen så er jeg ung og han er ung og så må jeg godt. Så kærestebreve og hvad der ellers har været” (Kvinde 5:[00:17:25.25]) .

De unges forståelse er meget bundet op på, hvad de kan spejle sig i, og hvad de er tiltrukket af. De unge adskiller derfor ikke pædagogen fra andre, hvor det er tilladt at handle på sin tiltrækning. Pædagogen indgår derfor på lige fod med andre i de unges tanker og handling. Pædagogernes reaktion på de unges tilnærmelser er ofte ubehag, der kan lede til, at de trækker sig fra relationen, hvilket vil blive gennemgået nærmere i afsnittet om grænseoverskridende adfærd over for pædagogerne. Ifølge pædagogerne går de unges logik om det aldersmæssige, hvilket resulterer i forskellige “roller”:

“Jeg tror også nogle gange, at det er noget med alderen at gøre, jeg får mere den der moderrolle, hvor andre får kæresteroller. Så det er også rigtig meget med alderen at gøre” (Kvinde 3:[00:16:30.05])

Alderen på pædagogen er med til at afgøre, hvordan de unge ser pædagogen, og om de bliver tiltrukket. Alderen er en parameter pædagogerne ikke kan ændre på. Meget af deres arbejde består i at give omsorg til de unge mennesker, og det er derfor problematisk, hvis denne omsorg af den unge forstås som gengældt seksuel tiltrækning ud fra en aldersvurdering. Hvorvidt det er lovligt og i orden at være tiltrukket af sin pædagog, bruges der meget tid på i arbejdet med de unge:

“Ja der er nogen, de kan ikke helt skelne om det er egentlig okay at man er kærester eller at man har en crush i dem som arbejder her. Der er nogen, der er det jo ren drømmeverden. Der er man nærmest gift og har børn og villa og vovhund. Men, hvor vi gør meget ud af prøv at hør her, du er faktisk elev her og jeg er ansat, vi to kan ikke have noget sammen og det er faktisk ulovligt. Nu ved jeg godt, at det er uanset om de er på det lave kognitive niveau eller højt oppe, men vi gør faktisk meget ud af faktisk at sige: (...) det er slet ikke tilladt og det er ikke okay. Og nogle af dem selvfølgelig forstår det, hvor andre gentager vi med konsekvent. At det bare ikke er ok, det er ikke fint. Det gør man ikke” (Kvinde 5: [00:18:36.17])

Pædagogerne kommer i en situation, hvor de unge er uvidende eller mangler forståelsen for, at deres drømme og tanker ikke kan lade sig gøre i virkeligheden. Hermed opstår endnu et eksempel på, hvordan ideal og drømmeverden er i modstrid med realiteten. Pædagogerne skal afvise de unges tilnærmelser samtidig med, at de forsøger at lære de unge om, hvad der er lovligt og hvad der er i orden i relationen til pædagogerne. Nogle unge forstår det nemmere og andre skal det gentages for mange gange, og med tiden forstår den unge det måske. Det kan blive en udfordring, at det ikke bliver en moralsk internaliseret forståelse hos de unge. Denne mangel på forståelse af, at det ikke er lovligt og ikke rart for pædagogerne, at eleverne forelsker sig i eller er tiltrukket af dem, resulterer i, at pædagogerne er nødt til at lave grænsesætning over for eleverne. De unge har også svært ved at forstå normer og

kutyme i forhold til deres og andres seksualitet i andre sammenhæng, hvilket vil blive gennemgået i det følgende.

5.3.6 Kutyme, normer og nøgenhed

De unge har svært ved at forstå normer og kutymen, som beskrevet i ovenstående afsnit. En tidligere beskrevet årsag er de unges uvidenhed. Det kan desuden have noget med deres udviklingshæmning og dertilhørende forringet kognitive kapacitet at gøre, hvilket er med til at forklare, at de unge ikke forstår, indordner eller udvikler sig indenfor de samme normer, som neurotypiske unge gør (Secher, 2019, p. 545). Ikke desto mindre bliver dette en udfordring for pædagogerne i arbejdet med de unges nøgenhed:

“Før vi fik bygget om for nogle år siden, hvor de har fået badeværelse på værelserne. Der havde vi badeværelse nede for enden af gangen. Altså især de der downs-drenge (...) og piger også, de rendte i bar røv og ingenting fra værelset og ud” (Kvinde 2: [00:41:58.14])

Nogle af de unge på bostedet har det med at gå nøgne rundt udenfor deres værelser og dermed i det ikke-private rum. En udfordring består i, at den unge ikke tager pædagogernes anvisninger med sig, og det bliver derfor en endeløs opgave for pædagogerne at skulle lære de unge om adfærd i det ikke-private rum. Det er svært for pædagogerne at styre, hvordan de unge går klædt i det ikke-private rum og de bruger meget tid på at sætte rammer, regler og grænser for de unge. De unge mangler forståelsen for, at der er det private rum og det ikke-private rum, og at de to forskellige steder fordrer forskellig adfærd. Et andet eksempel på manglende forståelse af, hvordan man går klædt i det offentlige rum er denne unge kvinde:

“Ja. Men det arbejder vi da stadigvæk med, det der med, hvad er acceptabelt at gå udenfor din dør med. Vores dame hernede går ned med vasketøj /” (Kvinde 1: [00:42:20.29])

“Med g-strengsunderbukser og hængebabser og det hele... ja vi prøver at printe ind i dem, at når man er i det offentlige rum, hvordan går man så klædt.

Går man nøgen, går man i morgenkåbe eller har man noget... Det kommenterer vi jævnt tit” (Kvinde 5: [00:42:34.19])

Pædagogernes udfordring er, at de unge mangler forståelse af, hvad der er “passende”/alment accepteret beklædning i det ikke-private rum. Der er flere mulige forklaringer på, hvorfor pædagogerne reagerer, som de gør. Den første er, at de selv føler, at det er grænseoverskridende for dem, at de unge går afklædte eller nøgne rundt. Hermed forstås, hvordan pædagoger forsøger at lære de unge om social acceptabel adfærd i forhold til påklædning, for at skåne de unge for vanskeligheder i forbindelse med dette i fremtiden. En alternativ forklaring er, at de forsøger at lære dem det, fordi det kan være krænkende for andre elever, at de går rundt i fællesområderne nøgne:

“Hun er meget udviklingshæmmet kan man sige. Men har ikke forståelsen for det, men har lysterne - (hun) kunne finde på at smide bukserne fordi nu ville hun. Og det kunne godt være ekstremt krænkende for nogen, der nærmest blev chokeret over det” (Kvinde 2: [00:10:48.22])

Andre elever kan blive chokerede og krænkede over, at de unge går rundt nøgne eller smider tøj, når de har lyst. Det kan tolkes som problematisk, når man har mange unge mennesker samlet et sted, som alle skal trives og have det godt. Det skaber dermed en udfordring for pædagogerne at skulle lære de unge om, at der er områder, hvor det ikke er i orden at være nøgen, da det kan krænke andre. De unge er udfordrede ved, at de som ofte kommer direkte fra forældrenes hjem, hvor alt kan betragtes som privat og det derfor ikke er problematisk at være nøgen, når man går på toilet eller at smide bukserne, når man har lyst. Det forstås dog ikke som seksuel krænkende adfærd af eleverne selv, hvorfor det bliver svært at lære dem en anden adfærd. Det er en balancegang mellem, at pædagogerne i virkeligheden ikke kan bestemme, hvorvidt de unge går nøgne rundt i fællesrum og ønsket om at lære dem om normerne i samfundet, hvor det mange steder er ulovligt at være nøgen og blottet. Det er derfor et ønske og en ansvarsfølelse, der gør, at pædagogerne gentagne gange forsøger at lære de unge om, hvordan man går klædt, når man er i det ikke-private rum. Det samme kan også gøre sig gældende i forhold til udførelsen af onani. Ser vi

på den tidligere beskrevne unge mand, som onanerede hver morgen, gjorde han det altid med åben dør:

“Og døren stod på klem, så kunne man jo lige lure ind” (Kvinde 2: [00:28:02.16])

Her kan tolkes, at den unge mand ikke formår at ændre adfærd efter kontekst. Der opstår derfor en uoverensstemmelse mellem det tillærte hos mor og det pædagogerne forsøger at lære den unge på det nye bosted. Konsekvensen af den unge mands adfærd bliver, at pædagogerne tolker, at han eventuelt har et ønske om at pædagogerne går eller kigger ind til ham, som derfor er en udfordring, som pædagogerne skal navigere i. Det at have åben dør kan også afspejle en seksuel lyst hos den unge om at blive “opdaget”, hvilket gør pædagogerne til en del af den unges seksuelle fantasi, og dermed sætter dem i en position, hvor de bliver brugt i udlevelsen af den unges seksualitet, uden at have givet tilladelse eller accept heraf.

5.3.7 Tabu og skam

Efter at have fokuseret på tovejstabet i forbindelse med den unge og dennes omgivelser, vil der i det følgende blive kigget på, hvordan de unge også selv oplever tabu og skamfølelser i forbindelse med seksualitet. Følgende citat kommer i forlængelse af en snak om en ung, som udtrykker forargelse og skjuler sit ansigt i sine hænder, når der kyskes i fjernsynet i fællesrummet:

“Det er jo et spørgsmålet om det er fordi han sidder i det offentlige rum, for jeg har nemlig også set, hvor at der var nogle letpåkledte, hvor at han kiggede og blev helt stiv. Hvor jeg tænkte at, hvis vi ikke havde siddet der, så havde han måske siddet sådan her [insinuerer at han ville sidde og stirre på fjernsynet]” (Kvinde 2: [00:31:19.20])

Den unge bliver pinligt berørt, når han sidder i fællesrum med andre og ser seksualitet præsenteret i fjernsynet. Dette illustrerer, at de unge også selv kan have blufærdighed forbundet med seksualitet. For nogle unge er seksualitet derfor i høj grad forbundet med tabu (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 688). Pædagogerne skal kunne

navigere i, at nogle unge aktivt afviser og nærmest afskyr seksualitet og kærlighed i det ikke-private rum, men dette kan forholde sig anderledes i det private rum.

Pædagogernes udfordring i dette tilfælde er, modsat de unge som går rundt nøgne, er der nogle unge, som udviser blufærdighed. Pædagogerne føler en forpligtelse til at forsøge at lære den unge, at nogle ting omkring seksualitet er acceptable i det ikke-private rum, men de føler også, at de skal lære den unge om, at egen seksualitet og egen tilfredsstillelse også er i orden i det private rum, hvilket er en udfordring for pædagogerne, når den unge fornægter:

“Fordi jeg tænker også det med at han benægter og han i hvert fald ikke har gjort noget. Med sengetøjet der ligger på gulvet hver dag og er beskidt. Altså. Han kan jo ikke rigtig skjule det, men vil alligevel ikke være ved det” (Kvinde 2: [00:31:32.06])

Eleven, som pædagogerne ved onanerer, benægter at gøre dette i en sådan grad, at det bliver opfattet som skamfuldt og som fornægtelse af egen seksualitet. Dette forårsager omsorg fra pædagogerne, idet accept og forståelse af seksualiteten ville bedre muligheden for pædagogerne for at hjælpe den unge. På trods heraf kommer pædagogerne til kort i forhold til, hvordan de skal hjælpe, når den unge forsøger at undgå at tale om sin seksualitet. Denne adfærd er en udfordring for pædagogerne, fordi den står i kontrast til den gængse opfattelse de har af, at unge udviklingshæmmede ikke er blufærdige. Det resulterer i et paradoks mellem pædagogerne ønske om at hjælpe og det grænseoverskridende for den unge ved pædagogernes fokus herpå. Som tidligere beskrevet er de unge ofte uvidende omkring seksualitet, når de starter på bostedet, og det bliver pædagogernes ansvar at lære de unge om seksualitet, hvilket er en balancegang mellem at lære de unge om seksualitet og at tage hensyn og højde for de unges grænser.

5.3.8 Grænseoverskridende adfærd over for pædagoger

Nedenstående vil der blive kigget på seksuelt grænseoverskridende adfærd i mødet mellem pædagog og ung. Særligt beskriver pædagogerne en beboer, som siger nydelses-lyde, når han har nærkontakt med pædagogerne:

“hvor du får ham ind her (kram foran) og han siger ‘’mmmmm’’” (Kvinde 1: [00:22:01.12])

Den unge giver udtryk for tiltrækning og seksuelt opstemthed ved lyd, når pædagogerne krammer ham. Det er ikke rart for pædagogerne at blive brugt af de unge på den måde, og det giver dem lyst til at trække sig fra relationen:

“Der også nogle, det (kram) ikke er så behageligt (fra), specielt dem, hvor man ved at det er ligesom er en undertone af at ‘’jeg vil gerne dig’’. At der, der er jeg i hvert fald tilbøjelig til at trække mig” (Kvinde 1: [00:13:59.29])

Det er grænseoverskridende for pædagogerne at være begæret af dem, de er ansat til at være sammen med. Deres arbejde fordrer, at de er ansvarsbevidste, omsorgsfulde og nære med de unge. Det sætter pædagogerne i en klemme mellem deres egne grænser og elevernes ønske om nærhed og omsorg. Pædagogerne står derfor i den udfordring, at de ikke har lyst til ikke at give kram til de elever, som overskrider deres grænser. Denne situation er udfordrende for pædagogerne, da de brænder for at give omsorg til de unge mennesker. Pædagogerne tænker meget over, hvordan de har nærhed med de elever, som overskrider deres grænser:

“Ja, der tænker jeg rigtig meget hvordan jeg er overfor ham og hvad jeg siger til ham og hvordan jeg har nærhed med ham” (Kvinde 1: [00:21:32.16])

I arbejdet med de unge, som er seksuelt grænseoverskridende over for pædagogerne, bliver omgangen med den enkelte unge udfordrende. Nogle unge misforstår den fysiske kontakt fra pædagogerne på grund af deres kognitive deficits og deres manglende erfaring med seksualitet. Pædagogerne bruger derfor energi og tankevirksomhed på, hvordan de kan give omsorg til den unge, uden at give udtryk for gengældt tiltrækning og samtidig undgå, at deres egne grænser bliver overskredet. Det er for at undgå at “knække” på det:

“hvis jeg gør det her, så kan det være at jeg rent faktisk knækker på det. Og så langt skal vi jo ikke ud, man skal ikke tvinges til at give et kram fordi eleven synes at man skal have et kram. Hvor at vi snakker åbent om det, hvis man

siger jamen prøv, det har jeg simpelthen svært ved og hvor man siger, jamen så lad vær med at gøre det. Så giv et kammeratlig kram frem for et lukket kram” (Kvinde 5: [00:22:27.21])

Pædagogerne imellem har stor forståelse for, at det kan være grænseoverskridende at skulle give et kram til en elev, som udtrykker seksuel tiltrækning. Løsningen bliver derfor at give en “kammeratlig kammer”. En kammeratlig krammer er skulder-til-skulder kontakt, og illustrerer kammeratskab frem for intimitet. Pædagogerne forsøger at løse udfordringen ved at lave sikkerhedsforanstaltninger, som skal afhjælpe, at de ender i en grænseoverskridende situation. Citatet illustrerer yderligere, at elevernes grænseoverskridende adfærd ikke er noget, man skal ignorere betydningen af, da pædagogerne kan lide psykisk overlast (“knække”) på det. At knække på det forstås som fx at få en belastningsreaktion (stress) eller at udvikle angst for at komme på arbejde. Det giver derfor den enkelte pædagog et stort ansvar for at mærke egne grænser og at kunne sige fra over for de unge, men også at turde tage det op i personalegruppen, hvilket kræver, at der er en forstående omgangstone omkring de unges seksualitet og grænseoverskridende adfærd, da det ellers kan være tabubelagt at bringe op i personalegruppen. Det er ikke nødvendigvis muligt at forudse grænseoverskridende adfærd, da den enkelte pædagog har forskellige grænser i forhold til den enkelte elev:

“Der er stor forskel på (...), hvor ens grænser er i forhold til den enkelte elev”
(Kvinde 1: [00:16:14.14])

Alle pædagoger og alle elever er forskellige. De forskellige pædagoger har forskellige grænser over for de enkelte elever. Den adfærd, som en elev udviser, vil for nogle pædagoger være grænseoverskridende og for andre ikke. Det kræver derfor, at pædagogerne er gode til at rumme hinandens forskellige grænser i forhold til de enkelte elever. De forskellige personlige grænser illustreres i det følgende udsnit af interviewet om en mandlig blebruger:

“Hvor at han sad og fik stådreng hver gang man kom på arbejde og det var jo vildt (grænseoverskridende)” (Kvinde 5: [00:52:04.27])

“og det var specielt kvinderne når de var inde ved ham” (Kvinde 1: [00:52:09.03])

“Ja det var VILDT grænseoverskridende. Hvor man sagde, prøv at hør her du kan ikke få den der ble på før [højt klap - insinuere at rejsningen skal slås ned]. Ned med den” (Kvinde 5: [00:52:13.13])

Men det er sjovt, fordi det generede (...) ikke mig overhovedet. Der tænkte jeg bare jaja” (Kvinde 1: [00:52:18.23])

“Ja, men det fandt jeg mega grænseoverskridende, for det var så sikkert som et ammen i kirken hver gang, jeg var der” (Kvinde 5: [00:52:24.10])

“Ja, men jeg tror bare, men det har også været min opfattelse af ham rent kognitivt” (Kvinde 1: [00:52:30.23])

Pædagogernes forskellige opfattelser af den unges kognitive niveau resulterer i, at de tolker adfærden mere eller mindre grænseoverskridende. Dette danner grobund for, at der i personalegruppen kan komme vidt forskellige forståelser af de unge, deres seksualitet og adfærd. Det bliver derfor en udfordring for pædagogerne at lave en ensartet indsats mod den adfærd, som for nogle er grænseoverskridende, og for andre ikke. Det kan forvirre de unge, som kan have svært ved at forstå, hvilken adfærd, der er grænseoverskridende, da det afhænger af, hvilken pædagog personen er sammen med. Det kan også give udfordringer i forhold til pædagogernes forståelse af hinanden, og hvordan pædagogerne skal støtte og hjælpe hinanden internt i personalegruppen. Ser vi den unges adfærd i forlængelse af Sechers (2019) beskrivelse af, at udviklingshæmmedes seksualitet kan være polymorf og rettet mod fx situationer og stemninger, lader det til, at den unges seksualitet kommer til udtryk i bleskifte-situationen. Her kan seksualiteten forstås som værende situations- og stemningsbaseret, hvilket ikke har noget med genital seksualitet at gøre (p. 549). I det kommende forklarer pædagogerne, hvordan de vurderer de unge ud fra deres forståelse af de unges kognitive funktionsniveau:

“Det kommer også tit an på, hvordan de er kognitivt” (Kvinde 1: [00:15:14.22])

“Ja” (Kvinde 2: [00:15:18.05])

“Fordi han er det kognitivt bedre, men det er han jo faktisk bare ikke” (Kvinde 5:[00:15:56.18])

Pædagogerne vurderer nogle unge, som værende kognitivt bedre, end de er, hvilket påvirker pædagogernes opfattelse af de unges adfærd. Når pædagogerne vurderer de unge som kognitivt velfungerende, tolkes nogle handlinger som intentionelle, og derfor med seksuelle undertoner. Pædagogernes grænser påvirkes derfor af, hvordan de opfatter den unges kognitive niveau. Det beskrives desuden, at det er grænseoverskridende at være årsagen til genital opstemthed:

“Altså jeg prøvede faktisk på lejren, hvor jeg sad og nussede fødder på en, hvor jeg så lige pludselig kunne se at han fik erektion, der stoppede jeg godt nok. Altså selvom igen det her med at der er forskel på seksualitet og der tænkte jeg også på det (...) er jo ikke fordi han vil i seng med mig (...) det er jo fordi at det er dejligt at få nusset tæerne. Der er jeg da glad for, at jeg havde den viden, men der kunne jeg da lige mærke at det blev for grænseoverskridende for mig, så der stoppede jeg” (Kvinde 3:[00:51:11.12])

Det er udfordrende for pædagogerne at møde genitalt opstemthed i arbejdet med udviklingshæmmede på trods af, at de ved, at det ikke har samme betydning, som for andre. For udviklingshæmmede er erektion ikke ensbetydende med seksuelt opstemthed (Secher, 2019, p. 550). At være årsag til en erektion hos en udviklingshæmmet kan være grænseoverskridende for pædagogerne, idet der kan opstå frygt for at have overskredet den unges grænser, og dermed at have krænket den unge. I dette tilfælde stoppede den pågældende pædagog med at nusse elevens tær og dermed med at give denne omsorg. En anden pædagog stemmer i med, at det også ville have været grænseoverskridende for hende på trods af, at hun var uddannet seksualvejleder.

5.3.9 Hudsult og fysisk kontakt med de unge

Seksualitet i form af at mærke egen krop er ikke nemt for de udviklingshæmmede. Et aspekt til at forklare, at de unge søger nærkontakt med pædagogerne er blandt andet,

at der ikke er mange, som de kan få fysisk kontakt med og ej heller mange, som viser dem omsorg. Dette resulterer i en hudsult hos de unge:

“Men nu er (det) også meget in det der med hudsult. Vores elever de har bare behov for de der kram og om det så er en strygen her eller der” (Kvinde 2:[00:23:16.13])

Hudsult er en tilstand, hvor en person gennem en længere periode mangler fysisk berøring. Der er hypoteser om, at længere tids hudsult kan lede til mistrivsel og muligvis også depression, hvilket er særligt relevant i relation til udviklingshæmmede (Graugaard & Giraldi, 2019, p. 72). Hudsult er ifølge pædagogerne et udbredt problem for de unge, og det kan blive en udfordring for pædagogerne, fordi de ender med ansvaret for at tilfredsstille hudsult. Pædagogerne ved, at de unge har behov for at blive krammet og et behov for at blive rørt. Hudsult er en vigtig faktor i forhold til de unges adfærd og særligt hvor de er opsøgende efter nærkontakt med pædagogerne. Hudsult kan forårsage grænseoverskridende adfærd rettet mod både pædagoger og andre unge. Følgende citat kommer i forlængelse af snakken om den unge med ‘mmmm’-lydenes behov for kram.

“Men jeg tænker til gengæld heller ikke at han får noget kropslig kontakt hjemmefra. Så man kan sige, at det er jo et eller andet sted det eneste han får, det er det kram han får af os. (...) [sukker]” (Kvinde 1:[00:24:18.10])

Eleverne bor på bostedet, og det er derfor overvejende på bostedet, at de kan få fysisk hud-til-hud kontakt med andre mennesker. Desuden er det ikke givet, at de unge får kropslig kontakt hjemme hos deres forældre. En årsag til dette kan være, at de bliver set som “store” børn, der ikke har behov for berøring af mor og far. Eller i forlængelse af tabu-teorien, at forældrene ikke “tør” røre deres børn af frygt for at være grænseoverskridende og at påvirke deres seksuelle orientering (Hunter & Stuve, 1998, p. 65). Det ligger derfor et pres på pædagogerne om, at det er dem, der skal tilfredsstille denne hudsult og facilitere mulighederne for at afhjælpe behovet. Dilemmaet opstår i, at pædagogerne på den ene side ønsker at tilfredsstille et behov, som på den anden side kan være grænseoverskridende for dem. Pædagogerne arbejder

på at finde metoder til at lære de unge selvberøring, at give nærhed og hud-til-hud kontakt, hvor de samtidig passer på sig selv:

“Ja for at få noget hud-til-hud berøring. (...) et er uden på tøjet, det kan jo være meget rart, men den der hud-til-hud kontakt. Og man kan se, som vi har gjort med hende, hvor hun selv får lov til selv at røre sig selv og at smøre tingene ud. (...) Det er ligesom om det er dæmpet på en eller anden måde” (Kvinde 5:[00:12:18.06])

Når de unge får stillet noget af deres hudsult, giver det dem ro i både krop og hoved til at kunne rumme deres seksualitet. Dermed giver det pædagogerne rum til at arbejde med de unges seksualitet uden, at de unge hungrer efter fysisk kontakt. De unges behov for hud-til-hud kontakt kan dog blive en udfordring for pædagogerne, da de i nogle tilfælde ikke kan imødekomme alle de unges behov. En årsag kan være, at de unge har for stort behov, eller at det bliver for grænseoverskridende for pædagogerne. Pædagogerne arbejder dog på at få så meget “lovlig” og ikke-grænseoverskridende hud-til-hud kontakt:

“så tilbyder vi dem, jamen jeg vil meget gerne komme ind og (give) hårbundsmassage fx når man vasker håret, jeg kan lige vaske dig på ryggen eller jeg kan lige tørre dig på ryggen. Eller. Ja. Nogle redskaber til at man stadig kan have den kropslige kontakt uden at det er kropskontakt” (Kvinde 5:[00:26:06.20])

Pædagogerne forsøger at løse deres udfordring med de unges hudsult, ved at berøre dem på lovlige måder, de selv kan stå inde for. Det gør de for at undgå, at behovet bliver for stort hos de unge til, at de ikke selv kan rumme deres seksualitet, hvilket kan resultere i grænseoverskridende adfærd over for både personale og andre elever. Det er en stor opgave, og de ansatte har derfor søgt hjælp udefra i form af en professionel massør. Den professionelle massør kommer en gang imellem og giver massage til nogle af eleverne. Pædagogerne beskriver den “kramme-lystne” elev med “mmmm”-lydene på følgende måde efter professionel massage:

“Kan vi godt mærke forskel på når han har fået massage af hende. Hvor han så er mere i balance og ikke er så hungrende efter det (nærhed/kram)” (Kvinde 5:[00:24:11.25])

Eleverne bliver efter professionel massage mere i balance med sig selv og mindre hungrende efter nærvær med pædagogerne. Dette resulterer i mindre grænseoverskridende adfærd over for pædagogerne.

5.3.10 Unge udviklingshæmmedes atypiske seksualitet

Ved en atypisk seksualitet forstås seksuel adfærd, som afviger fra den kulturelle norm i den kontekst, man er i (Secher, 2019, p. 546). Det kan særligt blive et problem, fordi de unge forstår sig dårligt på normer og kutymmer i forhold til seksualitet (Secher, 2019, p. 545ff).

“Og var også meget interesseret i dyrenes seksuelle (...) hun er generelt meget dyrisk sådan i hendes udtalelser og sådan noget. Også i forhold til sex” (Kvinde 1:[00:11:19.14])

Pædagogerne konfronteres med en pige, hvis seksuelle interesse er rettet mod dyreriget. Dette kan forstås i forlængelse af Sechers (2019, p. 549) beskrivelse af, at udviklingshæmmedes seksualitet også kan være rettet mod dyreriget. Det kan vække ubehag hos pædagogerne at blive konfronteret med noget så intimt, som de unges seksuelle fantasier, da det kan afvige fra deres egne forestillinger og seksualitetsforståelse. Ved at de unge deler deres fantasier, opstår der et intimt rum med pædagogen, som kan være udfordrende at være i. Desuden kan man frygte, at tabu omkring seksualitet får pædagogerne til ikke at forsøge at lære de unge om, hvilke former for seksuel udfoldelse, som er lovlig i Danmark (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 688f). Hermed kan de unge risikere at gøre noget ulovligt og blive straffet derefter. Pædagogerne beskriver i følgende citat, at de efter indsats med påsmøring af creme ikke i så høj grad oplever den atypiske seksualitet:

”Nu oplever jeg ikke så meget af det der med, hvad sker der så, hvis jeg gør et eller andet med den der hund (...) Også den måde vi taler med hende om det,

hvor man ikke sætter så meget fokus på det men siger ‘‘prøv at hør her - her er vi mennesker, det der er dyreverden’’, det er to forskellige ting, hvor hun måske kan okay, så er det jo sådan og så må jeg så have min fantasi med mine tøjdyr’’ (Kvinde 5:[00:12:01.20])

Pædagogerne arbejder med udgangspunkt i at hjælpe de unge til at udtrykke seksuelle fantasier, som er accepteret i samfundet og samtidig forsøge at lære dem, at de fantasier, som falder udenfor denne kategori, holder man for sig selv. Her illustreres et eksempel på, at pædagogernes tabu bliver aktiveret i forhold til et seksuelt aspekt. Pædagogerne har altså svært ved at rumme seksuelle aspekter, der ikke ligger inden for normen i samfundet og muligvis lukker spørgsmålet ned af frygt for at skulle svare på spørgsmål herom (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 689). Pædagogerne bliver derfor udfordret i forhold til deres ‘‘seksualitets tolerance’’, da eleverne fortæller åbent og spørgende i forhold til deres seksuelle fantasier. Her opleves de unge ikke som blufærdige, idet de taler åbent om deres seksualitet (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 688f). På samme tid er pædagogerne nødt til at rumme de seksuelle fantasier, som ikke er accepteret i samfundet. De er på samme tid nødt til at skærme de andre unge fra at høre alt for meget på fantasier, som ikke er accepteret i samfundet. Det bliver derfor en balancegang for pædagogerne mellem at rumme den enkeltes fantasi og at tage hånd om de andre unge i fællesskabet. De unges adfærd kan dog også være krænkende:

‘‘På et tidspunkt havde vi to elever, der boede her i gruppen, som var kærester og han havde også nogle meget underlige seksuelle tanker. Han var børnehjemsbarn og formentlig sådan været bunden indimellem. Men hun blev også sådan lidt bundet fast og (han) var meget styrende og dirigerende. Og de var gået ned på værelset for at være hele tiden og hun kunne nogle gange helt stene, hvis det var at hun ikke ville. Og hun gik frivilligt med derned. Der havde vi faktisk fat i nogle lidt højere tilsyn sådan for at høre, jamen hvad er det vi gør, når de er over 18 og siger hun ja, kan vi ikke gøre noget. Vi vil gerne have haft at døren skulle stå åben, så vi kunne passe på hende, men... Det var ikke lovligt, for hvis hun sagde nej. Så kunne man ikke det. Der er mange dilemmaer i det’’ (Kvinde 2:[00:34:58.16])

Her kommer en konkret seksuel fantasi til at gå ud over en anden elev på bostedet. Den unges fantasi er derfor ikke længere blot i hovedet, og pædagogerne bliver konfronteret med den atypiske seksualitet i form af, at en anden elev bliver udsat for krænkende adfærd. Udfordringen bliver, at pædagogerne, som hverken har lyst til eller beføjelser til at bestemme over de unges seksualitet, bliver sat i en klemme i forhold til at skulle regne den medvirkende parts interesser ud. Pædagogen står på den ene side med et behov for at kunne passe på pigen, men på den anden side også at følge loven om ikke at overskride selvbestemmelsesretten, da pigen har sagt ja. Det er pædagogens egen personlige følelse af ansvar, samt hendes faglige viden om omsorgspligten der bliver afgørende for udfaldet. Udfordringen for pædagogerne bliver derfor blandt andet, at kunne holde denne uvished ud og samtidig at forsøge at lære de unge om sikker og respektfuld seksuel adfærd.

5.3.11 Lovgivning og grænseoverskridende adfærd over for andre elever

Den atypiske seksualitet kan resultere i krænkende og grænseoverskridende adfærd. Når en ung krænker eller laver grænseoverskridende adfærd overfor en anden ung, påvirker det pædagogerne:

“Lige nu har vi en pige fra gruppen, som er kærester med en dreng fra en anden gruppe. Jeg tænker nogle gange, at jeg tror ikke altid helt, at de har de samme behov. Så nogle gange så er hun måske lidt blank, så bliver hun lige pludselig en del af noget, som hun egentlig ikke lige har haft en forestilling om. Der står vi også lidt i et dilemma. Hun er over 18 år og i sin gode ret til at sige nej, men formår måske ikke at få sagt nej” (Kvinde 2:[00:34:03.11])

Dette illustrerer, at nogle unge kan have svært ved at aflæse hinandens lyster og have forståelse for, at den anden ikke nødvendigvis har de samme seksuelle lyster og behov, som en selv (Secher, 2019, p. 545). Derfor kan nogle unge ende som pigen i ovenstående citat og pludselig være en del af noget, de ikke havde forestillet sig og ikke havde lyst til. I et sådant tilfælde beskriver pædagogerne, at de har en opfattelse af, at pigens grænser bliver overskredet, og at der er risiko for, at det er et overgreb. Når dette er tilfældet, sætter det pædagogerne i et dilemma, da de i højere grad har den kognitive kapacitet til at forestille sig, hvad de forskellige parter ønsker og

dermed også opdage, at der er en uoverensstemmelse mellem de unges seksuelle lyster og behov. Pædagogerne har på den anden side også en forpligtelse til at lade de unge have deres selvbestemmelse og egen frie vilje (Holmskov & Skov, 2012, p. 49f), og kan derfor ikke gå ind og monitorere de unges seksualitet uden, at det vil være ulovligt og eventuelt grænseoverskridende. Hvad er den rigtige adfærd for pædagogerne? På den ene side risikerer de, at der sker et ulovligt overgreb, og på den anden side risikerer de at bryde loven. Det bliver derfor et etisk spørgsmål om, hvad pædagogerne moralsk og menneskeligt kan være med til, og hvad loven dikterer. Eksempelvis den unge pige, som bliver bundet fast til sengen af kæresten, hvor der er en afstemt og accepteret seksuel relation mellem de to unge, men formodningsvist mangler afstemning mellem de to parter lyster. Pædagogerne fortæller, at de unge piger i de to ovenstående citater efterfølgende har delt deres oplevelser med dem, og i den forbindelse har givet udtryk for, at det der er foregået, ikke har været rart. Pædagogerne står derfor med udfordringen, at pigerne ikke formår at sige fra over for de formodede overgreb:

“Vi har faktisk oplevet en del situationer, hvor man kan sige et eller andet sted, så er der måske sket nogle overgreb som.. som de ikke har sagt nej til .. men som vi (...) ville have (sagt nej til)” (Kvinde 1: [00:36:18.25])

Pædagogerne er dermed passive vidner til situationer, hvor de selv ville have sagt nej og fra, hvilket sætter pædagogerne i et dilemma i forhold til, at de oplever, at de unge har svært ved at sige fra og måske siger ja til noget, de ikke vil og ikke er klar over, hvad indebærer. Dermed spænder lovgivning ben for, at pædagogerne kan forhindre den grænseoverskridende seksuelle relation. Når pædagogerne søger hjælp udefra, møder de stringent lovgivningen og i visse tilfælde opbakning i, at der foregår overgreb, hvilket ikke ændrer ikke på pædagogens handlemuligheder:

“der foregik nogle ting og så blev der taget kontakt til det der SEBA som (...) sagde, det I beskriver, det er simpelthen deciderede overgreb. Vi sad da lidt med røde øre, selvfølgelig var det det, men så er der andre myndigheder som siger, jamen hun er over 18 og hun siger ikke nej. Så nogle gange så kommer man også lidt i klemme, ikke også. Og vi kan godt se, at det der det er måske ikke helt i orden, det der sker. Men vi har faktisk ikke ret til at gå ind på

værelset, eller jo så skal man egentlig lave en indberetning, hvis vi bryder ind”
(Kvinde 2:[00:37:17.19])

De unge piger eller drenge ender med at gå frivilligt ned på værelset, hvor der foregår et overgreb. Her har pædagogerne ikke lovlig mulighed for at gå ind, når døren er lukket. Hermed bør det også pointeres, at pædagogerne reelt ikke ved, hvornår og hvor ofte, der foregår overgreb. I nogle tilfælde har de en følelse af, at der foregår overgreb, hvilket sætter pædagogerne i en klemme, fordi de er vidende om, at den unge muligvis ikke siger fra overfor overgreb, og samtidig er det ulovligt for dem at gå ind på værelset. Rent administrativt ender det derfor med, at pædagogerne skal være passive vidner til, at der foregår overgreb, fordi alternativet er, at de skal skrive en indberetning om, at de selv har lavet grænseoverskridende adfærd i forhold til de unges privatliv. Det at krænke de unges ret til selvbestemmelse er ifølge pædagogerne og lederen på bostedet en vigtig sag inden for lovgivningen om unge med udviklingshæmning (Lederinterview, 11. marts, 2020). Dette har jeg talt med lederen af bostedet om, som fortæller, at Tilsyn Nord flere gange har pointeret de unges selvbestemmelsesret, og at de holder skarpt øje med bostedet i forhold til, at de overholder denne, hvilket gør, at pædagogerne er opmærksomme på, at hvis de laver indberetninger med overskridelse af selvbestemmelsesretten, resulterer dette i at bostedet kommer under Tilsyn Nords søgelys, med heraf risikerer for påbud. Pædagogernes udfordring er derfor ikke blot i forhold til den enkelte unge, og det som foregår på værelserne, men også i forhold til bostedets ry og skærpet tilsyn. Der er beskrevet meget i forhold til overgreb på pigerne, men det er ikke kun drengene på stedet, som laver grænseoverskridende adfærd, det kan også være de unge piger:

“Ja, det kan man godt sige. Og vi har så også haft en pige der var ret sexfokuseret, hvor det faktisk var drengene vi havde svært ved at beskytte”
(Kvinde 2:[00:36:04.21])

Som pædagogen beskriver, er det en udfordring for dem at beskytte de unge piger og drenge, som bliver ofre for krænkende adfærd, og særligt problematisk er det, fordi de ikke kan bevise overgrebene:

“Vi har opfattet det som overgreb, men vi kan ikke bevise rent faktisk, at det har været overgreb, fordi vi ikke har overværet det decideret. Hvor vi kan have vores mistanker om det her har nok ikke helt fundet ret sted. Men når man så har spurgt den unge, sådan når man kan høre at, når man jo kender dem, at det var faktisk ikke helt fedt, det der skete, men vi kan jo ikke bevise, hvad der rent faktisk skete” (Kvinde 5: [00:36:35.09])

Pædagogernes udfordring er her, at de ikke kan beskytte de unge, fordi de ikke kan bevise krænkelserne. Der opstår et dilemma, fordi de ikke kan bevise krænkelserne og samtidig beskytte de unges selvbestemmelsesret. De befinder sig derfor i en dobbeltbind. Et andet dilemma i forhold til denne dynamik bliver beskrevet i det følgende citat, hvor pædagogen og nogle unge er på festival, og de møder en tidligere beboer, som er blevet bortvist fra bostedet på grund af krænkende adfærd, men han henvender sig til sin tidligere kæreste:

“Hvor hun faktisk vælger at gå med ham til at starte med og så kommer hun faktisk tilbage og det er mig der er med blandt andet, hvor hun kommer og siger til mig, at nu havde han overskredet nogle grænser. Og jeg kan se på hende at hun, at hun er påvirket af det og så kommer han faktisk igen. Og stiller sig bag ved hendes festivalstol der og kan se at han /. Og det ved jeg så ikke om det var korrekt, men der vælger jeg simpelthen og gå hen og sige til ham at nu skal han gå og det er nu - hun vil ikke snakke med ham. Farvel. Og der bliver han rigtig sur på mig men, men pigen blev rigtig glad. Så der har hun alligevel formået at/ hun har så også en anden kæreste, men til at starte med vælger hun jo alligevel at gå med ham” (Kvinde 1: [00:38:37.27])

Pædagogen bliver fanget i at vide, at den fyr, som henvendte sig, ikke har været sød ved pigen tidligere, men samtidig kan pædagogen ikke bestemme over pigen. Derudover bliver pædagogen i tvivl om, hvorvidt det er i orden, at hun siger fra overfor den unge mand på den unge piges vegne, selvom det er efter, at hun selv har sagt fra én gang. Denne situation er udfordrende, fordi man som menneske på den ene side gerne vil hjælpe den unge, man har med på festival, men samtidig skal overholde lovgivningen og ikke bestemme over dem. Dilemmaet opstår imellem at beskytte og støtte og at bestemme over den unge og dennes seksualitet.

På bostedet er der både unge under og over 18 år. Dette er et problem, når pædagogerne søger hjælp udefra:

“De (SEBA) var ude og holde et foredrag for os, men de er jo til under 18 år. Så de var jo meget firkantede, så alt der vedrører sig over 18, det havde de ingen forståelse for. Så det er også lidt at vi sidder i den der under og over 18” (Kvinde 2: [01:08:44.06])

“Vi er virkelig gråzonen her på mange punkter” (Kvinde 5: [01:08:57.03])

Citatet viser, at pædagogerne har nogle udfordringer i at skulle søge hjælp, fordi deres unge både er under og over 18 år. Når de unge bliver over 18 år, er de rent juridisk voksne, og der er derfor ikke meget hjælp at hente, og pædagogerne står derfor selv i samarbejde med ledelsen til at skulle tage de vigtige beslutninger. Dette kan være svært for særligt nyuddannede pædagoger, der mangler viden indenfor feltet om, hvad normal seksualitet er hos unge udviklingshæmmede:

“Også for at vide, hvad der måske er normalt for målgruppen og sådan noget. Som man måske ikke rigtig ved. Men som man bare tager som det kommer” (Kvinde 3: [01:09:38.06])

Hvis pædagogerne havde mere viden om, hvad der er normalt for målgruppen, vil de i højere grad kunne vurdere, hvornår noget ligger indenfor og udenfor normen og det lovmæssige.

5.3.12 Fordele ved bramfrihed

Pædagogerne oplever elevernes bramfrihed som en fordel. De unge er utrolig åbne i forhold til deres seksualitet, hvilket kan illustreres i det følgende citat, hvor en ung søger hjælp:

“Man kan sige at en stor del af dem vi har, de er jo så frisindede i forhold til det, at de ikke engang tænker, at det skal være flovt. Vi havde en elev der havde været ved at lege med sig selv, at forhuden var blevet krøllet helt op så. Ja ” (Kvinde 1:[00:40:35.02])

Eleven fra dette citat kom ud til de to kvindelige pædagoger, der var på arbejde og bad om hjælp. De to pædagoger forsøgte også alt, hvad de kunne for at hjælpe denne unge mand. Pædagogerne på denne arbejdsplads lykkedes ifølge dem selv med at være så åbne, at eleverne kan komme til dem med sådanne uheld. Hvorvidt det er fordi, de unge er frisindede, som det beskrives i citatet, eller om det er, fordi der er skabt en stemning på bostedet, som gør det i orden at søge hjælp til sin seksualitet, er svært at vide. En imødekommende stemning overfor seksualitet gør det nemmere for de unge at søge hjælp, da de ikke bliver afvist af pædagogerne. Det gør derfor, at pædagogerne skal være indstillet på, at de kan komme meget tæt på den unges seksualitet og også i høj grad ved, hvad der foregår i det private hos de unge. De skal derfor være rustet til og klar på dette møde. Det glæder også pædagogerne, at de unge tør komme til dem:

“Det har vi... Det er også vellykket at eleverne de tør at komme og snakke med os om det. Fordi turde de ikke det, så havde vi seriøst et problem. Så det må jeg jo sige, det er jo en positiv ting” (Kvinde 5: [01:07:24.29])

Pædagogerne ser de unges åbenhed om seksuelle udfordringer, som en positiv ting, og de udtrykker, at det ville være et langt større problem, hvis eleverne ikke var åbne.

6. Systematisk litteratursøgning

Som et supplement til kvalitativ tematisk empiri er der valgt at lave en systematisk litteratursøgning, for at afdække eksisterende faglitteratur i forhold til problemformuleringen. På grund af tidsrammen for specialet er der lavet en systematisk litteratursøgning frem for review, som følger en stor del af anbefalingerne fra Preferred Reporting Items for Systematic reviews and Meta-Analyses (PRISMA)s (Moher, Liberati, Tetzlaff, & Altman, 2019). Fravalg fra systematisk litteratursøgning er kædesøgning med forfattere og referencesøgning.

6.1 Fremgangsmåde

Først blev problemformuleringen delt op i følgende fire vigtige ord: Udfordringer, pædagoger, udviklingshæmmede, seksualitet, og ordene blev dernæst oversat til engelsk. Efterfølgende blev der fundet synonymer og beslægtede ord ved samtale med specialevejleder, biblioteksvejleder samt opslag i synonymordbog.

Fremgangsmåden fremgår af søgeprotokollen i bilag.

Aspect 1 (udfordringer)	Aspect 2 (pædagoger)	Aspect 3 (udviklingshæmmede)	Aspect 4 (seksualitet)
challenges OR issues OR concerns OR problems	pedagogue* OR professional* OR "health personnel" OR "health care"	"intellectually disabled" OR "developmental disturbance" OR "mentally disabled" OR "Intellectual Disability" OR "Brain Damage" OR autism OR ADHD OR "conduct disorders" OR "conduct disorder" OR "cognitive disability" OR "cognitive disabilities" OR retarded	sexual* OR intimate OR "private life" OR intimacy OR intimate

6.1.1 Søgning i databaser

Tre databaser er valgt ud fra sandsynligheden for, at der ville være relevante artikler tilgængelige. Da søgekriterierne i databaserne varierer, er der forskel i søgningerne. Alle søgninger blev foretaget d. 23/3 2020.

6.1.1.1 Psykinfo

PsycInfo beskæftiger sig med psykologfagligt relevante artikler, og er et oplagt valg. I psykinfo så søgestrengen således ud:

252 Results for (((abstract: (challenges)))) OR (((abstract: (issues)))) OR (((abstract: (concerns)))) OR (((abstract: (problems)))) AND (((IndexTermsFilt: ("Mental Health Personnel")))) OR (((abstract: ("health care")))) OR (((abstract: ("health personnel")))) OR (((abstract: (professional*)))) OR (((abstract: (pedagogue*)))) AND (((abstract: (retard*)))) OR (((abstract: ("intellectual* disab*")))) OR (((IndexTermsFilt: ("Brain Damage")) OR (IndexTermsFilt: ("Intellectual Development Disorder")) OR (IndexTermsFilt: ("Mental Disorders")) OR (IndexTermsFilt: ("Congenital Disorders")))) OR (((abstract: ("cognitive disab*")))) OR (((abstract: ("Brain Damage")))) OR (((abstract: ("mental* disab*")))) OR (((abstract: ("develop* disturbance")))) AND (((IndexTermsFilt: ("Sexuality")) OR (IndexTermsFilt: ("Intimacy")))) OR (((abstract: (sexual*)))) OR (((abstract: (intima*)))) OR (((abstract: ("private life"))))

Thesaurus blev brugt til at sikre, at alle relevante artikler, som lå indenfor index-termene, blev inkluderet, men resulterede kun i få yderligere artikler. Totalt kom der i Psykinfo 252 resultater. Ved overførsel af artiklerne til Refworks kom der 249 artikler med titel, forfattere og abstract.

6.1.1.2 Scopus og Proquest

Scopus og Proquest er databaser med mange artikler inden for socialvidenskaben og til dels psykologi.

I Scopus er der søgt i abstract med søgeordene, hvilket resulterede i 186 artikler. I Scopus så søgestrengen således ud:

186 document results:

ABS (challenges OR issues OR concerns OR problems) AND ABS ("Mental Health Personnel" OR "health care" OR "health personnel" OR professional* OR pedagogue*) AND ABS (retard* OR "intellectual* disab*" OR "Brain Damage" OR "Intellectual Development Disorder" OR "Mental Disorders" OR "Congenital Disorders" OR "cognitive disab*" OR "Brain Damage" OR "mental* disab*" OR "develop* disturbance") AND ABS ("Sexuality" OR "Intimacy" OR sexual* OR intima*)

I Proquest resulterede søgningen i 229 resultater, blev herefter udvalgt peer reviewed artikler, for at sikre studier med højest kvalitet, hvilket resulterede i 90 tilbageværende artikler. I Proquest så søgestrengen således ud:

ab(challenges OR issues OR concerns OR problems) AND ab("Mental Health Personnel" OR "health care" OR "health personnel" OR professional* OR pedagogue*) AND ab(retard* OR "intellectual* disab*" OR "Brain Damage" OR "Intellectual Development Disorder" OR "Mental Disorders" OR "Congenital Disorders" OR "cognitive disab*" OR "Brain Damage" OR "mental* disab*" OR "develop* disturbance") AND ab("Sexuality" OR "Intimacy" OR sexual* OR intima* OR "private life")

6.1.2 Behandling af artikler

Totalt set resulterede søgningen i de tre databaser i (249+186+90) = 525 artikler til gennemgang. Behandlingen af artiklerne foregik i RefWorks (online system til håndtering af referencer). Efter hver databasesøgning blev referencerne placeret i hver deres mappe, hvorefter alle referencerne blev samlet i en ny mappe, med heraf søgning af dubletter, hvilket resulterede i 91 slettede referencer. Det resulterede i 434 artikler til gennemgang på titel.

6.1.2.1 Inklusion og eksklusion

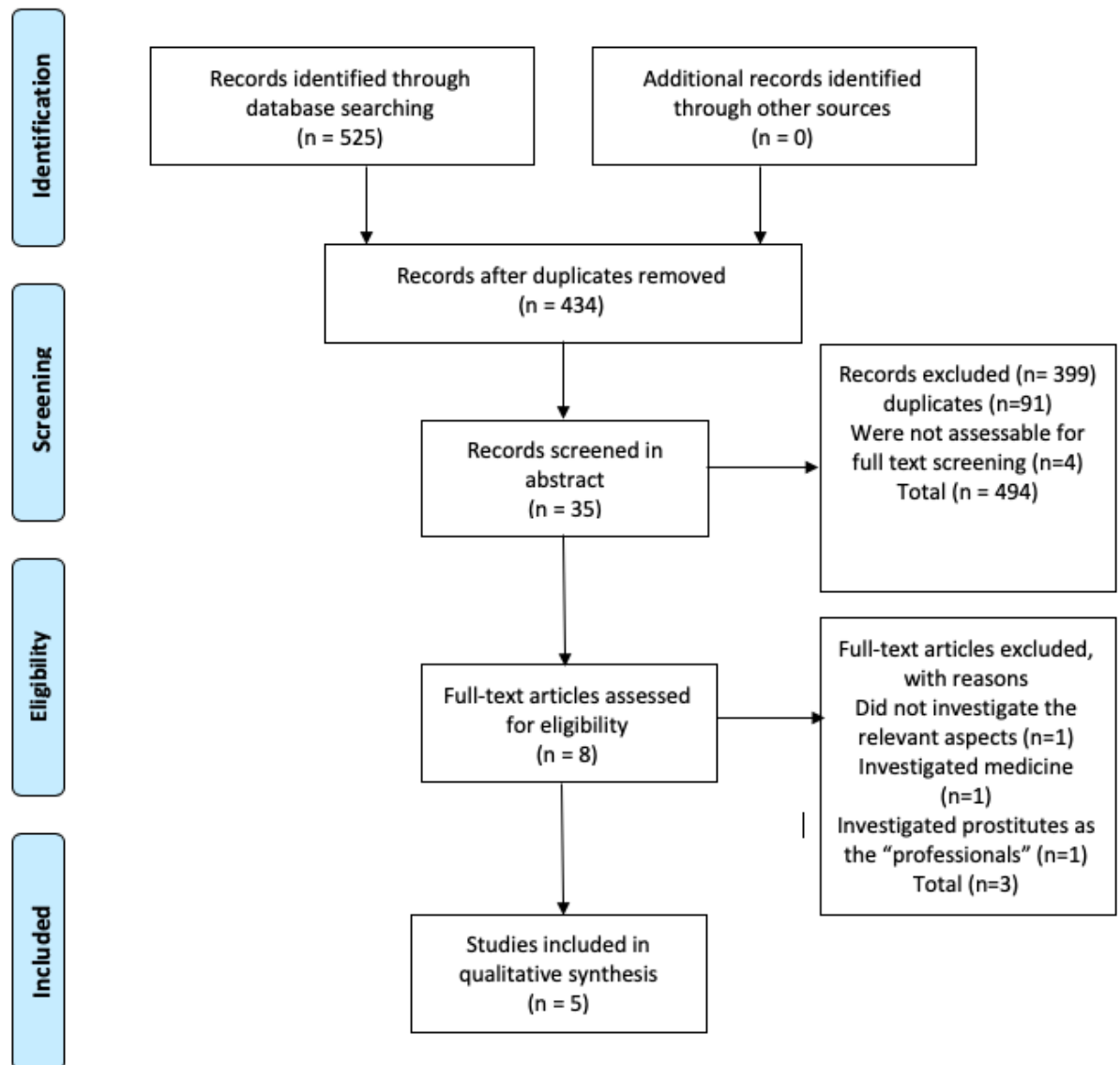
Som studerende er det svært at skulle fravælge spændende studier og at skulle lave eksklusionskriterier er bekymrende, da dette kan resulterer i fravalg af spændende og relevant litteratur. Da formålet med dette speciale var bedre at forstå pædagogers udfordringer i arbejdet med udviklingshæmmedes seksualitet, var det nødvendigt at sikre, at den inkluderede litteratur handlede herom. Heraf valgte in- og eksklusionskriterier.

Inclusion criteria	Titlen skal indeholde mindst en af form for udviklingshæmning, seksualitet (som det undersøgte begreb) og pædagogisk eller tilsvarende omsorgspersonale
Exclusion criteria	Studier, som undersøgte ikke-udviklingshæmmede (psykiatriske diagnoser (skizofreni, depression)), som ikke undersøgte seksualitet, som ikke beskæftiger sig med personalet omkring, som kun handlede om udviklingshæmmede (og ikke om personalet), som undersøgte menustrationshåndtering og præventionartikler, som undersøgte seksuelle dysfunktioner hos almenbefolkningen, som undersøgte fysiske sygdomme (fx sclerose), som undersøgte partnervold, som undersøgte seksuelle

overgreb begået imod udviklingshæmmede, som var skrevet på andet sprog end dansk og engelsk.

På titel-niveau blev der ekskluderet hård og stringent. Det handlede primært om at fjerne al støj i resultaterne uden forsinkelse, hvilket var et kompromis i forhold til at favne artikler, der ikke allerede på titel-niveau undersøgte pædagogers holdning, men kunne have vist sig at gøre det ved læsning af abstract eller fuldtekst, hvilket blev gjort ud fra et tidsmæssigt og metodemæssigt perspektiv, da den primære metode i denne undersøgelse er interview. 399 artikler blev ekskluderet på baggrund af eksklusionskriterierne, hvilket efterlod 35 artikler til gennemgang på abstract, hvoraf 23 artikler blev ekskluderet, da de ikke var relevante for specialet, hvoraf der var 12 artikler til gennemgang i fuldtekst. Heraf var 4 utilgængelige via Aalborgs Universitets adgang og ej heller til at opdrive via Google, formentlig forårsaget af undersøgelsesnes dato (før 1990), hvilket også gør dem mindre relevante for forståelsen af pædagogers arbejde med seksualitet i nutidens Danmark. Total set var der derfor 8 artikler til gennemlæsning, hvoraf yderligere blev 5 ekskluderet. Eksklusionsprocessen kan også ses visuelt nedenfor.

6.1.3 PRISMA

(Inspireret af: Mother, et al., 2019)

6.2 Præsentation af faglitteratur

Jeg vil kort gennemgå de studier, der er fundet og uddybe de fund, der har relevans for dette speciale. Der refereres til de professionelle, når der er tale om dem i artiklerne, og refereres til pædagogerne, når der er tale om deltagerne i interviewet i dette speciale. Artiklerne omhandler mennesker med Intellectual Disability (ID) og Language Disability (LD). Begge aspekter går under, hvad der i dette speciale forstås som udviklingshæmning. Jeg har derfor valgt ikke at differentiere mellem disse diagnoser

på trods af, at der kan være forskellige udfordringer, hvilket ikke bliver taget særskilt højde for i dette speciale. Den relevante faglitteratur ud fra den systematiske litteratursøgning fremgår af den følgende tabel, hvor relevante aspekter af studierne bliver opřidset.

Artikler inkluderet via systematisk litteratursøgning			
Titel & forfatter	Metode/design	Publiceret i & Udgivelsesår & setting	Fund
Experiences of staff in dealing with client sexuality in services for teenagers and adults with intellectual disability R. McConkey & D. Ryan	Kvantitativ metode med udgangspunkt i et selvudviklet spørgeskema. Spørgeskemaet omhandler hvorvidt at man har mødt/ arbejdet med seksualitets relaterede udfordringer beskrevet i form af 7 forskellige scenarier. I alt har 150 ansatte, som arbejde med udviklingshæmmede besvaret spørgeskemaet.	Journal of Intellectual Disability Research 2001 Nordirland	Studiet finder, at to tredjedele af de adspurgte har oplevet en eller flere af de adspurgte scenarier om seksualitet (p. 86). 1 ud af 5 havde fået undervisning i håndtering af seksualiteten hos udviklingshæmmede (p. 86). De, som have fået undervisning, var også dem som rapporterede, at de havde oplevet flest af de adspurgte seksuelle handlinger (p 85). De, som havde tidligere erfaring med seksuelle scenarier, følte sig mest kompetente til at

			skulle håndtere disse på et andet tidspunkt (p. 86). De, som arbejder på bosteder, følte sig mere sikre på at håndtere en fremtidig situation end de, der arbejder på dagtilbud (p. 86).
“T@ngled Up in Blue”: Views of Parents and Professionals on Internet Use for Sexual Purposes Among Young People with Intellectual Disabilities Lotta Löfgren-Mårtenson, Emma Sorbring & Martin Molin	Denne artikel tager udgangspunkt i kvalitativ metode. Semistruktureret interview af fokusgruppe 8 professionelle fordelt i to grupper á 5 og 3. Professionelle, arbejder med udviklingshæmmede. Tematisk analyse.	Sexuality and Disability Volume 33, Issue 4 2015 Sverige	De finder, at internettet er som en social arena med komplekse udfordringer i forhold til både kærlighed, seksualitet, seksuel adfærd, seksuelle risiko og muligheder for unge med udviklingshæmning.
Professionals, Parents and the General Public: Attitudes Towards the Sexuality of Persons with Intellectual Disability Daniela Tamas, Nina Brkic Jovanovic, Milana Rajic, Vojislava Bugarski Ignjatovic & Bojana Peric Prkosovacki	Tager udgangspunkt i Attitudes to Sexuality Questionnaire - individuals. De benyttede spørgeskemaet til at undersøge: professionelle, forældre og den generelle befolknings holdninger i forhold til udviklingshæmmedes seksualitet.	Sexuality and Disability Volume 37, Issue 2 2019	Studiet finder, at professionelle, som er i kontakt med udviklingshæmmede, overvejende har en positiv holdning i forhold til de udviklingshæmmedes seksualitet.

6.3 Analyse af artiklernes fund i relation til egne fund og kritisk stillingtagen

Jeg vil her i dette afsnit skrive om, hvilke fund i de forskellige artikler, der har relevans i forhold til pædagogers udfordringer ved arbejdet med seksualitet. For hver artikel vil fund blive stillet i forhold til egne fund, med samtidig kritisk stillingtagen til artiklernes metode, resultater og begrænsninger.

6.3.1 McConkey & Ryan

McConkey og Ryans spørgeskemaundersøgelse tager udgangspunkt i 7 scenarier, de adspurgte skal forholde sig til. Disse kan ses i den følgende tabel.

Scenario
(1) A female client with learning disabilities has reported to you that a male client with learning disabilities has been making unwanted sexual advances to her during their daily bus journey.
(2) A male client with learning disabilities has been found to be masturbating in a public room.
(3) A client with learning disabilities asks you a question regarding contraception (e.g. 'What is a condom?').
(4) A young couple with learning disabilities, who have had a long-standing relationship, ask you whether you think it is okay for them to begin having sexual intercourse.
(5) A male client with learning disabilities is refusing to leave his room after the break up of his relationship with a female client. The young person refuses to eat and will only talk about his ex-girlfriend.
(6) You are attending an organized social event (e.g. a disco) with your clients. During the evening, you notice two clients with learning disabilities of the same sex kissing.
(7) On an outing, a male client tells you that a person tried to touch his penis while he was using the gents' toilets in a café. Have you ever had to deal with a similar situation (e.g. a female tells you about someone touching her breasts)?

I undersøgelsen finder de frem til, at personalet oftest møder offentlig onani (oplevet af 21% af personalet i dagtilbud, 41% på bosteder (p. 85)). I relation til at alle de adspurgte pædagoger i dette speciale havde oplevet seksualitet, er dette en lav andel, hvilket kan være forårsaget af en snæver seksualitetsforståelse og primært fokus på genital seksualitet. Fem ud af de syv adspurgte scenarier er genitalt fokuserede.

Scenariet, hvor to af samme køn kysser, eller scenariet, hvor en ung mand er ulykkelig efter at have slået op med sin kæreste, handler om ikke genital seksualitet. Der er derfor stor forskel i seksualitetsforståelsen mellem studierne, hvilket også kan have påvirket de professionelles besvarelse. Såfremt undersøgelsen er foretaget på arbejdspladser med primært højtfungerende/velfungerende udviklingshæmmede, har

scenarier med fokus på genial seksualitet i højere grad været relevante, men såfremt undersøgelsen er foretaget på arbejdspladser med dårligere fungerende udviklingshæmmede, har scenarier med fokus på genial seksualitet ikke været dækkende for den undersøgte gruppes seksualitet, som ofte manifesterer sig på anden og mere omfattende vis i hverdagen (se afsnit om seksualitet). Der er risiko for, at de udsagn/scenarier, som respondenterne har skullet svare på, har været for konkrete og afgrænsede til, at andre og lignende situationer i hverdagen har kunnet identificeres. Første scenarie: “en kvindelig klient har fortalt dig, at en mandlig klient har lavede uønskede seksuelle tilnærmelser mod hende på deres daglige bustur” (egen oversættelse, p. 84). Dette kan have bevirket en fejlagtig registrering af, hvor mange der har arbejdet med seksualiteten hos de unge og hvor mange unge der har været udsat for uønskede seksuelle tilnærmelser, når det er indenfor en så konkret og fastlåst ramme, hvilket er en af udfordringerne ved at lave kvantitative studier med udgangspunkt i spørgeskema, mens fordelene er muligheden for større generaliserbarhed ved at have informationer fra 150 ansatte, frem for 5.

Der var ingen signifikant sammenhæng mellem antallet af hændelser, de professionelles alder, ansættelseslængde og type af service (p. 85), hvilket illustrerer, at der ikke kunne vises nogen entydig sammenhæng mellem deres svar og personlige forhold, som stemmer overens med resultaterne i dette speciale, hvor pædagoger alle havde oplevet og arbejdet med seksualitet hos de unge på trods af uens ansættelseslængde og alder. Dog havde pædagogerne med længst ansættelse flest oplevelser med seksualitet, hvilket adskiller sig fra dette studies fund, hvilket kan være forårsaget af forskelligt fokus på de forskellige arbejdspladser. I dette studie havde professionelle, som forinden havde fået undervisning i seksualitet, rapporterede at have arbejdet med flere seksualitetsrelateret hændelser, end dem uden undervisning (p. 85). Hvorvidt de professionelle, som har oplevet flere hændelser med seksualitet, har haft et større behov for undervisning og dermed har opsøgt eller efterspurgt undervisning, om de har fået undervisning, med heraf ændret opmærksomhed i forhold til de udviklingshæmmedes seksualitet, eller om undervisning har ændret forholdet til de udviklingshæmmede, som måske pga øget tillid har henvendt sig om episoder med oplevet krænkende adfærd, kan ikke afgøres på det foreliggende.

De fandt, at de professionelle, som havde taget et kursus i seksualitet, primært sad i ledende stillinger (45%), hvor der i det direkte pleje-/omsorgspersonale var færrest (11%) (p. 86), hvoraf professionelle i ledende stillinger bedre har kunnet håndtere problematisk seksuel adfærd, hvilket stemmer overens med, at der ifølge de interviewede pædagoger kun ved alvorlige tilfælde af seksuel grænseoverskridende adfærd er behov for ledelseindblanding, hvorimod det nære omsorgspersonale håndterer de unges "hverdagsseksualitet". Behov for omsorg og kærtegn bliver sjældent et ledelsesmæssigt problem, i modsætningen til krænkende adfærd. Dette aspekt kommer også til udtryk i artiklen, som hvor personalet i højest grad ville bede om hjælp i forhold til krænkende adfærd (p. 86). Professionelle, som arbejder på bosteder, rangerede dem selv mere trygge i at håndtere kommende seksuelle hændelser, end dem som arbejdede i dagtilbud (p. 86). Hvorvidt de professionelle følte sig kompetente til at håndtere en ny hændelse, afhang ikke af, hvorvidt de havde taget et kursus, men af hvorvidt de allerede havde mødt en af de beskrevne hændelser før (p. 87). Det er muligt, at de scenarier, som er stillet op, i højere grad afklarer, hvordan seksualitet kommer til udtryk på et botilbud, frem for et dagtilbud. Scenarie nr. 4: "Et ungt par som har et længerevarende forhold spørger dig, hvorvidt du synes at det er okay at de begynder at have samleje" (egen oversættelse, p. 84). Spørgsmål om tilladelse til samleje giver bedre mening, når de unge har deres egne værelser, frem for på et dagtilbud, hvor de måske passer dyr hele dagen, ikke har eget værelse og er under observation fra personale det meste af tiden. I artiklen kommer de selv kommer ind på, at deres resultater skal fortolkes/behandles med forsigtighed, da de har valgt at lave deres studie i et afgrænset geografisk område, dog med udgangspunkt i 17 arbejdspladser med relation til bo- eller dagtilbud til udviklingshæmmede (p. 86). De professionelle har selv skullet udføre spørgeskemaet, men besvarelsene skullet gå gennem hver arbejdsplads personlige leder, hvilket har kunnet skævvride besvarelsene.

Studiet er udført i Nordirland, som hovedsageligt er protestantisk, men også med en væsentlig katolsk befolkningsandel, hvilket sammen med den anderledes samfundsstruktur ikke gør studiet direkte sammenligneligt med forhold i Danmark, pga de religiøse, kulturelle og samfundssociale forskelle.

6.3.2 Löfgren-Mårtenson, Sorbring & Molin

Löfgren-Mårtenson et al.s fund og den vinkel de har i deres artikel, er ikke i fokus i det udførte interviewe eller i pædagogernes fortælling om de unges seksualitet og egne udfordringer. Artiklen er med til at belyse andre forhold, og hermed med til at belyse yderligere aspekter indenfor arbejdet med udviklingshæmmede. Det er i interviewet med pædagogerne kun i relation til de unges seksualitetsudvikling, at Youtube bliver nævnt. Internettet bliver af de professionelle i Sverige beskrevet som et medie til at opnå et netværk, og er nogle gange det eneste sted for de unge, som kan være meget isolerede i den virkelige verden (p. 537). Artiklen undersøger blandt andet professionelles syn på brugen af internettet til kærlighed og seksuelle formål for unge udviklingshæmmede.

6.3.2.1. Internettet som en arena for kærlighed og seksualitet - håb eller sorg (p. 538).

Flere unge med udviklingshæmning har kærester på internettet, men har udfordringer ved at forstå den anden parts følelser og behov i relationen, hvilket forårsager skuffelser og konflikter. Det er udbredt, at de unge har flere kærester på en gang på internettet (p. 538). De professionelle i denne undersøgelse beskriver, at de unge udviklingshæmmede har svært ved at afkode følelser og behov i relationerne til andre, hvilket kan sammenlignes med de udfordringer, pædagogerne beskriver for nogle af de unge, som mangler forståelse for den anden parts seksuelle behov, lyst og grænser. Der er således overensstemmelse mellem udfordringerne for de udviklingshæmmede har i hverdagen og ved brug af internettet som kommunikationsmedie.

Artiklen beskriver, at de udviklingshæmmedes relationer primært foregår på nettet, hvoraf de professionelle har svært ved at få indsigt heri.

6.3.2.2. Internettet som en arena for seksuel adfærd - hvad er rigtigt og forkert?

De udviklingshæmmede unge har i særdeleshed udfordringer ved at forstå, hvad der er rigtig og forkert praksis på internettet. De unge udviklingshæmmede kvinder søger primært relationer på internettet, hvor drengene derimod søger facts og resultater (p. 537), hvoraf de professionelle i højere grad er opmærksomme på de unge kvinder og deres relationer på internettet, da der er større risiko for, at de i deres søgen efter kærlighed og relationer bliver udnyttet. Dette er i overensstemmelse med

udfordringerne for pædagogerne fra interviewet, der i visse tilfælde gerne ville have åben dør på grund af bekymring for misbrug, udnyttelse og krænkelse ved relationer med uligebyrdighed.

De professionelle står ofte i situationer, hvor de unge udviklingshæmmede ikke forstår konsekvensen af at skrive seksuelle ting eller lyve herom på internettet, og opdager desuden ikke at de bliver udnyttet, idet de er naive i deres færden på internettet (p. 538). Dette er i overensstemmelse med, at pædagogerne blandt andet konstant skal minde de unge om beklædning og adfærd på fællesområder, hvilket samlet giver billede af, at de unge udviklingshæmmede mangler forståelsen af, at der kan være nogle negative konsekvenser ved offentlig nøgenhed, både på internettet og i virkeligheden. De unge udviklingshæmmedes internetpraksis foregår på deres private værelser, hvilket besværliggør pædagogerne mulighed for at hjælpe de unge med deres adfærd og med at beskytte sig selv.

6.3.2.3. En arena for seksuel risiko eller mulighed - hvis ansvar?

Det er en udfordring for de professionelle, at de unge udviklingshæmmede fysisk kan tage andre steder hen for at mødes med nogen, de har kommunikeret med over internettet, idet de frygter, at de unge kan komme i farlige situationer eller blive udnyttet, eller af de selv udnytter andre pga deres manglende forståelse af konsekvenserne af deres handlinger (p. 539; 540).

Overordnet illustrerer denne artikel specifikke udfordringer for udlevelsen af seksualitet for unge udviklingshæmmede, som ikke har været i fokus i dette speciale, hvilket kan være forårsaget af mangelfuldt fokus i interviewet, eller af mindre fokus herpå i danske kontekst. De professionelle udfordringer og bekymringer om udnyttelse og krænkelse er dog i overensstemmelse med pædagogernes. Internettets udbredelse og lette tilgængelighed gør det urealistisk, at de danske unge udviklingshæmmede ikke skulle bruge internettet til at finde kærlighed og til at udleve deres seksualitet.

Denne artikel har en snæver forståelse af seksualitet, med overvejende fokus på den relationelle seksualitet, hvilket kan være forårsaget af, at de relationelle aspekter kan have større risiko for negativ påvirkning. Det er værd at være bevidst om, at der kan

være udfordringer for pædagogerne ved, at de unge udviklingshæmmede fx ser porno, da denne gruppe har svært ved at vurdere, hvorvidt aktiviteten på internettet er lovlig, krænkende eller konstrueret virkelighedsfjernt. Jeg har under specialeprocessen talt med en seksualvejleder, som beskrev; ung udviklingshæmmet mand havde fundet børneporno på internettet, idet han havde forsøgt at finde børnesikker porno, men denne og tilsvarende problemstillinger bliver dog ikke belyst af hverken denne artikel eller specialet.

Overførbareheden er høj, da forholdene i Sverige i det væsentlige er sammenlignelige med forholdene i Danmark kulturelt, socialt og religiøst.

6.3.3 Tamas, Jovanovic, Rajic, Ignjatovic & Prkosovacki

I dette studie findes, at professionelle har en relativ positiv holdning til seksuel udlevelse for udviklingshæmmede (Tamas, Jovanovic, Rijic Ignjatovic & Prkosovacki, 2019, p. 252). Dette er delvis i overensstemmelse med, at pædagogerne udtrykker åbenhed over de unges seksualitet og støtte i udlevelsen heraf. De professionelle er delvist liberale i forhold til seksuelle rettigheder, ikke-reproduktiv seksuel adfærd og forælderrollen i forhold til udviklingshæmmede kvinder, men mener i mindre grad, at de udviklingshæmmede kvinder har styr på deres seksuelle adfærd. De professionelle er liberale i forhold til seksuelle rettigheder og ikke-reproducerbar seksuel adfærd i forhold til udviklingshæmmede mænd, hvorimod de er mindst liberale i forhold til forælderrollen og selvkontrol.

Denne artikel er udført i en Serbisk setting, som adskiller sig betydeligt fra Danmark kulturelt, socialt og religiøst, hvoraf der må tages forbehold for direkte sammenligning.

7. Diskussion

I diskussionen vil analysens fund blive diskuteret i forhold til henholdsvis tovejstabilitetsteorien, interventionsmetoden ExPLISSIT, Sexual Scripting Theory og Stemplingsteorien. Herefter diskuteres, validitet, reliabilitet og generaliserbarhed. Til slut diskuteres, hvordan undersøgelsen er relevant for psykologisk forskning og praksis.

7.1 Undersøgelsens fund forstået ud fra systematisk litteratursøgning og psykologisk teori

7.1.1 De unge og tabu

Analysen finder, at pædagogerne overvejende oplever udviklingshæmmede som åbne og bramfrie og uden tabu i forhold til deres egen seksualitet. Omvendt beskrives særligt en beboer meget blufærdig, hvilket tyder på, at unge udviklingshæmmede er vidt forskellige i deres seksuelle udvikling og i deres forhold til seksualitet. Ud fra tabuteorien forventes det, at mange unge ikke-udviklingshæmmede vil have tabu omkring seksualitet (Hunter & Stuve, 1998, p. 65; Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 688). Pædagogerne fortæller, at de unge udviklingshæmmede kommer til dem med deres seksuelle vanskeligheder, hvilket, i forhold til teorien om det dobbelte tabu, tyder på, de unge udviklingshæmmede vanligvis ikke deler dette tabu om seksualitet (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 688). Hvor vidt ikke-italetatte seksuelle vanskeligheder er forårsaget af de unge udviklingshæmmedes kognitive udfordringer eller forårsaget af tabu, er uafklaret, men er formentlig forårsaget af begge forhold, da gruppen af udviklingshæmmede er heterogen med varierende kognitive kapacitet for den enkelte. Aktuelle studie kan derfor bruges til at aktualisere fokus på, at pædagogerne behøver redskaber og tid til at rumme de unge udviklingshæmmede, som på den ene side udviser tabu på lige fod med ikke-udviklingshæmmede, og på den anden side mangler de kognitive og sociale egenskaber til at kunne indgå i dialog om seksualitet. ExPLISSIT modellen vil senere blive gennemgået, som et muligt værktøj til intervention ved udviklingshæmmedes seksuelle udfordringer.

I analysen fremgår det, at flere unge udviklingshæmmede ikke forstår sig på normer og kutymmer. Dette kan give en forståelse af, at udviklingshæmmede muligvis i mindre grad bliver påvirket af tabuet på grund af deres manglende forståelse for normerne i samfundet om, at det er tabubelagt at tale om seksualitet (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 688). Dette kan på samme tid resultere i, at nogle af de unge ikke har en forståelse for, at deres fx krænkende adfærd overfor andre unge eller pædagoger er problematisk.

7.1.2 Pædagogerne og tabu

Ifølge analysen udledes, at tovejstabuet i nogle tilfælde er til stede for pædagogerne og i andre tilfælde ikke. Det tyder på, at de interviewede pædagoger i overvejende grad ikke blev begrænset af tabu om seksualitet i interviewet. De interviewede pædagoger taler åbent om deres erfaringer med krænkende seksuel adfærd og de unges seksuelle adfærd over for pædagogerne. Omvendt ses en tendens til, at de interviewede pædagoger har svært ved at rumme dét, de selv ser som atypisk og normafvigende seksuel adfærd. Det ses i analysen omkring den unge pige med et stort fokus på dyrenes seksuelle verden og i forhold til den unge mand, der bandt sin kæreste fast til sengen. Pædagogernes ulyst mod disse former for seksuel adfærd bunder i, hvordan de opfatter den seksuelle adfærd som krænkende og ulovlig (Kappel & Heðinsdóttir, 2019, p. 175).

Tovejstabuteorien beskriver en tendens til, at professionelle i mindre grad bringer seksuelle emner op på grund af tabu (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, pp. 688ff). Det er derfor forventeligt, at pædagogerne, som de professionelle i relation til de udviklingshæmmede, vil føle tabu. Det fremgår af analysen, at dette overvejende ikke er tilfældet. De interviewede pædagoger giver udtryk for, at de ikke udviser tabu i relation til de unge udviklingshæmmede. Mellem en professionel behandler og en somatisk patient er der typisk et mere jævnyrdigt forhold, da der vanligvis må forventes at være et nogenlunde ligeværdigt kognitivt niveau, hvorimod det er mindre jævnyrdigt mellem en udviklingshæmmet og en professionel. Tovejstabuet kan dermed tænkes at være påvirket af denne forskel i kognitivt niveau, hvor pædagogerne i højere grad forstår, at det er deres ansvar bringe emnet seksualitet op, da de udviklingshæmmede ofte ikke formår dette (Secher, 2019, p. 549, Møhl, Giraldi og Graugaard, 2019, pp. 688ff). Denne overvejelse er opstået, fordi de interviewede pædagoger beskriver at opleve mindre tabu om seksualitet, end tabu-teorien foreskriver (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, pp. 688ff). Pædagogerne beskriver selv, at de har en særlig mulighed i arbejdet med de unge udviklingshæmmede, da de formår at få en tæt tilknytning, fordi de arbejder der, hvor de unge bor. Denne relation kan forstås som en medvirkende årsag til, at pædagogerne formår at bryde tabuet om seksualitet. I forbindelse med oplevelser af de unges krænkende adfærd virker pædagogerne på den ene side ikke til at være underlagt tabu om seksualitet, men beskriver at være begrænsede i deres muligheder for at handle på krænkende adfærd

mellem beboere på grund af lovmæssige restriktioner og rettigheder. Det er desuden relevant at overveje, hvorvidt de interviewede pædagoger kollektivt undgik bestemte aspekter af de unges seksualitet, fordi disse aspekter var tabubelagte. Her tænker jeg på en specifik situation i interviewet, hvor jeg forsøger at spørge til, hvorvidt pædagogerne selv eller deres kollegaer havde været grænseoverskridende over for de unge. Her svarer pædagogerne tøvende og tvetydig, men omvendt blev spørgsmålet stillet noget kringlet, da jeg også fandt det svært at spørge ind til dette aspekt. Dette kan på den ene side være udtryk for, at emnet er tabubelagt for både pædagoger og mig, og på den anden side kan det være udtryk for, at pædagogerne ikke forstod mit spørgsmål. I interviewet spørges forsigtigt ind til seksualitetsspecifikke ord for ikke at være grænseoverskridende over for pædagogerne i interviewsituationen. Pædagogerne varierer selv deres brug af seksualitetspecifikke ord. Overordnet benytter pædagogerne sig af ord som sex, onani og erektion, og i andre tilfælde benytter de sig af antydninger, hentydninger og indforståethed (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 697), hvilket muligvis kan illustrerer, at der er forskel på, hvordan de interviewede pædagoger tænker om seksualitet og hvorvidt de varierer i deres tabu.

7.1.3 Andre nøglepersoner og tabu

Analysen finder, at de interviewede pædagoger føler, at andre samarbejdspartnere og omsorgspersoner udviser tabu omkring de unge udviklingshæmmedes seksualitet. Særligt nævner pædagogerne eksplicit, at seksualitet er et tabu for de udviklingshæmmedes forældre og for pædagoger på børneskoler, hvilket besværliggør deres mulighed for at få information om de unges forudbestående seksualitet. Risikoen ved samarbejdspartneres og omsorgspersoners tabu indebærer yderligere, at både pædagogerne og de unge udviklingshæmmede kan blive påvirket heraf, og dermed skaber yderligere tabu om de unges seksualitet, med heraf hæmmet mulighed for at udvikle og udforske.

Pædagogerne i dette studie beskriver, at forældrenes tabu kommer til udtryk på hjemmebesøg ved forargelse over spørgsmål om seksualitet. Forargelsen kan på den ene side bunde i, at forældrene på intet tidspunkt har set deres unge som seksuelle væsner, men derimod ser dem som spædbørn og infantiliserer dem (Laursen & Højgaard, 2019, p. 431). Tabuet omkring seksualitet kan præge forældrenes tanker om deres børns seksualitet. Dette kan bunde i, at de ikke forstår deres børns seksualitet,

da denne kan adskille sig markant fra neurotypiske jævnaldrende. Seksualiteten kan som tidligere beskrevet spænde fra at ligne ikke-udviklingshæmmedes seksualitet til at være polymorf seksualitet, der ikke er rettet mod noget specifikt (Secher, 2019, p. 549). Det er en forudsætning med ikke-krænkende seksualitet og adfærd for at blive tildelt plads på bostedet, hvoraf forældre eller andre omsorgspersoner kan have interesse ikke at fortælle om krænkende seksualitet og adfærd, idet den unge udviklingshæmmede herved ikke tildeles plads på bostedet.

Pædagogerne i dette studie føler, at der fra andre instanser, som blandt andet børneskolerne, er udpræget tabu om seksualitet. Dette kunne tyde på, at det ikke nødvendigvis er alle pædagoger, der arbejder med udviklingshæmmede, som har en mindre tabubelagt tilgang til seksualitet. Det bør overvejes, om de pædagoger, der arbejder på børneskolerne, overhovedet har mulighed for at opleve de unges seksualitet, eller om pædagogerne fra børneskolerne fravælger fokus og viden om de unge udviklingshæmmedes seksualitet, eller om der er tale om blufærdighed og tabu. Uanset årsagen er konsekvensen ifølge pædagogerne i dette studie, at børneskolerne ikke videregiver information om seksualitet.

7.1.4 PLISSIT og ExPLISSIT

PLISSIT modellen er udviklet af Jack S. Annon i 1970'erne. Overordnet søger modellen at beskrive en metode til sexologisk behandling. Ifølge denne starter det altid med, at den professionelle anerkender oplevelser, og der gives tilladelse til at tale om vanskelige seksuelle emner (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 693). Ifølge modellen er der mange sexologiske problemstillinger, der kan løses allerede ved tilladelse (Permission). Tilladelse sætter gang i refleksion, som giver mulighed for kommunikation og handling. Modellens primære mål er at facilitere åbenhed og konstruktiv problemhåndtering (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 693). De fire forskellige trin gennemgås kort herunder:

Trin 1: Tilladelse.

Behandler eller fagperson skaber et trygt rum og giver tilladelse til at tale om seksuelle emner. Dette trin indebærer aktiv anerkendelse af lyster og udtryk, hvilket løser mange problemer, fordi ved samtale herom, får man muligheden for at forstå sine udfordringer og årsager hertil (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 693).

Trin 2: Begrænset oplysning.

Fagpersonen deler få faktuelle oplysninger om den omtalte problemstilling, som patienten herefter kan forstå og ændre sin adfærd ud fra (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 693).

Trin 3: Konkrete forslag og handlemuligheder.

Fagpersonen giver konkrete handleforslag i relation til problemstillingen. Dette ligger i grænseområde mellem rådgivning og terapi (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 693f).

Trin 4: Intensiv samtaleterapi.

Patienter med langvarige og/eller komplekse seksuelle problemer kan hjælpes ved intensiv terapi hos psykologen eller anden psykoterapeutisk specialuddannet fagperson (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 694).

Det er en forudsætning, at fagpersonerne, der arbejder ud fra modellen, har viden og færdigheder inden for området (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 694).

ExPLISSIT modellen er en videreudvikling af PLISSIT-modellen og er lavet af Taylor & Davis (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 694). I modsætningen til PLISSIT-modellen har ExPLISSIT-modellen Tilladelse som det centrale, hvilket bekræfter den enkelte som værende et seksuelt individ. Denne model lægger vægt på, at patienten får udtrykt sine bekymringer i forhold til sin seksualitet, hvilket gør, at anbefalingerne til den videre færd fremkommer i samarbejdet frem for ekspertviden fra behandler eller professionel, og tager udgangspunkt i den enkeltes problem (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 694). Modellerne er inddraget for at give indblik i, hvordan man kan tilgå sexologisk behandling. Netop disse modeller er valgt, fordi de har fokus på den enkelte og samarbejdet med fagperson. Modellerne kan desuden rumme, at de udviklingshæmmede er forskellige i forhold til deres seksualitet og udfordringer hermed (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 693f). Det at inddrage specifikke modeller til arbejdet med seksualitet kan hjælpe pædagogerne med, at gå systematisk til værks og supplere deres personlige erfaringer. Hermed bliver pædagogernes praktiske erfaring ikke i lige så høj grad afgørende for hjælpen til den enkelte unge. Modellerne kan muligvis blive et redskab til at hjælpe pædagogerne i arbejdet med seksualitet, med heraf systematisering af arbejdet, som heraf ikke længere udelukkende baseres på personlige holdninger og erfaringer. Modellerne vil i det følgende blive forsøgt anvendt og diskuteret som et muligt redskab for pædagogerne i arbejdet med udviklingshæmmede unges seksuelle problemstillinger.

Som redskab i samarbejdet mellem pædagog og udviklingshæmmet vil ExPLISSIT se den udviklingshæmmede og pædagogen som ligeværdige kompetente samarbejdspartner, med heraf forsøg på refleksion omkring seksualitet og seksuelle udfordringer. I denne dialog ansvarliggøres den unge og pædagogen bliver den, som igangsætter den udviklingshæmmedes egen udvikling (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 694). Det er en betingelse for effektiv intervention, at den udviklingshæmmede selv bearbejder og formulerer den seksuelle problemstilling, hvilket kan være en udfordring, da udviklingshæmmede ofte har kognitive deficits. På den ene side søges en ligeværdig samarbejdspartner, på den anden side kan man sætte spørgsmålstejn ved, om de udviklingshæmmede er i stand til at indgå på lige fod med pædagogerne. Det bliver især udfordring, fordi fokus i interventionsmetoden går på selvbestemmelse og inddragelse af den udviklingshæmmede (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 694), og er det muligt for pædagogerne at indgå i et ligebyrdigt samarbejde med de udviklingshæmmede, der som udgangspunkt har mindsket kognitive ressourcer? ExPLISSIT-modellen kræver et vist refleksionsniveau (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 694), hvoraf modellen vil være relevant for pædagogerne ved nogle unge udviklingshæmmede med højt funktionsniveau. Et alternativ er at inddrage forældre, andre omsorgspersoner og tidligere pædagoger, for at danne en refleksive gruppe med henblik på et ligebyrdigt samarbejde omkring de unges seksualitet og udfordringerne herved, hvorved ansvaret for de unges seksuelle trivsel kunne spredes og dermed fjerne noget af presset fra den enkelte pædagog i arbejdet med de unges seksualitet. Et samarbejde kunne vanskeliggøres af tabu og berøringsangst hos både unge, forældre, andre omsorgspersoner og andre pædagoger. Pædagoger, der arbejder med unge udviklingshæmmede, bør have kompetencerne til at tale med de unge på det kognitive niveau, de er på, hvilket kræver den fornødne viden om seksualitetens udvikling hos udviklingshæmmede.

I interviewet beskriver pædagogen under uddannelse, at seksualitet hos udviklingshæmmede er et helt nyt aspekt på uddannelsen, hvoraf der kan stilles spørgsmål ved, om de pædagoger, der allerede er ansat på skoler, bosteder og lignende tilbud, besidder tilstrækkelig viden herom. Det ses dog, at de erfarne pædagoger i interviewet har mere viden på grund af deres mangeårige arbejdsopgaver med de unge, hvorimod de nyansatte havde mindre på hjerte i forhold til de unges seksualitet. Dette tyder på, at der mangler undervisning og viden, men samtidig også på, at hvis der på arbejdspladsen er fokus på seksualitet, opnår pædagogerne øget

viden ved erfaring. Interventionsmetoden foreskriver ikke, at det behøver at være en specialistopgave at hjælpe med seksuel udvikling, hvorved denne opgave umiddelbart kan varetages af pædagoger, medmindre der bliver behov for terapi-krævende interventioner (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 694).

Modellen kan kun til en vis grad benyttes i arbejdet med udviklingshæmmedes seksuelle udfordringer, hvis ikke pædagogerne formår at tilpasse og muligvis kompensere for de udviklingshæmmedes kognitive deficits (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 694). Der er derfor relevant at udvikle en model, der retter sig direkte mod arbejdet med seksualitet og udviklingshæmning.

7.1.5 Sexual Scripting Theory og Stemplingsteori

Gennem specialeprocessen har jeg undret mig over, hvordan både pædagoger og udviklingshæmmede skaber deres seksualitet og forståelse heraf. Jeg har derfor valgt Sexual Scripting Theory til at lave en teoretisk diskussion af fundene fra interviewet og den systematiske litteratursøgning.

Sexual Scripting Theory er udviklet af sociologerne William Simon og John H. Gagnon i start 1970'erne (Hald, 2019, p. 397). Teorien har længe været brugt i forbindelse med seksualitetsforskning og har de seneste år vundet indpas i pornografisk forskning (Hald, 2019, p. 397). Teorien skal forstås som en organiserende ramme for forståelsen af seksualitet og seksuel adfærd. Den udspringer af symbolsk interaktionisme og social indlæringsteori, altså forståelsen af at man lærer gennem kommunikation og interaktion, dvs. i sociale dynamiske sammenhænge (Jacobsen, Heede, Frisch, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 197). Derudover bygger den på social konstruktionsteori og indlæringsteoretiske principper (Hald, 2019, p. 397). En særlig variation af interaktionismen kaldes for stemplingsteori, anvendes til at forstå seksuelle minoriteter og hvordan særlige samfundsgrupper isoleres fra det "sociale fællesskab" og betegnes som outsiders, afvigere eller perverse, som en social mekanisme, der skal sikre social orden og sammenhængskraft (Jacobsen, Heede, Frisch, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 198).

Ifølge social indlæringsteori lærer man seksualitet gennem observation og efterligning af andre, fx forældre, medier, jævnaldrende mfl.. Ved at observere og internalisere lærer det enkelte menneske om kønsroller og kulturelle normer for seksuel adfærd

(Jacobsen et al. 2019, p. 197). Social spejling skal derfor ses som en grundlæggende identitetsdannende mekanisme (Graugaard, Giraldi & Møhl, 2019, p. 27). Køn og seksualitet følger usynlige sociale scripts, der bliver til gennem dynamiske og ofte ureflekterede forhandlinger i kollektive, intrapsyriske og interpersonelle rum (Graugaard, Giraldi, Møhl, 2019, p. 27). Teorien betoner, at seksuelle handlinger, følelser og oplevelser læres ud fra normer eller sociale scripts for, hvad der er passende i den givne situation (Jacobsen, Heede, Frisch, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 197). Det vil sige, at kultur spiller en væsentlig rolle for, hvordan man lærer seksualitet (Jacobsen, Heede, Frisch, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 197). Scripts læres fra tidlig barndom gennem kropslige fornemmelser og følelser af mening. Børn udvikler personlige seksuelle scripts ved at observere, lege og deltage i interaktion med andre. Dette bliver et afgørende aspekt for barnets senere seksuelle udfoldelse (Zeuthen, 2019, p. 231). Uanset mængden af interaktion, leg og observation, danner alle mennesker også udviklingshæmmede, seksuelle scripts.

Hvis der tages udgangspunkt i, hvordan pædagogerne i denne undersøgelse beskriver de unge udviklingshæmmede, de arbejder med, er de for det første i langt mindre grad sammen med jævnaldrende. De udviklingshæmmede har derfor fra en tidlig alder ikke samme mulighed for at spejle sig i deres jævnaldrende og hermed udvikle deres scripts i forhold til dem. For det andet beskriver pædagogerne, at nogle forældre ikke rør og giver omsorg til deres udviklingshæmmede børn, i modsætningen til hvad pædagogerne forventer forældre til ikke-udviklingshæmmede gør. For det tredje har nogle af de unge vanskeligheder ved at opretholde god hygiejne, hvilket gør at pædagogerne i mindre grad har lyst til at kramme og have nærvær med de unge. Det kan derfor tænkes, at dette også tidligere har været en udfordring. Manglende berøring begrænser derfor de unge udviklingshæmmedes muligheder for at udvikle scripts på lige fod med ikke-udviklingshæmmede. De unge udvikler derfor deres seksualitet og seksuelle scripts på baggrund af mindre berøring og interaktion. Denne viden kan derfor lægge et pres på pædagogerne, da de har muligheden for at facilitere nogle omstændigheder, hvor de unge kan udvikle deres seksuelle scripts med udgangspunkt i samvær med jævnaldrende og fysisk omsorg fra pædagogerne. Inden de unge udviklingshæmmede kommer på bostedet, kan de allerede have udviklet en atypisk seksualitet. Et eksempel på dette kan være den unge mand, hvor pædagogerne formoder at han har været bundet. Det at den unge mand har været bundet af, hvad der må formodes at være hans primære omsorgspersoner, kan dermed have påvirket hans

seksuelle script i retningen af, at forbinde det at blive bundet til sengen med noget seksuelt, hvorved han dermed blinder sin kæreste fast til sengen. Ligeledes kan man overveje, hvordan den unge pige, med en seksuel interesse i dyr og i særdeleshed hunde, kan have fået dette seksuelle script. Her kan det ud fra scriptteorien formodes, at den unge pige på et eller andet tidspunkt har oplevet noget, der har fået hende til at forbinde nærhed, ømhed med dyr og formentlig hunde. Et andet eksempel er den mandlige blebruger, der får erektion hver gang, han skal have skiftet ble. Ud fra scriptteorien kan det forstås, at den unge mand, inden hans ophold på bostedet har haft erfaringer, der har gjort, at han har forbundet bleskift med noget seksuelt. Ud fra Sechers (2019, p. 549) kan denne seksualitet forstås som værende bundet op på situationen og stemningen omkring bleskifte, og herved være blevet en del af den unges seksualitet. Denne adfærd kan tolkes som ble-fetichisme som en af de mest udbredte parafilier der er forbundet med barndom (Doshi, Zanzrukiya & Kumar, 2018, p. 1). En alternativ forklaring er dog, at den unge mand i løbet af dagen ikke har mulighed for at røre, eller fornemme sit kønsorgan, da han hele tiden er skærmet med bleen, hvilket gør at der ved bleskifte kommer en overflod af sensationer.

De unges scripts er forskellige fra pædagogernes og det giver derfor god mening, at der opstår udfordringer i mødet mellem de forskellige scripts. At de unges seksuelle scripts er forskellige, nødvendiggør at pædagogerne skal være opmærksomme på den enkelte beboer. Dette er særligt relevant, da de forskellige scripts og seksualitetsforståelser er grobunden for de unges seksuelle adfærd og udvikling som kan føre til krænkende og grænseoverskridende adfærd. De unges scripts kan også komme til udtryk i form af en polymorf seksualitet, som der i analysen beskrives ved den unge mand, der i bleskifte situationen får erektion. Et andet eksempel er den unge pige, hvis seksualitetsinteresse er rettet mod dyreverdenen. Ifølge scriptteorien kan erektion ved bleskift og seksuel tiltrækning af dyr være udtryk for, at de unge har scripts, som foreskriver dette, hvorfor det forbindes med seksualitet.

Af analysen fremgår det, at de interviewede pædagoger mener, at pædagogerne på børneskolerne er berøringsangste over for seksualitet. Denne berøringsangst kan begrænse de unges muligheder i udviklingen af deres scripts. Ligeledes fremgår det, at forældrene kan have svært ved at rumme, at deres børn bliver ældre og udvikler deres seksualitet. Som beskrevet er de unge ikke meget sammen med jævnaldrende og overvåget af voksne det meste af tiden. Dette skaber udfordringer i forhold til mulighederne i udviklingen af scripts, da disse udvikles ved at observere, lege og

interagere med andre (Zeuthen, 2019, p. 231). De unge udviklingshæmmede er derfor ældre inden de begår sig i omgivelser, hvor deres seksualitet imødekommes, og de får mulighed for udvikle deres scripts ud fra egne og andres seksuelle handlinger.

Löfgren-Mårtenson, Sorbring og Molins (2015, p. 542) finder, at unge udviklingshæmmede benytter internettet til blandt andet porno. Det er derfor relevant at overveje, hvordan ponografi kan have en indflydelse på seksuelle scripts. Når de unge finder porno på internettet, er det ikke muligt for pædagogerne at kontrollere, hvad de finder. Ud fra scriptteorien kan porno være med til påvirke de unges seksualitet, fordi de unge kan komme til at internalisere et forvrænget billede af seksualitet alt efter, hvilken porno de finder (Hald, 2019, p. 397). Som i den tidligere omtalte situation, hvor en seksualvejleder beskriver, at hun fik en ung mand i behandling, fordi han søgte på børneporno. Børneporno som for ham betød, at det skulle være sikker porno. En udviklingshæmmet mand som ham kan risikere at internalise børneporno, som normal seksuel adfærd, fordi at porno kan ændre på de scripts, der er dannet på forhånd (Hald, 2019, p. 397). Dette er særligt betydningsfuldt, da man som udviklingshæmmet har kognitivt deficits og som beskrevet har svært ved at forstå de sociale normer, hvormed det er forventeligt, at de ikke er i stand til at bedømme, hvad der er lovligt og socialt acceptabelt i virkeligheden (Flachs, Michelsen, Uldall & Juel, 2014, p. 9) .

Scriptteori kan anvendes som kritik af den tidligere sammenstilling af den systematiske litteratursøgnings fund og denne undersøgelses fund, da disse studier kun i begrænset omfang kan overføres til den danske kontekst. Alle studierne tager udgangspunkt i andre lande. Alle de inkluderede artikler tager hermed udgangspunkt i forskellige lande med forskellige normer, kulturer og religioner (McConkey & Ryans, 2001; Löfgren-Mårtenson, Sorbring & Molins, 2015; Tamas et al., 2019). Derfor er det forventeligt, at der i de forskellige lande vil være forskellige scripts, både hos de udviklingshæmmede og hos de professionelle, som arbejder med dem. Særligt er det værd at nævne, at i Nordirland er en vis procentdel af befolkningen katolsk (Globalist - Irland), og i Serbien er hovedparten af befolkningen Serbisk-ortodokse (Globalist - Serbien). Ligeledes er det forventeligt, at det Svenske studie er påvirket af den særligt udbrede debat omkring køn, der har foregået i Sverige i de seneste par år (Cawood, 2002). Det er forventeligt, at disse landes seksuelle scripts er påvirket af deres religion

og politiske fokus. Studiernes fund kan dermed ikke direkte overføres til den danske kontekst, som dette studie er udført i. Det kan dog give et indblik i, hvordan seksuelle problemstillinger kommer til udtryk og er undersøgt i andre kulturer, som senere kan undersøges i en dansk kontekst.

Hvis pædagoger ser de unge som kognitivt velfungerende, kan man forestille sig, at de ser dem som mere alderssvarende i deres udvikling, og derfor i højere grad tillægger at de unge har de samme scripts, som dem selv, og omvendt, hvis de ser de unge som dårligt kognitivt fungerende, og dermed måske i højere grad ser de unge som børn, og vurderer deres seksuelle scripts herudfra. Derudover er det relevant at overveje, hvorvidt den unge er kognitivt i stand til at “regne” den normative forståelse af seksualitet ud, fordi de måske ikke fanger de sociale “cues” som skal forme scriptet, hvormed de ikke internaliserer et normativt script. Her kan man på den ene side tale om, hvordan pædagogerne måske skal sættes mere ind i måder, der kan hjælpe og støtte den unge, men på den anden side bør man også overveje, hvordan man dømmes de unge udviklingshæmmede ud fra de vilkår, vedkommende har for at udvikle en normativ forståelse af seksualiseret adfærd. Ifølge analysen adskiller de unges baggrunde og opvækstvilkår sig markant fra neurotypiske. På den ene side har neurotypiske unge kompetencerne til at have mere frihed, og dermed være mere sammen med deres jævnaldrende, hvorimod de udviklingshæmmede på den anden side er mere begrænsede i deres sociale kompetencer og dermed også omgang (Secher, 2019, p. 545ff). Det er derfor relevant i forhold til fremtidige studier at undersøge, hvordan de udviklingshæmmede udvikler scripts. Hvis det gør sig gældende på anden vis end neurotypiske, kan eller skal man muligvis tilgå hele praksis omkring seksualitetsundervisning og udviklingshæmning anderledes. Ligeledes kan man være nødt til at overveje de etiske aspekter i, hvorvidt det er i orden at “pille ved” eller ændre på udviklingshæmmedes seksuelle scripts, på trods af, at disse ikke er normen i samfundsmæssig forstand.

7.2 Begrænsninger ved undersøgelsens metode

I al forskning bør der redegøres for undersøgelsens metoder for at sikre resultaternes kvalitet, som herefter skal diskuteres (Brinkmann & Tangaard, 2017, p. 92). I litteraturen er der uenighed om, hvilke begreber der bør knyttes til vurdering af

kvalitative studier, som ofte forbindes med begreberne reliabilitet, validitet og generaliserbarhed, der udspringer af den naturvidenskabelig tradition, hvor evidens og lovmæssigheder er de dominerende krav (Thagaard, 2004, p. 23; Langridge, 2007, p. 80). Omvendt fravælger nogle kvalitative forskere de naturvidenskabelige begreber, da de mener, at dette hæmmer kreativiteten og friheden, der ellers er i kvalitativ forskning (Kvale & Brinkmann, 2009, p. 270f). Kritikere argumentere for, at disse begreber skal nytænkes i forhold til kvaliteterne ved kvalitativ forskning (Thagaard, 2004, pp. 13; 176). Desuden er det nødvendigt, at grundlaget for den opnåede viden er eksplicit, hvilket gøres ved at have en høj grad af transperens (Thagaard, 2004, p. 13). Interviewguiden og det transskriberede interview i sin rå form er derfor vedlagt som bilag.

7.2.1 Validitet

Validitet står for at vurdere i hvilken udstrækning, at vi kan sikre os, at vores dataindsamling og analyse i virkeligheden undersøger det, vi gerne vil have svar på (Willig, 2008, p. 16). En kvalitativ undersøgelses validitet kan øges på flere måder. For det første er der i kvalitativ dataindsamling teknikker til at sikre, at deltagerne føler, at de kan udfordre og korrigere forskerens antagelser (Willig, 2008, p. 16). I undersøgelsen det forsøgt at stille pædagogerne opfølgende og nysgerrige spørgsmål løbende i interviewet, for at undgå fejlfortolkninger. Derudover er der inden interviewets start blevet fortalt om undersøgelsen og interviewets formål, spurgt ind til om de havde spørgsmål i forhold til undersøgelsen og informeret om, at de var frie til at stille spørgsmål under og efter interviewet. Det var en balance, for på den ene side forsøgte jeg at skabe et trygt rum, hvor interviewpersonerne følte sig oplyste og sikre. På den anden side ønskede jeg ikke at påvirke deres svar. Jeg valgte dog en gennemsigtig tilgang blandt andet af etiske årsager, så interviewpersonerne var med på, hvad studiet går ud på (Kvalge & Brinkmann, 2009, p. 86). For det andet er interviewet foretaget på pædagogernes arbejdsplads, hvilket er i en virkelighedstro setting, hvilket resulterer i, at undersøgelsens fund ikke skal overføres fra en kunstig setting, hvoraf undersøgelsen har en høj *økologisk validitet* (Willig, 2008, p. 16). Omvendt bragte det etiske overvejelser med sig (at interviewpersonerne følte sig for trygge i deres setting), hvormed de kunne komme til at dele mere, end de ønskede. Jeg har forsøgt at imødekomme dette ved samtykkeerklæring, hvor det er muligt at trække

sine udsagn tilbage, samt anonymisering, så det ikke er muligt at identificere den enkelte (Kvale & Brinkmann, 2009, p. 81).

7.2.2 Reliabilitet

Reliabilitet betyder, at enhver anden forsker med den samme metode, ville kunne udføre undersøgelsen og finde de samme resultater (Willig, 2008, p. 17). Det er værd at bemærke, at der mellem kvalitative forskere er uenighed om, hvorvidt reliabilitet bør være en "bekymring" for kvalitativ forskning (Willig, 2008, p. 17).

Interviewguiden er bygget op af åbne og ikke ledende spørgsmål, der er dog løbende anvendt ledende spørgsmål for at opnå verificering af egne fortolkninger og samtidig for at lave reliabilitetkontrol af pædagogernes svar (Kvale & Brinkmann, 2009, p. 196). Undersøgelsens interviewguide, der danner grundlag for undersøgelsens data, er udarbejdet med udgangspunkt i både direkte og indirekte spørgsmål omkring arbejdet med seksualitet, og vil som udgangspunkt også kunne blive brugt af andre forskere (se bilag). Men da undersøgelsen har en fænomenologisk tilgang og derved bygger på interviewpersonernes egne oplevelser og beretninger, vil man aldrig kunne garantere at finde de præcis samme resultater i en anden kontekst (Langridge, 2007, p. 109; 58; Smith & Osborn, 2008, p. 56). Det er derfor værd at være opmærksom på, at der med en anden forsker eller anden kontekst med stor sandsynlighed vil forekomme andre fund i relation forståelsen af seksualitet og udfordringer hermed.

7.2.3 Generaliserbarhed

Generaliserbarhed fordrer, at den indsamlede data er repræsentativt, hvilket kan være en udfordring i kvalitative studier, da der typisk er et lavt antal af deltagere (Willig, 2008, p. 17). Dette bliver en udfordring, hvis forskningsspørgsmålet eller problemformuleringen forsøger at besvare et problem på et mere generelt plan. Hvis studiet derimod søger at undersøge en forståelse eller dynamikker i et casestudie, er repræsentativitet ikke et problem, da undersøgelsen søger at undersøge lige netop denne gruppe (Willig, 2008, p. 18). Indeværende speciale ønsker at sige noget om pædagogers udfordringer i arbejdet med udviklingshæmmedes seksualitet, men det er dog i praksis kun muligt at sige noget om den konkrete gruppes á 5 pædagogers udfordringer og herfra gisne om, hvorvidt disse gør sig gældende på et mere generelt plan (Willig, 2008, p. 18). Pædagogerne i denne undersøgelse ses som eksperter, da

de er de eneste, der kan fortælle om, hvordan der er at være pædagog på deres arbejdsplads og have det fokus på de unge udviklingshæmmedes seksualitet (Langridge, 2007, pp. 65-66; Smith & Osborn, 2008, pp. 57, 58, 59). Den pågældende setting, pædagogerne arbejder i, er ifølge pædagogerne ret unik, hvilket derfor gør, at der ifølge dem ikke er mange lignende tilbud i Danmark. De interviewede pædagoger arbejder primært i botilbudsdelen, og da der er flere botilbud i Danmark for udviklingshæmmede, kan studiets fund med en vis forsigtighed være relevant for pædagogerne, der arbejder på disse bosteder. Desuden er det værd at bemærke, at de interviewede pædagoger alle er kvinder, og det er derfor ikke muligt at sige om de samme oplevelser gør sig gældende for mandlige pædagoger. Der er derfor et behov for at undersøge dette emne nærmere, da det ikke kan antages, at den gruppe af pædagoger, jeg interviewede, er repræsentative for samtlige pædagoger, der arbejder med udviklingshæmmede i Danmark. Ligeledes er det relevant at undersøge, hvorvidt at de samme udfordringer gør sig gældende for pædagoger der arbejder i dagtilbud for udviklingshæmmede i Danmark.

7.2.4 Opgavens begrænsninger

I dette speciale er der nogle begrænsninger, der ikke kan favnes i de tre ovenstående overskrifter, blandt andet at der ikke differentieres mellem de forskellige retarderingsgrader for de udviklingshæmmede. Der må forventes, at seksualiteten hos de unge med lav retarderingsgrad har et anderledes udtryk, end dem med en høj retarderingsgrad. Undersøgelsen forsøger at forstå udfordringer for pædagogerne med udgangspunkt i nogle unge, der placerer sig vidt forskelligt både seksuelt og kognitivt, og har vidt forskellige diagnoser. Det er særlig relevant i forhold til, at udviklingshæmning er en samlebetegnelse for mange forskellige diagnoser. Unge med fx Downs Syndrom kan ikke nødvendigvis forventes at have de samme seksuelle udfordringer, som unge med fx Learning Disability eller intellectual disability (Van Dyke, McBrien & Sherbondy, 1995; Futch, 2011; Eastgate, 2012). Det er derfor på den ene side en udfordring og på den anden side en fordel, at der i dette studie ikke er blevet differentieret mellem de forskellige diagnoser. På den ene side er det en udfordring, fordi det gør det svært at sige noget specifikt til den enkelte diagnose og de danske pædagogers udfordringer i forhold til håndteringen af denne enkelte

diagnose. På den anden side er det en fordel, fordi pædagogerne i dette studie netop ikke skelner mellem de unges diagnoser i deres arbejde med de unge.

8. Undersøgelsens relevans for psykologisk praksis

Det fremgår af den systematiske litteratursøgning af det valgte fokus, at der kun er få studier med fokus på pædagogernes udfordringer i arbejdet med udviklingshæmmede og håndteringen af seksualitet. Det er relevant at få viden indenfor dette område i en dansk kontekst, da der ikke tidligere er lavet en lignende psykologisk undersøgelse. I det tætteste studie, jeg har kunnet finde (dansk studie fra 2019) fokuseres på socialpædagogers viden om og håndtering af psykisk og fysisk funktionsnedsatte borgers seksualitet og seksuel adfærd (Mortensen, 2019).

Mortensen (2019) og dette speciale benytter sig af pædagogernes førstehåndserfaring. Den fremskaffede viden kan bruges som et informationsgrundlag, der kan bruges i forbindelse med psykologisk arbejde med både pædagoger og udviklingshæmmede fremadrettet. Der findes flere positioner, hvor psykologer er eksterne vejledere eller i ekspertrollen i forbindelse med arbejdet med udviklingshæmmede og deres seksualitet. SEBA og JanusCenteret har begge steder ansat psykologer, der skal hjælpe pædagoger og andre i arbejdet med seksuelt bekymrende adfærd (SEBA – Aalborg, 2020; Januscenteret 2020). Det er derfor relevant for psykologer at forstå, at arbejdet med udviklingshæmmedes seksualitet er diffust og forskelligartet og hvordan pædagogerne oplever udfordringerne som gruppe. Dette speciale forsøger at give en forståelse af, hvordan arbejdet med udviklingshæmmede kan forårsage overskridelse af pædagogernes personlige grænser og betydningen heraf i deres arbejde med de udviklingshæmmedes seksualitet.

Arbejdet for pædagogerne ligger i et krydsfelt mellem lovgivning, etiske dilemmaer og en asymmetrisk relation, og derfor er pædagogernes oplevelser vigtige, da de står med de praktiske udfordringer i hverdagen (Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 705). Pædagogernes fornemste opgave er at hjælpe og støtte de unge, hvilket også indebærer, at de sørger for at støtte de unge udviklingshæmmedes seksuelle trivsel og udvikling (Socialstyrelsen, 2017, p. 20). Studiet er relevant for psykologer, der arbejder i Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR), fordi de her samarbejder med pædagoger, der arbejder med udviklingshæmmede børn og unge. Studiet har desuden

relevans for psykologer, der arbejder i privat praksis, organisatoriske trivselsteams eller på anden måde kommer i berøring med stressramte pædagoger, da pædagoger forbinder grænseoverskridende adfærd med stress. Studiet kan endvidere give indblik i arbejdsvilkårene for de pædagoger, som arbejder med udviklingshæmmede. Som psykolog er det relevant at være opmærksom på, at pædagoger også kan opleve seksualitsrelaterede belastninger i arbejdet med de unge udviklingshæmmede, uden at deres arbejdsplads har fokus på de unges seksualitet. Ved at sammenholde de udviklingshæmmedes kognitive niveau og ExPLISSIT-modellen belyses, at det kan være svært for de udviklingshæmmede at reflektere i arbejdet med deres seksualitet (World Health Organization, 2019; Møhl, Giraldi & Graugaard, 2019, p. 694), hvilket forårsager, at pædagogerne skal være i stand til at kompensere for de unges vanskeligheder og samtidig indgå i dialog på de unges niveau.

Møhl, Giraldi & Graugaard (2019) beskriver, at danske fagpersoners primære begrænsning for at tale om seksualitet, er manglende viden (p. 689). Dette studie kan derfor bruges til at beskrive og afdække viden om seksualitet og udviklingshæmning. Studiet finder, at tovejstabet er udbredt inden for dette felt, og pædagoger, psykologer og psykologistuderende er ikke hævet over udbredte tabuer i samfundet, hvilket der skal være opmærksomhed på i arbejdet med seksualitet. Tovejstabet og tabu generelt er betydningsfuldt i forhold til, om de unge udviklingshæmmede får den støtte og hjælp, de behøver i relation til deres seksualitet. Et liv med seksuel tilfredsstillelse, uanset den enkeltes behov, er vigtigt for livskvaliteten (Graugaard, Pedersen, Frisch, 2015). Når tabuet omkring seksualitet brydes af pædagoger eller psykologer, er det med til at sikre og højne livskvaliteten hos de mennesker, de er i kontakt med. Studiets fund indikerer, at seksualitet spiller en rolle for unge udviklingshæmmede. Krænkende og aggressiv adfærd eller tegn på seksuelt opstemthed i forbindelse med en plejesituation kan være udtryk for et uforløst seksuelt behov, der heraf kan lede til uhensigtsmæssig adfærd. Undersøgelsens fund er relevant for psykologer, der arbejder med seksualitet i relation til pædagoger eller udviklingshæmmede unge, fordi det giver forståelse for begrænsninger og udfordringer i arbejdet med seksualitet.

Studiet er med til at give et lille indblik i gråzoneområdet mellem overgreb og udviklingshæmning. Som beskrevet i afsnittet om baggrundsviden er udviklingshæmmede overrepræsenterede i statistikker som både offer og krænker ved

overgreb (Secher, 2019, p. 557). Pædagogerne beskriver særligt tilfælde, hvor de ikke har kunnet bevise et overgreb mellem udviklingshæmmede, men at de har fået en formodning herom i forlængelse af samtalerne med de unge. Dette aktualiserer derfor, at der laves studier omkring senfølgevirkningerne af overgreb på udviklingshæmmede fra jævnaldrende udviklingshæmmede, idet pædagogerne mangler ekstern hjælp hertil. Behandlingsmæssigt kunne psykologer endvidere i samarbejde med pædagoger med udgangspunkt i ExPLISSIT-modellen arbejde med de unges krænkende adfærd og seksuelle scripts, og dermed forhåbentlig hjælpe de unge til at ændre deres krænkende eller anden uhensigtsmæssig adfærd. Nuværende er pædagogernes eneste mulighed, at de selv skal forsøge at støtte og hjælpe de unge med deres seksuelle udfoldelse og udvikling, uden at bryde loven, hvilket i praksis er udfordrende. Derfor bliver de unge udviklingshæmmede kränkere bortvist fra bostedet, hvilket imidlertid ikke forventes at have indvirkning på de bortvistes adfærd, da udviklingshæmmede ikke fungerer på samme måde som neurotypiske, og dermed ikke forstår årsagen til bortvisningen (Secher, 2019, p. 547).

9. Konklusion

Alle pædagoger i dette studie beskriver, at de har oplevet unge udviklingshæmmedes seksualitet og at der har været udfordringer i arbejdet hermed.

Pædagogerne beskriver, at de har udfordringer ved at få informationer om de unge udviklingshæmmedes seksualitet fra forældre og børneskoler. Pædagogerne får ikke adgang til den dokumentation, der er lavet om de unge, da de ikke er et behandlingstilbud og derfor ikke får adgang til viden om de unges seksualitet. Der tegner sig desuden et billede af, at familierne har tabu omkring den unges seksualitet og i nogle tilfælde bevidst tilbageholder information herom. Nogle forældre infantiliserer deres børn og ønsker ikke at se de naturlige seksuelle behov da denne er en indikator for den udvikling deres børn er i. Nogle forældre ønsker ikke at se, at deres børn har nået et udviklingstrin, hvor de er seksuelt aktive.

Studiet finder, at børneskolernes og forældres tabu kan have en indflydelse på, hvor meget de unge udviklingshæmmede ved om deres seksualitet. Mange af de unge udviklingshæmmede ved derfor ikke særlig meget om deres egen seksualitet, før de starter på bostedet. Det er derfor en udfordring for pædagogerne, at de for det første

skal lære de unge om seksualitet, og for det andet skal bruge tid på at lære de unges seksualitet og eventuelle krænkende adfærd at kende. Dette er en udfordring for pædagogerne, da de får dårlig samvittighed overfor de elever, den krænkende adfærd går ud over, hvilket kan påvirke dem i deres adfærd overfor andre elever. Der er også en udfordring i, hvordan pædagogerne skal forholde sig lovgivningen på området og hvordan de skal handle i tilfælde af krænkende adfærd de unge imellem og over for pædagogerne. Krænkende og grænseoverskridende adfærd overfor pædagogerne giver pædagogerne ubehag og udfordringer i forhold til at skulle give omsorg og have nærvær med krænkende unge. Den grænseoverskridende og krænkende adfærd giver stress og angst.

Studiet finder, at ExPISSIT med nogle ændringer og, hvis den professionelle er særligt opmærksom på den udviklingshæmmedes kognitive ressourcer, kan benyttes i arbejdet med udviklingshæmmedes seksualitet. Ligeledes kan Script teorien og stemplingsteorien bruges i forbindelse med at forstå de unge udviklingshæmmedes seksualitet og dermed hjælpe pædagogerne i forhold til deres udfordringer i arbejdet hermed. Pædagogerne og de udviklingshæmmedes seksuelle scripts er vidt forskellige, fordi de unge i kraft af deres udviklingshæmning har nogle helt andre forudsætninger for at udvikle scripts. Særligt relevant er, at udviklingshæmmede har mindre samvær med jævnaldrende at basere deres seksuelle scripts på, hvormed det bliver pædagogernes ansvar at støtte og hjælpe dem i modificeringen heraf.

Af studiet fremgår det, at de unges tilstedeværelse og fravær af tabu omkring seksualitet er en udfordring for pædagogerne at navigere i. Ligesom pædagogernes egne tabu omkring seksualitet bliver en udfordring i arbejdet med de unge udviklingshæmmedes seksualitet. Pædagogernes udfordringer varierer efter, hvordan den unges seksualitet kommer til udtryk, og hvordan den unges kognitive evner er.

Samlet set takler pædagogerne hverdagen med de udviklingshæmmede ved omsorg og støtte med viden opnået ved egen og andres erfaring i egen faggruppe, men der er vanskeligheder med takling af krænkende adfærd og i forhold til det lovmæssige, hvoraf arbejdet med de unge udviklingshæmmede kan bedres ved øget viden og mere målrettet redskaber til bearbejdning og behandling af de unge udviklingshæmmedes seksualitet, specielt ved grænseoverskridende og krænkende adfærd.

Litteraturliste

Artikler & rapporter

Braun, V. & Clark V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, Vol. 3 (2). pp. 77-101.

Brown, J. R (2011) No Homo. *Journal of Homosexuality*, Vol. 58 (3), 299-314, DOI: 10.1080/00918369.2011.546721

Cawood, S. H. (2002). "Svifter de danske kønsforskere ligestillingen?". *KONTUR*, Vol. 6, pp.65-68.

Eastgate, G. (2011), Sex and intellectual disability

Dealing with sexual health issues. *AUSTRALIAN FAMILY PHYSICIAN* Vol.40 (4).

Engen, M. (2016). Kroppen i socialpædagogisk arbejde. *Tidsskrift for arbejdsliv*, vol. 18(2).

Doshi, S. I. M., Zanzrukiya K. & Kumar, L. (2018), Paraphilic infantilism, diaperism and pedophilia: A review. *Journal of Forensic and Legal Medicine*

Flachs, M. E., Michelsen, S. I., Uldall, P., & Juel, K. (2014), Sundhedstilstanden blandt voksne med udviklingshæmning. *Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet*. Elektronisk ISBN: 978-87-7899-270-3

Futcher, S (2011), Attitudes to sexuality of patients with learning disabilities: A review, *British Journal of Nursing*, Vol 20, No 1 20(1):8-14 DOI:

[10.12968/bjon.2011.20.1.8](https://doi.org/10.12968/bjon.2011.20.1.8)

Graugaard C., Pedersen B. K., Frisch M. (2015). Seksualitet og Sundhed. København, Vidensråd for Forebyggelse.:1-43ISBN 978-87-997519-8-3

Löfgren-Mårtenson, L., Sorbring, E. & Molin, M. (2015). "Tangled Up in Blue": Views of Parents and Professionals on Internet Use for Sexual Purposes Among Young People with Intellectual Disabilities. *Sexual Disability* Vol 33. pp. 533–544. DOI101007/s11195-015-9415-7

Mannino, G., Giunta, S., La Fiura, G., (2017). Psychodynamics of the Sexual Assistance for Individuals with Disability. [Sexuality and Disability](#) Vol. 35. p. 495–506

McConkey & Ryan. (2001). Experiences of staff in dealing with client sexuality in services for teenagers and adults with intellectual disability. *Journal of Intellectual Disability Research*. Volume 45 (1). pp. 83-87.

Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J. & Altman, D., G. (2009). METHODS OF SYSTEMATIC REVIEWS AND META-ANALYSIS - Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses: The PRISMA Statement. *Journal of Clinical Epidemiology*. Vol(62).

Mortensen, M. (2019). Socialpædagoger og seksualitet - En kvalitativ undersøgelse om socialpædagogers viden om, og håndtering af, borgernes seksualitet og seksuelle adfærd. *Master i Sexologi Aalborg Universitet*.

Socialstyrelsen, (2017), Håndbog om forebyggelse, opsporing og håndtering. *Socialstyrelsen*. ISBN: 978-87-93407-64-0 Digital ISBN: 978-87-93407-63-3. Socialstyrelsen

Stefánsdóttir, N. Þ. & Rasmussen, K. S. (2017), Seksuel trivsel for personer med multiple funktionsnedsættelser. *SUMH, SUS & Sundhedsstyrelsen*.

Tamas, Jovanovic, Rajic, Ignjatovic & Prkosovacki (2019). Professionals, Parents and the General Public: Attitudes Towards the Sexuality of Persons with Intellectual Disability. *Sexuality and Disability* Vol(37). pp. 245–258.
<https://doi.org/10.1007/s11195-018-09555-2>

Toomey, J. F. (1993), Final Report of the Bawnmore Personal Development Programme: Staff Attitudes and Sexuality Programme Development in an Irish Service Organisation for People With Mental Handicap. *Developmental Disabilities*, Vol. 14. pp. 129-144

Van Dyke, D., McBrien, D. & Sherbondy, A. (1995) Issues of sexuality in Downs syndrome. *Down Syndrome Research and Practice*, 3(2), 65-69.

doi:10.3104/reviews.53

Wheeler, P. N. (2001): Sexuality: Meaning and relevance to learning disability nurses. *British Journal of Nursing*, Vol.10(14)

Bøger

Andersen, L. B. & Boolsen, M. W. (2012). Hypotesetest. In Jacobsen, M. H., Lippert-Rasmussen, K. & Nedergaard, P. (2012), *Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning* (2. Ed.). København: Hans Reitzels Forlag, pp. 37-66

Berg-Sørensen, A. (2012). Hermeneutik og fænomenologi. In Jacobsen, M. H., Lippert-Rasmussen, K. & Nedergaard, P. (2012), *Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning* (2. Ed.). København: Hans Reitzels Forlag, pp. 215-243

Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2015a). En introduktion. In Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2015). *Kvalitative metoder – en grundbog* (2. ed.). København: Hans Reitzels Forlag, pp. 13-28

Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2015b). Interviewet: Samtalen som forskningsmetode. In Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2015). *Kvalitative metoder – en grundbog* (2. ed.). København: Hans Reitzels Forlag, pp. 29-54

Fortenberry, J. D. (2013) Sexual Development in Adolescents. In Daniel S. Bromberg, D., S. & O'Donohue, W. T (2013). *Handbook of Child and Adolescent Sexuality: Developmental and Forensic*. kap. 7. <http://dx.doi.org/10.1016/B978-0-12-387759-8.00007-6>

Graugaard, C. (2019), Ungdommens seksualitet. In Graugaard, C., Giralidi, A. & Møhl, B. (2019) *Sexologi - Faglige perspektiver på seksualitet*. (1. ed.) København: Munksgaard, pp. 235-258.

Hald, G. M. (2019), Pornografi. In Graugaard, C., Giralidi, A. & Møhl, B. (2019) *Sexologi - Faglige perspektiver på seksualitet*. (1. ed.) København: Munksgaard, pp. 389-407.

- Holmskov, H., & Skov, A., (2012), Seksualitet på dagsordenen - En håndbog om professionel støtte til voksne med funktionsnedsættelse. Socialstyrelsen
- Hunter, M. & Struve, J. (1998). The Ethical Use of Touch in Psychotherapy.
- Jacobsen, B., Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2015). Fænomenologi. In Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2015). *Kvalitative metoder – en grundbog* (2. ed.). København: Hans Reitzels Forlag, pp. 217-240
- Jacobsen, M. H., Heede, D., Frisch, M., Giraldi, A. & Graugaard, C. (2019), Forskning i seksualitet. In Graugaard, C., Giraldi, A. & Møhl, B. (2019) *Sexologi - Faglige perspektiver på seksualitet*. (1. ed.) København: Munksgaard, pp. 195-216
- Kappel, K. & Heðinsdóttir, K (2019), Seksualitetens etik. In Graugaard, C., Giraldi, A. & Møhl, B. (2019) *Sexologi - Faglige perspektiver på seksualitet*. (1. ed.) København: Munksgaard, pp. 161-178.
- Kvale S. & Brinkmann, S. (2009). *Interview. Introduktion til et håndværk*. Kbh. Hans Reitzels forlag.
- Langridge, D. (2007). *Phenomenological Psychology: Theory, Research and Method*. Harlow: Pearson Education, pp. 1-7; 8-22; 23-39; 41-53; 54-84; 107-128; 153-169
- Laursen, B. S. & Højgaard, A. (2019), Seksualitet og somatisk sygdom. In Graugaard, C., Giraldi, A. & Møhl, B. (2019) *Sexologi - Faglige perspektiver på seksualitet*. (1. ed.) København: Munksgaard, pp. 429-459.
- Møhl, B. & Simonsen, E. (2017). Med mennesket i centrum. In *Grundbog i psykiatri*. Simonsen, E. & Møhl, B. (2017) (2. ed.). København: Hans Reitzels Forlag, pp. 29-64.
- Møhl, B., Giraldi, A. & Graugaard, C. (2019), At arbejde klinisk-sexologisk. In Graugaard, C., Giraldi, A. & Møhl, B. (2019) *Sexologi - Faglige perspektiver på seksualitet*. (1. ed.) København: Munksgaard, pp. 687-709.
- Schmidt, L.K. (2006). *Understanding Hermeneutics*. Stocksfield: Durham: Acumen Publishing Limited. Graugaard, C. & Giraldi, A. (2019), Seksualitet i et biologisk perspektiv. In Graugaard, C., Giraldi, A. & Møhl, B. (2019) *Sexologi - Faglige perspektiver på seksualitet*. (1. ed.) København: Munksgaard, pp. 63-102.

- Secher, M. T. (2019), Seksualitet og psykisk udviklingshæmning. In Graugaard, C., Giraldi, A. & Møhl, B. (2019) *Sexologi - Faglige perspektiver på seksualitet*. (1. ed.) København: Munksgaard, pp. 545-560.
- Smith, J. A. & Osborn, M. (2008). Interpretative Phenomenological Analysis. In J. A. Smith (Ed.), *Qualitative Psychology – A Practical Guide to Research Methods* (2.ed.). London: SAGE Publications, pp. 53-80
- Thagaard, T. (2004). *Systematik og indlevelse: En indføring i kvalitativ metode*. København: Akademisk Forlag, kap. 1, 3, 5, 9 & 10
- Willig, C. (2008). *Introducing Qualitative Research in Psychology - Adventures in theory and method*. (2.ed.). Berkshire: Open University Press, pp. 37-63; 65-87; 89-134; 135-154; 177-204; 250-292; 490-509
- Zeuthen, K., (2019), Barndommens seksualitet. In Graugaard, C., Giraldi, A. & Møhl, B. (2019) *Sexologi - Faglige perspektiver på seksualitet*. (1. ed.) København: Munksgaard, pp. 217-234.

Internetsider

- Christensen, I. (2018, 30. november). ICD-11, Kapitel 6: Psykiske-, adfærdsmæssige lidelser og neuroudviklingsforstyrrelser. Videnskabeligt grundlag samt retningslinjer. Lokaliseret d. 16/5 2020 på: <https://www.dp.dk/p-psykologernes-fagmagasin/konferenceartikler/icd-11-kapitel-6-psykiske-adfaerdsmaessige-lidelser-og-neuroudviklingsforstyrrelser-videnskabeligt-grundlag-samt-retningslinjer/>
- Globalist - [Serbien](#) (2019, 13 juni) Serbien. Lokaliseret d. 25 maj 2020 på: <https://www.globalis.dk/Lande/Serbien>
- Globalist - [Irland](#) (2020, 20 januar) Irland. Lokaliseret d. 25 maj 2020 på: <https://www.globalis.dk/Lande/Irland>
- [JanusCentret](#) (2020, 25 maj) Lokaliseret d. 25 maj 2020 på: <http://januscentret.dk>
- Inqscribe.com (2020, 18 marts). Lokaliseret d. 18 marts 2020 på: Inqscribe.com
- LEV (2020, 13. april). Udviklingshæmning i tal. Lokaliseret d. 13 april 2020 på: <https://www.lev.dk/om-lev/hvad-er-udviklingshaemning/udviklingshaemning-i->

tal. Er dog ændret efterfølgende til: <https://www.lev.dk/om-lev/hvad-er-udviklingshandicap/udviklingshandicap-i-tal> efter d. 14 april 2020.

LEV1 (2020, 13. april). Hvad er udviklingshæmning. Lokaliseret d. 13 april 2020 på: <https://www.lev.dk/om-lev/hvad-er-udviklingshaemning>. Er dog ændret efterfølgende til: <https://www.lev.dk/om-lev/hvad-er-udviklingshandicap> efter d. 14 april 2020.

SEBA - Aalborg (2020, 25 maj) SEBA. Lokaliseret d. 25 maj 2020 på: [SEBA - Aalborg https://seba.aalborg.dk](https://seba.aalborg.dk))

Socialstyrelsen (2019a, 15. oktober). Uønskede seksuelle oplevelser. Lokaliseret d. 15. maj 2020 på: <https://www.sst.dk/Viden/Seksuel%20sundhed/Seksuel%20trivsel/Uoenskede%20seksuelle%20oplevelser>

Socialstyrelsen (2019b, 15. oktober). Særligt sårbare grupper. Lokaliseret d. 15. maj 2020 på: <https://www.sst.dk/da/viden/seksuel-sundhed/seksualitet-i-et-livsperspektiv/udsatte-grupper>

UC Viden (2020, 15. maj) Marianne Træbing Secher. Lokaliseret d. 15. maj 2020 på: [https://www.ucviden.dk/portal/da/persons/marianne-traebing-secher\(7c006c4e-06c4-4406-80e0-165f30e59e70\).html](https://www.ucviden.dk/portal/da/persons/marianne-traebing-secher(7c006c4e-06c4-4406-80e0-165f30e59e70).html)

World Health Organization (2019). *The ICD-10 classification of mental and behavioural disorders: Clinical descriptions and diagnostic guidelines*. 10th Revision. Chapter V Mental and behavioural disorders (F00-F99). Geneva: World Health Organization. Lokaliseret d. 16 maj 2020 på: <https://icd.who.int/browse10/2019/en#/F70>

World Health Organization (2020, 14 maj). Defining sexual health. Lokaliseret d. 14 maj 2020 på : https://www.who.int/reproductivehealth/topics/sexual_health/sh_definitions/en/

Personligkommunikation

Lederinterview, se Bilag 5

Bilag 1: Kontaktmail til bosteder

Kære X,

Jeg er psykologistuderende som i skrivende stund skriver speciale om pædagogers udfordringer i arbejdet med unge med udviklingsforstyrrelsers seksualitet.

Jeg er i den forbindelse meget interesseret i at tale med personalegrupper (gerne 3-6 personer), som i det daglige arbejder med unge (13-30 år) med udviklingsforstyrrelser. Jeg har en dyb respekt for at pædagogerne har en viden, erfaring og praksis, som er helt unik at få en forståelse af.

Jeg vil derfor høre om nogle i personalegrupperne hos Jer kunne have mulighed for og være interesseret i at afsætte 1,5 time til et gruppeinterview i uge 11? Dato og tid kan vi planlægge efter, hvad der passer Jer bedst.

Vil du være behjælpelig med at formidle kontakten til personalegruppe for mig?

Jeg vil selvfølgelig anonymisere besvarelserne så det ikke kan spores tilbage til de enkelte eller Limfjordsskolen. Lydoptagelsen vil blive opbevaret fortroligt og blive destrueret efter brug. Hvis det kunne have interesse, vil jeg meget gerne fremlægge mine fund for personalegruppen når jeg er færdig med mit speciale.

Venlig hilsen
Freja Stenulm Prynø

Bilag 2: Samtykke erklæring

Aalborg Universitet
Cvr. nr. 29102384
Frederik Bajers Vej 5
DK-9100 Aalborg

Samtykkeerklæring – Interview ifm. speciale om arbejdet med seksualitet

Aalborg Universitet (AAU) skal bruge dit samtykke til at behandle personoplysninger om dig i forbindelse med interview til brug i speciale i psykologi om arbejdet med seksualitet.

Det er frivilligt, om du ønsker at give dit samtykke til, at AAU behandler dine personoplysninger. Du kan til enhver tid ændre eller trække dit samtykke tilbage. Samtykket kan ikke trækkes tilbage med tilbagevirkende kraft og vil derfor kun påvirke fremadrettede behandlinger. Ønsker du at ændre eller trække dit samtykke tilbage kontakt: Freja Stenulm Prynø – fpryna14@student.aau.dk

Efter Databeskyttelsesforordningen skal AAU som dataansvarlig anmode om dit samtykke til at behandle personoplysninger til konkrete formål, hvorfor du bedes svare ja eller nej til behandling af nedenstående specifikke formål		
AAU skal behandle dine personoplysninger til nedenstående formål:	AAU indsamler og behandler følgende typer af personoplysninger: • Alm. personoplysninger – f.eks. Navn, adresse, mail, alder, selvoftentliggjorte data • Fortrolige personoplysninger – f.eks. CPR, karakterer, væsentlige sociale problemer mv. • Følsomme personoplysninger - Helbredsoplysninger, race, politisk-, religiøs,- og filosofisk overbevisning, fagforeningsmæssig tilhørsforhold, seksuel orientering og genetiske eller biometriske data til brug for identificering	JA/NEJ Udfyldes af dig som registreret
Brug af interviewdata i speciale. Typen af personoplysninger afhænger af, hvad du fortæller i interviewet.	☐ Almindelige personoplysninger ☐ Fortrolige personoplysninger ☐ Følsomme personoplysninger	☐ Ja ☒ Nej
Grundlaget for behandling (hjemlen) i loven:	Dine oplysninger indsamles på baggrund af reglerne for samtykke, jf. databeskyttelsesforordningens artikel. 6, stk. 1 litra a og artikel 9, stk. 2, litra a.	

Rettigheder som registreret:	<i>Ret til indsigt</i> - Du har ret til at se de personoplysninger, den dataansvarlige behandler om dig, og få en række oplysninger om behandlingen <i>Ret til berigtigelse</i> - Du har ret til at få urigtige oplysninger om dig rettet i overensstemmelse med databeskyttelsesreglerne. <i>Ret til sletning eller "retten til at blive glemt"</i> - Du kan anmode om, at Aalborg Universitet sletter dine oplysninger. Såfremt dine oplysninger ikke længere er nødvendige til at opfylde forskningsformålet, og sletning af dine oplysninger ikke medfører, at det sandsynligvis vil være umuligt eller i alvorlig grad forhindre gennemførelse af forskningsprojektet, vil AAU slette dine oplysninger. <i>Ret til begrænsning af behandling</i> - Du kan anmode om, at AAU begrænser behandling af dine oplysninger under visse forudsætninger <i>Ret til indsigelse</i> - Du har ret til at gøre indsigelse mod at AAU behandler dine oplysninger, medmindre at behandlingen er nødvendig for at udføre en forskningsmæssig opgave i samfundets interesse. <i>Ret til konkrete behandling</i> – Du har ret ikke at være genstand for en automatisk afgørelse udelukkende baseret på automatisk behandling, herunder profilering.
AAU's databeskyttelsesrådgiver:	DPO@aau.dk
Tidsperiode:	Dine personoplysninger vil som udgangspunkt blive slettet, anonymiseret eller arkiveret når de ikke længere er nødvendige for opfyldelse af det konkrete formål. AAU forventer at behandlingen af dine oplysninger vil ophøre 01-07-2020
Klageadgang:	Du kan klage til Datatilsynet, såfremt du mener, AAU tilsidesætter databeskyttelsesreglerne i forbindelse med universitetets behandling af dine personoplysninger. Ønsker du at klage over AAU's behandling af dine personoplysninger, kan du kontakte Datatilsynet Borgergade 28, 5 1300 København K,
Udfyldes af den registrerede	
Jeg giver samtykke til, at AAU må behandle mine oplysninger til brug for ovenstående formål Dato: Navn: Underskrift: _____	

Bilag 3: Interviewskabelon

Guide til fokusgruppe interview

Introduktion	Jeg hedder Freja og jeg læser psykologi. Jeg skriver pt speciale og mit overordnede emne er pædagogers opfattelse af seksualitet hos unge på institutioner.
Præsentation af mig	
Præsentation af projekt	Jeg har fra en tidligere borgers mor hørt at I har fokus på dette emne, hvilket har været med til at jeg har henvendt mig til Jer.
Anonymitet	
Roller	Her i interviewet er jeg meget interesseret i Jeres oplevelser og opfattelser af arbejdet med unge med udviklingsforstyrrelses seksualitet. Mit særlige fokus er udfordringer i det arbejde, både personlige og gruppeudfordringer.
Struktur	Det kan både være hvilke udfordringer de tidligere har oplevet men også, hvordan de blev løst eller ikke løst og meget gerne med konkrete eksempler, hvis muligt. Der behøves ikke opnå en enighed, man må gerne have forskellige opfattelser af forskellige situationer. Jeg vil derfor ikke indgå i det i siger, men til tider bede om konkrete eksempler eller stille spørgsmål som måske kan lyde lidt naive, men det er blot for at jeg er helt sikker på at forstå, hvad I mener. Tavshedspligt. Jeg har tavshedspligt, hvilket vil sige at det i fortæller mig i dag vil det kun være os, som er til stede i dag der kommer til at vide, hvor det kommer fra. Der er i forbindelse med dette interview fuld anonymitet - det

	vil sige at I ikke vil blive nævnt ved navn og at det ikke vil være at spore tilbage til Jer i den endelige opgave. (Rollefordelingen i gruppen vil være at jeg stiller nogle spørgsmål. I starten vil det være rundebaseret og efterfølgende vil der være spørgsmål som leder op til en fri diskussion). Som det første vil jeg gerne have en kort præsentation af Jer. Dette er for at jeg kender Jer lidt bedre, men også for at jeg i den efterfølgende transskription bedre kan genkende Jeres stemmer.
Baggrund:	Hvad hedder I? Hvor gammel er I? Hvornår blev I uddannet og evt hvor? Ekstra-/efteruddannelser? Hvor længe har du arbejdet her? (Tidligere arbejde?)
Hvordan oplever pædagoger de unges seksualitet i arbejdet med unge med udviklingsforstyrrelser?	Indledende spørgsmål i gruppen: Kan I fortælle mig lidt om arbejdspladsen, institutionen, og Jeres gruppe. Hvem er Jeres borgere/unge? Hvor gamle er de ca.? Hvordan er kønsfordelingen? Hvilke diagnoser har i primært? Hvor længe er man hos Jer? Hvad indebærer Jeres tilbud? Hvad forbinder du/I med ordet seksualitet?
	Fokus på mødet m. den unges seksualitet: Hvordan er en typisk dag, hvor I møder de unges seksualitet?

	Hvornår var sidste gang I arbejde med en ungs seksualitet? - Hvad var den konkrete udfordring hos den unge - Okay, hvilke udfordringer havde I ift. det arbejde? Kan I give mig et eller flere eksempler på, hvor I har mødt eller arbejdet med de unges seksualitet? - Hvad var den konkrete udfordring hos den unge - Okay, hvilke udfordringer havde I ift. det arbejde? Prøv at beskrive en vellykket indsats ift en ungs seksualitet - Og en situation, hvor det kunne være gået bedre? Prøv at tænke tilbage på Jeres arbejdsliv - hvilke udfordringer har I oplevet ift at arbejde med unge med udviklingsforstyrrelsers seksualitet? Er der situationer hvor I er særligt opmærksom på de unges seksualitet? Kan du forestille dig situationer, hvor det kunne være problematisk, ikke at handle på en ungs signaler om seksualitet?
	Hvordan tænker de om de unges seksualitet? Hvad tror I de unge gør med deres seksualitet?/Hvor tror I at de unges seksualitet er? Tror I at de nogle gange trækker sig for at tilfredsstille sig selv? Eller se porno? Har I nogle regler ift udøvelse/udlevelse af egen seksualitet her? Hvad tænker I om Jeres indflydelse på de unges muligheder for at udleve deres seksualitet?
	Etiske overvejelser i arbejdet m. unges seksualitet Har du/I oplevet en udfordring ift. det I gerne ville og det I kunne gøre ift. den unges seksualitet?

	Har der været udfordringer ift. Det I mente var det rigtige at gøre ift. en ung og det som var muligt? - (Hvis de ikke forstår kan jeg uddybe med: Her tænker jeg fx på hvad der er kutyme/lovgivningsmæssige korrekte at gøre/det som er økonomi til?) Er du altid sikker på, hvordan du skal / kan / bør handle? Hvilke udfordringer giver det Jer at være så tæt på de unges seksualitet? (alternativt: at blive konfronteret med de unges seksualitet?) Grænser og grænseoverskridelser ifm arbejdet med unges seksualitet Har I nogensinde oplevet grænseoverskridende adfærd fra en beboer? Hvad gør/gjorde du/I? Og hvordan havde du det bagefter? Hvordan forsøger I at undgå grænseoverskridende adfærd fra de unge? Både mod Jer som personale men også mod andre? Jeg har selv i forbindelse med mit studiejob som vikar oplevet at en voksen borger med infantil autisme klaske pædagoger og vikarer i numsen med flad hånd. Har I oplevet lignende tilfælde? Og hvordan håndtere I dette?
	Arbejdspladsens indflydelse på de unges seksualitet Reflekterer du sammen med dine kollegaer om de unges seksuelle udfordringer? Findes der seksualpolitikker på din nuværende eller tidligere arbejdsplads? Kan din leder gøre noget for at støtte Jer, så det bliver nemmere at arbejde med seksualitet?

	Synes I at arbejdet med de unges seksualitet er vigtigt? Hvad synes I særligt er med til at sikre de unges trivsel? Ser I nogen sammenhæng imellem bedre trivsel på arbejdspladsen/hos de unge i forbindelse med arbejdet med deres seksualitet? Hvis I skal forestille Jer fremtiden her på arbejdspladsen, hvordan ønsker I at udfordringer ift. arbejdet med unges seksualitet bliver løst i fremtiden?
Afslutning	Afslutning
	Bonus spørgsmål jeg ikke ved, hvor jeg skal placere eller om de er relevante Hvordan arbejder man med unges hvis seksualitet når de til tider kan have svært ved at mærke sig selv? Både behov og lyster? Er der noget som er svært for Jer, i forbindelse med de unges seksualitet? Hvad kunne gøre det nemmere? Hvilke udfordringer har der været ifm. Arbejdet med de unges seksualitet tidligere? Hvad var en stor udfordring og hvad var en mindre udfordring?

Bilag 4: Transskriberet Gruppeinterview

[00:00:00.00] [Larm med kopper og tallerkner]

[00:00:05.25] Interviewer: Så håber vi den kan optage.. Jeg hedder Freja og læser psykologi på Aalborg Universitet og jeg skriver speciale lige nu og jeg er rigtig glad for at I vil være med til at være i det. Jeg har emnet der hedder pædagogers opfattelser og udfordringer med unge med udviklingsforstyrrelses seksualitet. Det er en lidt en lang en. Her i interviewet er jeg meget interesseret i Jeres oplevelser og opfattelser i arbejdet med seksualitet og mit særlige fokus er de udfordringer der opstår - både personlige udfordringer og gruppeudfordringer. Og at I må meget gerne fortælle hvordan tingene er blevet løst, hvis der har været nogle udfordringer og også hvis det ikke er blevet løst og I behøver ikke at blive enige, I må gerne have forskellige holdninger og jeg vil egentlig bare være udeforstående fordi jeg ved ikke / I ved alt det der er spændende for mig at vide så jeg har ikke tænkt mig at blande mig helt vildt meget. Andet end måske at stille nogle lidt native spørgsmål for at være helt sikker på at jeg forstår det I siger. Og jeg optager det men det er offline det vil sige at der er ikke nogle udefrakommende der kan komme til det. Det er derfor kun os der er her i dag som ved hvem der har sagt hvad. Og sådan bliver det også i selve opgaven. Og jeg har tavshedspligt, det vil sige jeg må ikke fortælle hvad I har sagt til nogen. Jeg sletter optagelsen senest en måned efter jeg er færdiguddannet. Det er sådan nogle ting man lige skal sige. Og nu vil jeg sindigt gerne høre noget om jer og Jeres gruppe.. Hvad I hedder og hvor gamle I er og alt det der. Er der nogen der har mod på at starte?

[00:02:07.02] Kvinde 1: Jeg hedder X og jeg er 38 år, uddannet pædagog. Har været her i mange år [griner].

[00:02:19.04] Kvinde 2: Jeg hedder X og jeg er også 38 år uddannet pædagog og har været her i 15 år.

[00:02:26.16] Kvinde 3: Jeg hedder X og jeg er 53 år og jeg er pædagogstuderende og har været her i 3 måneder.

[00:02:33.26] Kvinde 4: Jeg hedder X og jeg er 41 år og har været her siden august og er pædagog.

[00:02:40.07] Kvinde 5: Jeg hedder X, jeg er 38 år jeg har uddannelse som seksualvejleder ved siden af at være pædagog og jeg har været her siden 2002.

[00:02:50.05] Interviewer: Ja det er også nogle år.

[00:02:51.17] Kvinde 5: Det er nogle år [griner].

[00:02:53.23] Interviewer: Tak for det. Og så kunne jeg godt tænke mig at høre lidt om Jeres arbejdsplads - hvad er jeres primære målgruppe i lige Jeres gruppe

[00:03:08.04] Gruppen: Gruppe.

[00:03:09.11] Interviewer: Ja. For at jeg kan få et bedre blik i hvem I arbejder med. Lidt om kønsfordelingen og måske / jeg hørte at de går på STU og om I har nogle bestemte.

[00:03:22.27] Kvinde 2: Jeg vil sige i den her gruppe der bor der 7 elever, hvad har vi, to, tre, to drenge og fem piger og de er over 18 år alle sammen. Normalt er de fra 16 til 20 år når de er på X-skolen. Og så går de på deres STU samtidig med at de bor her. Og det er alt mulig forskellige handicap de har. En blandet landhandel.

[00:03:51.22] Interviewer: Har I både psykisk og fysiske handicaps?

[00:03:56.05] Gruppen: Ja. Det har vi også.

[00:04:02.09] Interviewer: Så vil jeg gerne høre om, hvordan en typisk dag, hvor I møder de unges seksualitet?.. Nu går jeg lige på og hårdt.

[00:04:17.04] Kvinde 1: Altså vi kan godt risikere at komme ind i en vagt, hvor at en dreng er taget på besøg ved en pige også her i gruppen.

[00:04:28.24] Kvinde 5: Seksualitet det er jo mange ting - tænker du på sex eller tænker du på, hvordan de er udadtil mod andre eller tænker du på...

[00:04:38.29] Interviewer: Ja det kan også være, først at høre, hvad I tænker om seksualitet, for det er nemlig mange ting.

[00:04:43.17] Kvinde 5: Det er rigtig mange ting.

[00:04:44.29] Interviewer: Det er jo svært for mig at sige, hvordan I skal tænke om seksualitet.

[00:04:50.04] Kvinde 5: Jamen fordi seksualitet, det er jo det der med at have en kæreste. Det er for mange af vores elever - det er det de tænker med seksualitet, men så har jeg en kæreste og så har jeg sex. Hvor mange af dem, nogle af pigerne hvor de tænker jeg har store bryster og så er jeg en rigtig kvinde for eksempel. Eller de piger der ikke rigtig har nogle bryster de er måske ikke så meget en pige eller dame.

[00:05:16.06] Kvinde 2: Men det er på mange niveauer. Der er også nogle, der er det bare det med at kunne sige at man har en kæreste og så er det nok.

[00:05:23.09] Kvinde 1: Titlen er nok i sig selv.

[00:05:25.11] Kvinde 5: Ja, der behøves ikke være noget handling i det af nogen art... Og så igen, vi har fra den der - "jamen jeg ikke nogen kæreste og det er fint med mig" eller "jeg har en kæreste og vi holder i hånd" og så har vi også dem som har sex. Altså. Så langt springer den her gruppe.

[00:05:46.02] Kvinde 4: Ja og så har vi dem, som aldrig har haft en kæreste men som godt kunne tænke sig at få en kæreste.

[00:05:52.03] Interviewer: Hvordan komme det til udtryk så?

[00:05:57.13] Kvinde 5: at de siger det til os. "Jeg vil helt vildt gerne have en kæreste, hvordan får jeg en kæreste?" . Oplever jeg. Og jeg tror fordi jeg er seksualvejleder og jeg er med ovre i skoledelen også, så er der nogle af dem herovre er jeg pædagogen Sus - men skal jeg snakke med omkring seksualitet og kærester og sådan noget så er det sådan lidt i skoletiden at vi gør det, for så er jeg seksualvejleder. Og kommer jeg først med derover så har jeg en anden kasket på og er der lidt mere / det ved jeg ikke / de snakker til mig på en anden måde og så er man fortrolig og det skal alle andre ikke vide, men spurgte de mig herovre så kan alle de andre pædagoger også godt få det at vide. Så de har lidt / det der autoritet for hvad for en kasket man har på.

[00:06:51.21] Kvinde 2: Altså mange af vores elever de har heller ikke den der forståelse at for at det er mest normalt kun at have en kæreste eller at man ikke lige kan komme til at kysse med en anden, hvis man har en kæreste. Nogle gange så skifter de kærester ret ofte.

[00:07:07.28] Interviewer: Hvordan håndtere i så det? Hvis der er nogle af de unge der for eksempel skifter kæreste ofte?

[00:07:15.21] Kvinde 2: Vi plejer at snakke med dem om det der med at have en kæreste ad gange det er en god idé... På et tidspunkt havde vi faktisk en kærestetavle. Hvor vi havde det hængende på gangen, hvor dem og dem er kærester. Men for nogen der tog det faktisk lidt overhånd, det der med at billederne skulle skiftes hele tiden og det var måske også en stressfaktor for nogen for så var de ikke på den der kærestetavle og så skulle de have en kæreste. Så den har vi faktisk pillet ned igen.

[00:07:45.08] Kvinde 5: Det stressede mange. Selvfølgelig nogen blev stressede over det, men det gav mening for nogen hvor man så, prøv at hør her jeg er rent faktisk kæreste med vedkommene og så er det det jeg er. Så kan jeg ikke gå rundt og kysse med alle mulige andre. Fordi når man er kæreste så er det det man gør. Så den er sådan lidt / den var både og. Til dem der som godt kunne forstå den og for den der ikke kunne forstå den. Men vi har den ikke her pt, det kan være når vi får nogle andre elever igen at den kommer op igen.

[00:08:18.22] Kvinde 1: Man kan sige at vi lige pt så har vi ikke de store udfordringer lige nu i forhold til hvad har haft førhen. Vi har jo haft en som var rigtig meget omkring sig... Hvor vi ikke kunne styre det.

[00:08:37.00] Kvinde 5: havde en krænkende adfærd også.

[00:08:42.03] Kvinde 1: Ja, hvor det lige præcis har været krænkende overfor dem som var med i det.

[00:08:48.03] Interviewer: Hvad gjorde I i den situation?

[00:08:52.22] Kvinde 5: Søgte professionel hjælp. Af udefrakommende.

[00:08:57.15] Interviewer: Så en supervisor? Eller?

[00:09:01.18] Kvinde 5: Ja det var det jo. Men også for at få nogle arbejdsredskaber. Altså nu var jeg ikke i den her gruppe dengang. Men der var der udefrakommende der kom og fortalte og hjalp til hvordan man sådan kunne gøre.

[00:09:11.28] Kvinde 1: men også sagsbehandler og det hele var inde over.

[00:09:20.10] Interviewer: Så der var en udfordring med at en han eller hun havde krænkende adfærd over en eller flere af de andre.

[00:09:28.22] Kvinde 2: Alt af andet køn, hvor der kunne laves noget seksuelt med

[00:09:36.18] Interviewer: Kan I huske, hvad løsningen blev?

[00:09:40.22] Kvinde 1: Hun flyttede

[00:09:41.07] Kvinde 2: Ja

[00:09:42.03] Kvinde 5: Han flyttede

[00:09:44.16] Kvinde 1 og Kvinde 2: Vi tænker på forskellige.

[00:09:45.28] Kvinde 5: Vi tænker på to forskellige

[00:09:47.22] Kvinde 1: Der var to ja, faktisk i en periode.

[00:09:51.27] Kvinde 1: Det var en hun vi tænkte på herovre.

[00:09:52.23] Kvinde 5: I tænkte på hunnen, jeg tænkte på hannen.

[00:09:54.18] Gruppen: [griner]

[00:09:54.24] Kvinde 1: De boede også lige overfor hinanden, men havde ikke noget med hinanden at gøre på den måde. [griner]

[00:09:58.14] Kvinde 5: Så der har været flere. Nogle har flyttet og nogle har vi fået hjælp til hvor man kunne lave forskellige redskaber. Rød gul grøn, hvornår er noget acceptabelt. Ligesom et lyskegle system. I forhold til, hvis man gør sådan her, hvad kan man så gøre? Hvor man ligesom lavede en planche og sige, nu vil du gerne det her er det okay? Skal man sige ja eller nej? Og hvor man gik ind og arbejde noget mere med det. Det fungerede for nogen men langt fra med alle. Så det er meget individuelt, hvor de er henne rent kognitivt.

[00:10:35.08] Kvinde 1: kognitivt

[00:10:37.26] Kvinde 2: Vi har faktisk en pige nu, også hvor det er os personale der har fået et supervisor forløb ude ved SEBA ude i Aalborg, jeg ved ikke om du kender dem?

[00:10:46.24] Interviewer: Jeg har hørt om dem.

[00:10:47.27] Kvinde 2: Hvad er det nu...

[00:10:48.21] Kvinde 1: Seksuelt /

[00:10:48.22] Seksuelt bekymrende adfærd står det for og det er så længe de er under 18, det var hun så på det tidspunkt så vi kom lige ind ad bagdøren og fik noget supervision. Og hun.. Hun er meget udviklingshæmmet kan man sige. Men har ikke forståelsen for det, men har lysterne - så kunne finde på at smide bukserne fordi nu ville hun. Og det kunne godt være ekstremt krænkende for nogen, der

nærmest blev chokeret over det. Så der har vi fået noget supervision i forhold til, hvordan man har kunnet takle det.

[00:11:19.14] Kvinde 1: Og var også meget interesseret i dyrenes seksuelle, jeg ved ikke.

[00:11:28.01] Kvinde 2: Meget dyrisk også.

[00:11:28.22] Kvinde 1: Ja, hun er generelt meget dyrisk sådan i hendes udtalelser og sådan noget. Også i forhold til sex.

[00:11:37.13] Kvinde 2: Og er det en han hund eller en hun hund.

[00:11:43.19] Interviewer: Så får retningslinjer eller retningslinjer / i så kan tage med hjem?

[00:11:53.20] Kvinde 1: Redskaber

[00:11:56.00] Interviewer: Og det er sådan konkrete værktøjer eller altså som tavler eller relationelle?

[00:12:01.20] Kvinde 2: Med hende vi var derude (med), det var meget i forhold til at gentage og snakke og måske lave nogle social stories og så var der også noget omkring i forhold til berøring. Fx får hun creme på hver aften, og så skulle hun selv hjælpe med til at for at få det.

[00:12:18.06] Kvinde 5: Ja for at få noget hud til hud berøring. Fordi det oftest / hører man tit og ser man tit at hvis man ikke får når fysisk kontakt, et er udenpå tøjet det kan jo være meget rart men den der hud til hud kontakt. Og man kan se, som vi har gjort med hende, hvor hun selv får lov til selv at røre sig selv og at smøre tingene ud. Nu oplever jeg ikke så meget af det der med hvad sker der så hvis jeg gør et eller andet med den der hund. Det er lige som om det er dæmpet på en eller anden måde. Også den måde vi taler med hende om det, hvor man ikke sætter så meget fokus på det men siger "prøv at hør her - her er vi mennesker det der er dyreverden", det er to forskellige ting, hvor hun måske kan okay så er det jo sådan og så må jeg så have min fantasi med mine tøjdyr.

[00:13:09.19] Kvinde 2: Men noget af det vi har gjort med hende er også når du har haft seksualvejledning (rettet mod kvinde 5), så har hun heller ikke været så meget inde over fordi så nogle gange så sker der en hel masse og hun ved og / endnu mere.

[00:13:17.12] Kvinde 1: Hun kan ikke kapere det alle de oplysninger

[00:13:20.15] Kvinde 5: Ja, fokuset har ikke været så stort i fælles rum for hende.

[00:13:25.06] Interviewer: Så I har været nødt til at være mere 1 til 1.

[00:13:29.21] Kvinde 2 og Kvinde 5: Ja.

[00:13:30.13] Kvinde 5: Ja, lige på det punkt.

[00:13:36.01] Interviewer: Har I i andre forbindelser oplevet at nogle, nu siger i hud til hud her, har I også oplevet at der er nogle af jeres beboer der er opsøgende i forhold til måske nærgående fysisk kontakt?

[00:13:56.16] Kvinde 1, Kvinde 2 og Kvinde 5: ja.

[00:13:59.29] Kvinde 1: Der også nogle, det ikke er så behageligt (fra), specielt dem, hvor man ved at det er ligesom er en undertone af at "jeg vil gerne dig". At der, der er jeg i hvert fald tilbøjelig til at trække mig.

[00:14:20.25] Interviewer: Og er det den løsning I vælger, eller har I en fælles beslutning om det eller er det individuelt hvordan man gør?

[00:14:29.19] Kvinde 5: Det er rimelig individuelt faktisk hvordan man gør. Men vi har jo en, altså hvis der er nogen der gør noget så skal man, hvis man ikke selv kan sige fx det magter jeg simpelthen ikke, hvor der er nogen af de andre personale ligesom prøv at hør her den der opførsel det er uacceptabelt. Hvor man ligesom går ind og sætter grænsen for, hvis du gør det der så kan du rent faktisk fordi du er over 18 år risikere at blive meldt til politiet. Altså bare nogle af de ting, hvor man lægger frem til dem den adfærd du har nu det er ikke okay. Nogle gange hjælper det og andre gange gør det ikke. Når man ikke gør så bliver man ligesom ved med at sige nu stopper det her.

[00:15:14.22] Kvinde 1: Det kommer også tit an på hvordan de er kognitivt

[00:15:18.05] Kvinde 2: Ja

[00:15:19.18] Kvinde 1: Fordi at, hvis det nu er, må jeg nævne navne, det må jeg helst ikke? Hvis det nu er ham vi havde i kørestol, for to år siden, som når nu jeg børster hans tænder lige kommer til at strejfe mit bryst, så siger jeg "hov hov, kan du så lige lade være med det". Og så er der ikke mere i det, jeg er slet ikke, altså /

[00:15:48.17] Kvinde 2: men men,

[00:15:49.21] Kvinde 1: Men, hvis det er ham der bor dernede nu ved siden af værelset, at så kan bare mærke at jeg gør sådan her (strækker armen ud).

[00:15:56.18] Kvinde 5: Fordi han er det kognitivt bedre, men det er han jo faktisk bare ikke

[00:16:00.24] Kvinde 1: Det er han jo heller ikke, det er bare måden han får sagt tingene på og sådan noget at man bare synes at

[00:16:06.26] Kvinde 5: at det er grænseoverskridende

[00:16:07.01] Kvinde 1: Ja

[00:16:12.15] Kvinde 5: Ja, det er rigtigt

[00:16:14.14] Kvinde 1: Der er stor forskel på, hvor man, hvor ens grænser er i forhold til den enkelte elev.

[00:16:22.06] Kvinde 5: Ja, hvordan deres personlighed er i forhold til, ja.

[00:16:30.05] Kvinde 3: Jeg tror også nogle gange at det er noget med alderen at gøre, jeg får mere den der moderrolle, hvor andre får kæresteroller. Så det er også rigtig meget med alderen at gøre.

[00:16:38.05] Gruppen: Ja.

[00:16:40.10] Kvinde 5: Det har det, faktisk også om du er mørkhåret eller lyshåret.

[00:16:46.26] Kvinde 1: Ja, eller korthåret eller langhåret.

[00:16:48.28] Gruppen: Ja,

[00:16:50.01] Kvinde 1: det kan også have noget at sige for nogen af dem vi har haft.

[00:16:51.15] Kvinde 5: Og så har vi også dem som faktisk er til sit eget køn. Altså nogle drenge der rigtig gerne vil være sammen med herrene der er på arbejde, hvor nogle af pigerne rigtig gerne vil være sammen med kvinderne der er på arbejde.

[00:17:05.00] Kvinde 1: Vi har oplevet det der med at vi har haft en mandlig lærer som alle var fuldstændig forgabte i af pigerne, hvor at det er tydeligt at se den der.

[00:17:19.07] Kvinde 5: En UNG lærer.

[00:17:19.20] Kvinde 1: En UNG lærer - en ung musiklærer, der kunne det hele med en guitar

[00:17:24.00] Gruppen: [griner].

[00:17:25.25] Kvinde 5: Ja. Og der spejlede de sig virkelig - jamen så er jeg ung og han er ung og så må jeg godt. Så kærestebreve og hvad der ellers har været..... Det har foregået i mange mange år. Det der med at skrive kærestebreve, hvis der var en man var forelsket i.

[00:17:44.06] Kvinde 1: [griner]

[00:17:51.11] Kvinde 1: Vi har også haft mandelige studerende der nogle gange / Det var også vores veninde der som stoppede, vi fik en studerende, en ung studerende.

[00:18:01.07] Kvinde 2: Ja,

[00:18:03.22] Kvinde 1: var det ikke ham?.. Nej, det var. . Vi fik en studerende mens hun var her som elev og han var på et forbesøg og hun kommer ind sidder herinde og ligger virkelig op til ham. Ekstremt meget. Og da han så er gået så fortæller hun så, hvor lækker hun synes at han er og at han er bare dejlig og så må vi jo så fortælle hende at han altså er en studerende, men der var hun klar til.

[00:18:36.17] Kvinde 5: Ja der er nogen de kan ikke helt skelne om er det egentlig okay at man er kærester eller at man har en crush i dem som arbejder her. Der er nogen, der er det jo ren drømmeverden. Der er man nærmest gift og har børn og villa og vovhund. Men, hvor vi gør meget ud af prøv at hør her, du er faktisk elev her og jeg er ansat, vi to kan ikke have noget sammen og det er faktisk ulovligt. Nu ved jeg godt at det er uanset om de er på det lave kognitive niveau eller højt oppe, men vi gør faktisk meget ud af faktisk at sige: jamen prøv at hør her, det er slet ikke tilladt og det er ikke okay. Og nogle af dem selvfølgelig forstår det, hvor andre gentager vi med konsekvent. At det bare ikke er ok, det er ikke fint. Det gør man ikke.

[00:19:33.06] Interviewer: Spændende. Når I så, hvis der ligesom er nogen der oplever at det her skal gentages konsekvent og / hvilke oplevelser har I af jeres kollegaer ligesom får af følelser. Det her møde at skulle afvise en elevs tilnærmelser.

[00:20:04.29] Kvinde 1: altså vores egne følelser eller de andres følelser i forhold til at jeg fx afviser eller hvordan?

[00:20:10.08] Interviewer: Ja, altså man må gerne fortælle om sine egne følelser, det kan bare nogle gange være lidt konfrontatorisk at spørge, hvad er dine følelser i det. Så meningen med spørgsmålet var at gøre det mere generelt, hvilke føler I tænker man har.

[00:20:34.21] Kvinde 1: Jeg tror at vi generelt er ret åbne. Eller jeg i hvert fald, det er ikke sådan jeg har... Decideret noget hvor jeg, altså, hvis der er en der har nogle tilnærmelser til mig, så er det jo ikke sådan at jeg ikke giver ham det kram. Altså det tænker jeg også sådan lidt at, hvis han kommer og beder om et kram så giver jeg ham også et kram. Men jeg tænker at der er stor forskel på, hvordan jeg giver ham et kram og hvordan jeg giver den anden et kram, hvis han kommer og beder om det.... Men det er ikke sådan at jeg decideret tænker, det ved jeg ikke,.... Jeg tror jeg tænker rigtig meget over, hvordan jeg er overfor den anden, overfor den person som jeg føler kommer ind i min /

[00:21:32.26] Kvinde 5: kommer for tæt på

[00:21:32.16] Kvinde 1: Ja, der tænker jeg rigtig meget hvordan jeg er overfor ham og hvad jeg siger til ham og hvordan jeg har nærhed med ham.

[00:21:39.17] Gruppen: Hvad du signalerer.

[00:21:40.18] Kvinde 1: ja.

[00:21:42.01] Kvinde 5: Der er også forskel på.. Nu leger vi at det er ham dernede, hvor nogen ikke har lyst til at give et kram foran til, men hvor man så siger, prøv lige at hør så lav lige den der kammeratlige kram, der hvor man tager sidelæns og så giver det bare et andet billede af, at vi er makkere vi er ikke...

[00:22:01.12] Kvinde 1: Og den er nemlig bedre fordi den der, hvor du får ham ind her og han siger "mmmm",

[00:22:06.11] Gruppen: [griner].

[00:22:08.25] Kvinde 1: så gør det bare man får endnu mere lyst til at / og det bliver bare for tæt på.

[00:22:16.03] Kvinde 5: Og tænker du så også, hvordan ens kollega tænker om det er acceptabelt at man så siger fra. Eller var det sådan eleverne du tænkte på?

[00:22:25.10] Interviewer: Det var kollegaerne.

[00:22:27.21] Kvinde 5: Men har vi jo også, jamen prøv at hør her, hvis man ikke har lyst til det så har man ikke lyst til det og det overskrider ens grænser og det er fair og det man skal holde sig på. Der skal man også være så proffessionel at kunne sige, prøv at hør her, hvis jeg gør det her, så kan det være at jeg rent faktisk knækker på det. Og så langt skal vi jo ikke ud, man skal ikke tvinges til at give et kram fordi eleven synes at man skal have et kram. Hvor at vi snakker åbnet om det, hvis man siger jamen prøv, det har jeg simpelthen svært ved og hvor man siger, jamen så lad vær med at gøre det. Så giv et kammeratlig kram frem for et lukket kram.

[00:23:01.10] Kvinde 1: Jamen jeg vil jo også sige at hvis man slet ikke har lyst til at kramme nogle elever, så synes jeg måske ikke at man er det rigtige sted, men det er min personlige holdning i forhold til det. Men der kan jo godt lige præcis være en enkelt, hvor man bare tænker at det overskrider bare mine grænser det her.

[00:23:16.13] Kvinde 2: Men nu er også meget in det der med hudsult. Vores elever de har bare behov for de der kram og om det så er en streger her eller der.

[00:23:26.16] Kvinde 1: Vi har også flere som får masseret creme på fødderne om aftenen og en der får smurt hele kroppen ind i creme og en der får fodbad og /

[00:23:37.00] Kvinde 4: Hårmassage

[00:23:39.07] Gruppen: Ja.

[00:23:41.06] Kvinde 5: Og for at vi heller ikke / sådan noget som massage og hud til hud, vi har faktisk en professionel massør der kommer i huset. Hvor man ligesom kan sige, der bliver dækket nogle behov ved at hun kommer og rører ved nogle af dem.. Og man kan tydeligt mærke forskel på eleverne bagefter. Blandt andet den ene person som vi snakker om, hvor at han siger 'mmmm' når han får krammere af nogle bestemte.

[00:24:11.25] Gruppen: [griner]

[00:24:11.25] Kvinde 5: Kan vi godt mærke forskel på når han har fået massage af hende. Hvor han så er mere i balance og ikke er så hungrende efter det.

[00:24:18.10] Kvinde 1: Men jeg tænker til gengæld heller ikke at han får noget kropslig kontakt hjemmefra.

[00:24:22.11] Kvinde 5: Nej, det gør han heller ikke.

[00:24:24.15] Kvinde 1: Så man kan sige, at det er jo et eller andet sted det eneste han får, det er det kram han får af os. Så det er jo også /. [sukker].

[00:24:32.03] Kvinde 2: Nu har vi taget sådan en neuropædagogisk uddannelse og ved jo også at det der hudkontakt og kram det gør noget

[00:24:39.20] Kvinde 1: Det er bare vigtigt.

[00:24:44.21] Interviewer: Helt sikkert

[00:24:46.23] Kvinde 2: Jeg kom sådan til at tænke på, det var et sted henne i Ålestrup, hvor jeg så der var lagt sådan en video op på kommunens hjemmeside omkring det her med hudsult og der skulle man kunne give krammere og man skulle, så så man en personale og en elev der sidder sådan og med næserne mod hinanden og jeg tænker 'okay' det var ikke et sted jeg skulle være, det kom alligevel for tæt på. Men det var en del af deres hverdag derhenne.

[00:25:08.14] Kvinde 5: Det er ikke en del af vores hverdag.

[00:25:10.10] Kvinde 2: Nej det tænker jeg ikke, at det bliver meget grænseoverskridende for mig.

[00:25:18.23] Kvinde 1: Måske også nogle gange i forhold til hygiejne. Hygiejne handler, har også en hel del med at gøre hvor tæt man har lyst til at komme på dem.

[00:25:30.17] Kvinde 5: det har det. Det er ikke alle, der lige er de første man kaster sig om halsen for at give dem en krammer, men hvor man siger, prøver at hør her, går du i bad, får rent tøj på og deo, så vil jeg gerne give dig et kram. Det øver vi. Ved mange. Ej, ikke mange men nogle. Vi øver det ved nogen. Hvis man har lyst til at kramme et andet menneske, så er man soigneret og ren og pæn. Så det arbejder vi også på. Meget

[00:26:02.29] Kvinde 2: meget.

[00:26:06.20] Kvinde 5: Men når man så også arbejder på det, så tilbyder vi dem, jamen jeg vil meget gerne komme ind og hårbundsmassage fx når man vasker håret, jeg kan lige vaske dig på ryggen eller jeg kan lige tørre dig på ryggen. Eller. Ja. Nogle redskaber til at man stadig kan have den kropslige kontakt uden at det er kropskontakt.

[00:26:36.27] Interviewer: Jeg har et spørgsmål der hedder, hvornår arbejdede I sidst med en ungs seksualitet?

[00:26:43.05] Kvinde 5: I morges. [griner]. Ja, vi har jo lige haft uge 6, med stort set alle elever. Der er nogen, hvor det ikke giver mening for at de sidder i fællesrum og snakker.

[00:26:58.08] Kvinde 1: uge 6 i uge 7.

[00:26:58.08] Kvinde 5: Ja, uge 6 i uge 7. Så der havde alle elever jo kontakt med det på en eller anden måde. Og jeg havde sidst i morges med en, hvor vi snakkede, hvor man havde seksualitet, men det var jo igen den der berøring, men kroppen og mærke sig selv.

[00:27:20.08] Kvinde 2: Jeg tænker tit så kan vi også komme ind om morgenen, hvor der er en der måske lige har gang i noget. vi har både en pige der er ret god til at onanere med sig selv og ligesådan også kommer lige og skal svinge lidt med de kvindelige former. Hvor jeg tænker at det er også fordi hun tænker 'uha jeg er da lækker' jeg står lige her ikke også. Så det er jo også en del af hendes..

[00:27:43.14] Kvinde 1: Vi havde også en elev der gjorde hver evig eneste dag under dynen, og han kom simpelthen ikke op. Hvor han kom ikke op før at det var klaret, det var sådan et ritual mor hun havde lært ham. At så fik han ligesom det overstået

[00:28:02.16] Kvinde 2: Og døren stod på klem, så kunne man jo lige lure ind.

[00:28:06.01] Gruppen: [griner].

[00:28:09.21] Kvinde 1: Ja, døren den stod nemlig på klem, eller sådan her åben og sådan set nærmest. Når du ja (spiller at man forstyrre den unge mand og går igen).

[00:28:16.27] Kvinde 5: Men vi arbejder jo ubevidst med det hver evig eneste dag også. Det er ikke sådan at man tænker /

[00:28:22.02] Kvinde 1: Det er faktisk ekseptionelt er mere end der er lige nu. Fordi normalt så plejer vi virkelige. Det plejer virkelig at være noget der fylder rigtig meget. Men lige nu der er det faktisk.

[00:28:36.00] Kvinde 5: De er meget i balance med sig selv mange af dem vi har.

[00:28:37.23] Kvinde 2: Men jeg syntes at de mange første år jeg var her, der så man ikke ret meget, der var nogle få af de kvikke elever. Men nu synes jeg faktisk at det er mange af de noget svagere elever også hvor man lægger mærke til at de faktisk at de faktisk også har en seksualitet

[00:28:53.20] Kvinde 1: eller også er vi blevet mere opmærksomme på det.

[00:28:54.28] Kvinde 2: Det kan godt være, ja.

[00:28:56.09] Kvinde 5: Ja, jeg tror at opmærksomheden på det er anderledes nu end den var før da vi startede.

[00:29:01.12] Kvinde 2: Og måske er der noget mediepåvirkning der gør at de også selv er blevet mere bevidste om det.

[00:29:07.28] Kvinde 5: Hvad de ser på YouTube også.

[00:29:10.06] Kvinde 1: Det tror jeg helt sikkert. Det er rigtig. At det gør noget.

[00:29:13.19] Kvinde 5: Det gør det.

[00:29:17.24] Kvinde 1: Så har vi også nogle et eller andet sted som har drømmen om alt det her kæreste noget, men som ikke formår det. Og så bliver det alligevel for meget. Både at snakke om det, men også hvis der så er en pige som kommer for tæt på. Så uha nej. Så. Men jo gerne vil det heroppe (peger på hoved). Men ikke.

[00:29:38.12] Kvinde 5: Ikke kan.

[00:29:44.05] Interviewer: I en sådan situation forsøger I så at hjælpe personen til at opnå det de gerne drømmer om, eller?

[00:29:54.04] Kvinde 1: Altså det er rigtig svært fordi han modsiger sig selv rigtig meget i forhold til det. Blandt andet, onanere han og så har hans bedstemor købt vådservietter til ham og uha det skal han ikke bruge for sådan noget gris det gør han i hvert fald ikke. Og vi ved alle sammen at det gør han, men han vil og kan simpelthen ikke. Du vi har forsøgt at snakke med ham om at det er helt okay og helt normalt. Men det kan han simpelthen ikke, det vil han simpelthen ikke indrømme.

[00:30:24.10] Kvinde 5: Det er et tabu.

[00:30:24.20] Kvinde 1: grænseoverskridende.

[00:30:26.07] Kvinde 5: Hvor det skrandadere og det er et eller andet sted så er det sådan, i hans univers er det ikke noget man snakker om det er forkert og forbudt og vil egentlig ikke acceptere at vi godt ved det at han gør det. Og siger til ham at det er okay og at han har set film og hørt i undervisningen, der er slet ingen tvivl om at han måske lytter til hvad man siger, men han kan bare ikke komme ud over sin egen grænse med at acceptere at det er okay det han så gør.

[00:31:02.11] Kvinde 1: Men ser han det bare i fjernsynet at der er to der kysser hinanden. Så kan han jo sidde og du kan se på ham hvor foragte han bliver over at det er i fjernsynet også. Altså. Det er jo så langt fra ham at det alligevel er så er det bare en eller anden fantasi han har inden i hovedet.

[00:31:19.20] Kvinde 2: Det er jo et spørgsmål om det er fordi han sidder i det offentlige rum, for jeg har nemlig også set hvor at der var nogle letpåkledte hvor at han kiggede og blev helt stiv.

[00:31:25.01] Kvinde 1: han laver sådan et (skjuler ansigtet med hænderne)

[00:31:26.25] Kvinde 2: Hvor jeg tænkte at, hvis vi ikke havde siddet der, så havde han måske siddet sådan her (insinuere at han ville sidde og stirre på fjernsynet).

[00:31:30.22] Kvinde 1: måske

[00:31:32.06] Kvinde 2: Fordi jeg tænker også det med at han benægter og han i hvert fald ikke har gjort noget. Med sengetøjet der ligger på gulvet hver dag og er beskidt. Altså. Han kan jo ikke rigtig skjule det, men vil alligevel ikke være ved det.

[00:31:54.10] Kvinde 5: Så lige ham han er svær at arbejde med i forhold til seksualiteten og hvordan det hele fungerer og også det med at have en kæreste.

[00:32:05.05] Kvinde 2: Men det kan jo også være hans behov er opfyldt med det han nu selv kan finde ud af. At han ikke har behov for at der er en pige der kommer for tæt på.

[00:32:16.25] Kvinde 1: Og så er drømmen om det der at få en kæreste er fordi at sådan er idealbilledet.

[00:32:22.16] Kvinde 5: Det er bedstemor og bedstefar.

[00:32:23.29] Kvinde 1: Det er slet ikke sikkert at det inders inde er sådan. Det kan være at det bare er idealbilledet af det. Måske. Måske det er bedstemor der har proppet det ind i hovedet af ham - det skal du da ha'.

[00:32:37.07] Kvinde 2: Ja, og nu er der en pige vi lige har fået ind nu han er ret vild med og måske synes han at hun er rigtig sød og gerne vil være venner med. Det er jo slet ikke sikkert at han har behov for kæreste eller at han er forelsket eller noget. Han synes sikkert at hun er rigtig sød og hun er også rigtig sød ved ham. Så nogle gange er det svært hvad det lige er, hvad er det de selv føler og hvad er det vi tror de føler.

[00:33:02.14] Interviewer: Så nogle gange har I udfordringer med at regne ud, hvad de gerne vil.

[00:33:07.19] Kvinde 2: Det har vi ja. meget.

[00:33:10.21] Interviewer: Altså, hvad de reelt drømmer om. Ift hvad de siger de drømmer om. Oplever i det meget?

[00:33:19.13] Kvinde 5: Nej det synes jeg ikke. Der er nogle enkelte tilfælde engang imellem.

[00:33:25.24] Kvinde 1: Og der tænker jeg også tit er dem også, dem vi har som gerne vil være kærester og så er de bare kærester på tavlen og det er det og det er fint med dem. Det handler også om en eller anden ideal eller prestige eller hvad nu det er. Jeg har en kæreste men jeg har ikke behov for at du kommer tæt på mig. Men de ved jo også godt at de ikke har behov for den kontakt.

[00:33:53.15] Kvinde 5: Ja jeg synes ikke, nej jeg synes ikke at det er et problem vi går og kæmper med sådan. Overhovedet ikke. Ikke pt.

[00:33:59.27] Kvinde 1: Ikke pt nej.

[00:34:03.11] Kvinde 2: Lige nu har vi en pige fra gruppen som er kærester med en dreng fra en anden gruppe. Jeg tænker nogle gange at jeg tror ikke altid helt at de har de samme behov. Så nogle gange så er hun måske lidt blank så bliver hun lige pludselig en del af noget som hun egentlig ikke lige har haft en forestilling om. Der står vi også lidt i et dilemma ikke også. Hun er over 18 år og i sin gode ret til at sige nej, men formår måske ikke at få sagt nej.

[00:34:32.03] Kvinde 1: Hun har i hvert fald haft en kæreste før, det første år vi havde hende her. Hvor at det er helt sikkert at han har overskredet nogle grænser ved hende, det er der slet ingen tvivl om, men hun har været så underkuet af ham at det har været svært for os at trænge ind. Og hjælpe hende ikke. Fordi hun.

[00:34:54.21] Kvinde 5: Fordi hun blev styret.

[00:34:56.03] Gruppen: ja.

[00:34:58.16] Kvinde 2: På et tidspunkt havde vi to elever der boede her i gruppen som var kærester og han havde også nogle meget underlige sensuelle tanker. Han var børnehjemsbarn og formegentlig sådan været bunden indimellem. Men hun blev også sådan lidt bundet fast og var meget styrende og dirigerende. Og de var gået ned på værelset for at være hele tiden og hun kunne nogle gange helt stene, hvis det var at hun ikke ville. Og hun gik frivilligt med derned. Der havde vi faktisk fat i nogle lidt højere tilsyn sådan for at høre, jamen hvad er det vi gør når de er over 18 og siger hun ja kan vi ikke gøre noget. Vi vil gerne have haft at døren skulle stå åben så vi kunne passe på hende, men. Det var ikke lovligt for hvis hun sagde nej,. Så kunne man ikke det. Der er mange dilemmaer i det.

[00:35:49.19] Interviewer: Så I oplever en udfordring ved at skulle varetage, særligt de unge piger som er lidt naive måske, at varetage deres bedste indenfor lovens rammer.

[00:36:04.14] Kvinde 1: Ja.

[00:36:04.21] Kvinde 2: Ja, det kan man godt sige. Og vi har så også haft en pige der var ret sexfokuseret, hvor det faktisk var drengene vi havde svært ved at beskytte.

[00:36:15.05] Kvinde 1: Hjælpe

[00:36:18.25] Kvinde 1: Vi har faktisk oplevet en del situationer hvor man kan sige et eller andet sted så er der måske sket nogle overgreb som.. som de ikke har sagt nej til. Men som vi syntes, ville have.

[00:36:35.09] Kvinde 2 og 5: ja.

[00:36:35.09] Kvinde 5: Vi har opfattet det som overgreb men vi kan ikke bevise rent faktisk at det har været overgreb fordi vi ikke har overværet det dicideret. Hvor vi kan have vores mistanker om det her har nok ikke helt fundet ret sted. Men når man så har spurgt den unge, sådan når man kan høre at, når man jo kender dem at det var faktisk ikke helt fedt det der skete, men vi kan jo ikke bevise hvad der rent faktisk skete....

[00:37:05.11] Kvinde 2: Nu fx har vi været ude på SEBA med en dreng her på gruppe, han havde åbenbart noget forhistorie med at han havde befamlet en fireårig pige eller sådan noget, og så var han på mærkelig vis kommet herop.

[00:37:15.13] Kvinde 1: som 12 årig.

[00:37:17.19] Kvinde 2: Ja som 12årig. ja. Og så hende pigen jeg nævnte der var kærester med en dreng som måske er lidt naiv, hun var så kærester med ham og der foregik nogle ting og så blev der taget kontakt til det der SEBA som han har gået ude ved og de sagde, det i beskriver det er simpelthen deciderede overgreb. Vi sad da lidt med røde øre, selvfølgelig var det det, men så er der andre myndigheder som siger jamen hun er over 18 og hun siger ikke nej. Så nogle gange så kommer man også lidt i klemme ikke også. Og vi kan godt se at det der det er måske ikke helt i orden det der sker. Men vi har faktisk ikke ret til at gå ind på værelset, eller jo så skal man egentlig lave en indberetning, hvis vi bryder ind.

[00:37:52.24] Kvinde 1: Vi forsøgte jo at snakke rigtig rigtig rigtig meget med hende. Og faktisk også med ham, sammen blev der jo faktisk også snakket med dem om at, det er okay at sige nej og. Vi snakkede rigtig meget dem om det.

[00:38:06.13] Kvinde 2: det gjorde vi ja.

[00:38:06.29] Kvinde 1: Men det var ligesom at når døren blev lukket derind så underlagde hun sig ham fuldstændig og så var hans ord lov og ret. Og han endte jo også med at stoppe nærmest fra den ene til den anden dag. Fordi at..

[00:38:26.12] Kvinde 5: Det var for meget overgreb.

[00:38:27.12] Kvinde 1: det var det ja.

[00:38:33.19] Kvinde 1: Og alligevel så møder vi ham..

[00:38:37.27] Kvinde 5: I det offentlige rum

[00:38:37.27] Kvinde 1: sidste år til en festival. Hvor hun faktisk vælger at gå med ham. Til at starte med og så kommer hun faktisk tilbage og det er mig der er med blandt andet, hvor hun kommer og siger til mig at nu havde han overskredet nogle grænser. Og jeg kan se på hende at hun, [hoster], at hun er påvirket af det og så kommer han faktisk igen. Og stiller sig bag ved hendes festivalstol der og kan se at

han. Og det ved jeg så ikke om det var korrekt, men der vælger jeg simpelthen og gå hen og sige til ham at nu skal han gå og det er nu - hun vil ikke snakke med ham. Farvel. Og der bliver han rigtig sur på mig men, men pigen blev rigtig glad. Så der har hun alligevel formået at, hun har så også en anden kæreste, men til at starte med vælger hun jo alligevel at gå med ham.

[00:39:33.05] Kvinde 5: fordi hun lige et øjeblik havde glemt hvor ubehageligt det egentlig er når hun er sammen med ham

[00:39:36.14] Kvinde 1: måske. Han havde i hvert fald sagt nogle ting til hende, han havde sagt at han ville have sex med hende. Og ville have hende med ud et eller andet sted, jeg kan ikke huske hvor det var. Men. Så der, der har været noget gammel magt han har forsøgt at få frem i hende. Ved hende der.

[00:40:06.29] Interviewer: Så I har også de unge, de er rigtig gode til at komme til Jer med de udfordringer de oplever med sex og deres seksualitet.

[00:40:19.00] Kvinde 5: Det er de

[00:40:19.28] Kvinde 2: Der er meget åbne faktisk.

[00:40:21.15] Gruppen: Ja det er de.

[00:40:23.00] Kvinde 1: det er de færreste der ikke er så åbne

[00:40:25.14] Kvinde 5: Måske ikke med alle, men så finder de en pædagog eller en lærer som de føler sig trygge ved som de henvender sig til med det de nu har

[00:40:35.02] Kvinde 1: Man kan sige at en stor del af dem vi har de er jo så fritsindede i forhold til det at de ikke engang tænker at det skal være være flovt. Vi havde en elev der havde været ved at lege med sig selv, at forhuden var blevet krøllet helt op så. Ja.

[00:40:59.22] Kvinde 5: Det gjorde lidt ondt

[00:40:59.22] Kvinde 1: Ja, det gjorde lidt ondt. Og.

[00:41:03.11] Kvinde 2: Skulle på sygehuset og have det sat på plads.

[00:41:04.28] Kvinde 1: Og han stod der og vi prøvede, prøvede vi begge to den aften? Da han kom hjem.

[00:41:07.28] Kvinde 2: ja,

[00:41:07.28] Kvinde 1: Og se om. [Du du du lyd]. Han stod der og det gjorde ondt på ham men han ville jo også gerne have vores hjælp, men der var noget flovhed overhovedet eller noget somhelst. I og med at vi står to kvinder og skal ind og hjælpe ham. Der var ikke noget i forhold til det. Og heller ikke ude på sygehuset, der var jo heller ikke noget. Det var dig der havde ham med (henvendt til kvinde 2).

[00:41:24.14] Kvinde 2: Nej nej, der det var bare os to. Ja og der stod tre kvinder.

[00:41:30.13] Gruppen: [griner].

[00:41:31.10] Kvinde 5: Ja der er det de færreste der er blufærdige, hvor de tænker over okay jeg er en kvinde og nu kommer der en mand ind til mig. Det er de færreste der tænker sådan. Fordi de har været vandt til det.

[00:41:41.14] Kvinde 1: Der er nogle enkelte

[00:41:41.14] Kvinde 5: Der er nogle enkelte og sådan er det og det jo fint nok. Jeg er den eneste mand måske på arbejde i dag så hvis jeg skal hjælpe dig i bad så tag lige badedragt på for eksempel. Hvis jeg skal hjælpe med håret. Hvor man ligesom prøver at arbejde på nogle andre måder, så hvis der ikke lige er en mand eller kvinde til rådighed.

[00:41:58.14] Kvinde 2: Førhen før. Før vi fik bygget om for nogle år siden, hvor de har fået badeværelse på værelserne, det havde vi ikke før. Der havde vi badeværelse nede for enden af gangen. Altså især de der downsdrenge de altså de randt bare , og piger også de rendte i bar røv og ingenting fra værelset og ud.

[00:42:08.07] Kvinde 1: Og piger

[00:42:13.04] Kvinde 5: fordi de var ligegade med nærmest.

[00:42:15.09] Kvinde 2: Ja fuldstændig. Men det er jo igen når forståelsen ikke lige er med.

[00:42:20.29] Kvinde 1: Ja. Men det arbejder vi da også stadigvæk med, det der med at hvad er acceptabelt at gå udenfor din dør med ikke også.

[00:42:30.09] Kvinde 5: Når der er andre

[00:42:30.09] Kvinde 1: Vores dame hernede går ned med vasketøj, altså.

[00:42:34.19] Kvinde 5: Med g-strengsunderbukser og

[00:42:35.18] Kvinde 2: en kort t-shirt

[00:42:39.12] Kvinde 5: og hængebabser og det hele... ja vi prøver at printe ind i dem at når man er i det offentlige rum, hvordan går man så klædt. Går man nøgen, går man i morgenkåbe eller har man noget... Det kommenterer vi jævnt tit. Ikke kun til..

[00:42:58.18] Kvinde 1: Vi kan jo ikke bestemme det,

[00:43:00.04] Kvinde 5: Nej,

[00:43:00.10] Kvinde 1: Vi kan ikke bestemme det. Vi kan bare opfordre til det at man måske lige tager en morgenkåbe på

[00:43:05.01] Kvinde 5: Ja.

[00:43:05.27] Kvinde 2: Tit er det også fordi de glemmer det fordi de har brug for 700 gentagelser ikke også. Og det der med at tage erfaring med sig, det er de jo ikke så gode til vores elever og så alligevel nogle gange så ved de godt at det er privat og trækker man lige med ind på værelset hvis man skal snakke om. Så nogle ting har vi alligevel fået printet ind i dem, eller andre har.

[00:43:32.07] Kvinde 5: Men vi kan godt, det kan jeg godt mærke i forhold til det med at når de kommer fra deres børneskoler og kommer herover til os hvor vi måske snakker mere åbent om det også nettop

fordi de bor her sammen, altså de har hver deres værelse men de bor rent faktisk sammen piger og drenge. Hvor de måske ikke har snakket så meget om på børneskolerne og her bliver de, de bliver ikke bombarderet med det, men det bliver mere i fokus. Det kan man godt mærke på dem at det skal de selvfølgelig også vænne sig til fordi det er jo voksensnak.

[00:44:01.08] Kvinde 1: Men det er også typisk, hvis man så får nogle nye til august og hvor at der så er en eller to der specielt langt fremme. Så præger det tit resten af gruppen til at være.

[00:44:14.01] Gruppen: Ja.

[00:44:15.08] Kvinde 2: Og samtidig med at de kommer fuldstændig uden kontekst fra at være i skole og sidde ved deres bord til at de kan gå frit rundt på værelserne, mange har måske ikke været vandt til at have legekammerater omkring sig fordi at der måske ikke lige har været nogle i nabolaget. Nu kan man sidde og se film inde på sengen sammen med en så det er også bare naturligt at der sker nogle ting.

[00:44:43.26] Kvinde 1: Ja og så har vi en i den stik modsatte ende, hvor vi har to kørestolsbrugere en i den her gruppe og en i den anden gruppe og de er kærestes.

[00:44:51.16] Kvinde 5: Og har været det i 100 år.

[00:44:52.08] Kvinde 1: og har været det i siden børnehaveklassen. Tænker jeg. Og de er bare kærestes. Det er det.

[00:44:58.18] Kvinde 2: Ja, hun får en fin buket blomster hver gang hun har fødselsdag

[00:45:01.10] Kvinde 1: ja og så betyder det noget, så får man en buket blomster og så. Men mere at det. De snakker jo knapt nok sammen.

[00:45:09.23] Kvinde 5: Nej nej.

[00:45:09.11] Kvinde 1: Det er ikke fordi at de er generte nogle af dem overhovedet, det er simpelthen fordi det betyder ikke noget for dem det er bare en titel, det er bare sådan det skal være og så er det det, der er ingen interesse overhovedet.

[00:45:21.06] Kvinde 5: nej.. Og det er ligeså meget fordi at forældrene sådan fortæller, har du ikke lyst til at invitere din kæreste hjem på aftensmad, har du ikke lyst til, og hvor de gør det, men så er det bare på kammeratlig. Legekammerater

[00:45:33.08] Kvinde 2: Ja det skulle jeg til at sige.

[00:45:34.04] Kvinde 1: Måske handler det om at, måske også lidt vores, men specielt dernede er meget meget selvcentreret og meget meget egoistisk anlagt og han har egentlig talt nok i sig selv, men det er prestigen eller hvad ved jeg

[00:45:47.24] Kvinde 5: Titlen

[00:45:49.05] Kvinde 1: Titlen ja, jeg tror egentlig ikke engang at det er prestigen i det. Jeg tror bare det..

[00:45:52.03] Kvinde 5: Det er sådan det har været og sådan bliver det ved med at være. Det er det velkendte.

[00:45:58.09] Kvinde 1: Ja.

[00:45:59.28] Kvinde 2: Ja og så samtidig så sidder de i kørestol og de er måske også bundet lidt mere på hænder og fødder. Og har ikke den samme frihed som andre har. Til at opdage deres seksualitet.

[00:46:18.25] Interviewer: Når der kommer nye pædagoger her, bliver de så overrasket over hvor åbne i er? I lyder til at være meget åbne omkring arbejdet

[00:46:28.19] Kvinde 1, 2 og 5: det kan I jo svare på [griner].

[00:46:30.04] Kvinde 5: Bliver I overrasket?

[00:46:30.13] Kvinde 3: Nej

[00:46:31.14] Kvinde 4: Nej... Jeg synes at det er dejligt at den første dag jeg var her der blev jeg da informeret om noget af det der kan ske inden på værelset og sådan nogle ting. Det synes jeg er rart at man ved lidt hvad man går ind til især når det er en ny / jeg har aldrig arbejdet indenfor det her felt før og.. At nu skal du ikke blive overrasket hvis sådan og sådan. At det kan ske at du kommer ind. Jamen det var jo dejligt at få [griner]. Altså især fordi.

[00:46:57.24] Gruppen: [griner]

[00:46:58.08] Kvinde 1: Numse i vejret.

[00:46:59.02] Kvinde 4: Jamen lige præcis og spredte ben og hvis du åbner så kan de godt ligge der og du kan kigge hele vejen op igennem op til halsen... Så det. Jeg synes at det er dejligt at komme sådan et sted, hvor der bliver snakket om det og det er okay. Altså, og de har jo selvfølgelig også nogle lyster og nogle behov der skal stilles ligesåvel som vi andre har.

[00:47:22.15] Kvinde 2: Jeg tror også det med at man kan snakke om det og så kan man grine lidt ad det og så bliver det også lidt mere.. legalt. Lukke øjnene for det at uha det er noget farligt noget at komme ind til.

[00:47:26.27] Kvinde 4: Legalt, der er ikke så, ja, eller uha det er da frygteligt eller føle sig krænket når man kommer ind og åbner døren og så ligger der en med stængerne i vejret og har gang i et eller andet.

[00:47:36.19] Kvinde 5: eller at artiklerne bliver gjort rene og noget.

[00:47:38.15] Kvinde 4: Ja og husk lige at det er en god ide at have hansker på når man.. Er derinde og når reder seng og de der dyr dem skal du nok ikke lige.. præcis.. De kan indeholde lidt af hvert. Det synes jeg da er utrolig dejligt [griner] og at være forberedt på inden at man selv står med hænderne i, reder sengen og ordner de lidt og så.

[00:47:58.20] Kvinde 5: Men det kan jo godt ske at der rent faktisk er nogle af vores nye kollegaer, hvor de slet overhovedet ikke har tænkt tanken fordi de tænker at det er handicappede og de har overhovedet slet ikke noget behov af nogen art.

[00:48:10.14] Kvinde 1: Hvad tænker du Kvinde 3?

[00:48:11.17] Kvinde 3: Jamen vi havde haft om det faktisk tror det var første gang på min årgang at vi havde en seksualvejleder ude og holde foredrag om det. Og der havde vi dicideret også om udviklingshæmmede og også børne, altså børneseksualitet kontra voksenseksualitet og forskellen på det. Så man kan sige at jeg var forberedt teoretisk,

[00:48:31.09] Gruppen: [anerkende mmm lyd]

[00:48:31.09] Kvinde 3: så jeg synes der, men jeg synes at det er rart også lige sådan, at jeg tror ikke sådan, jeg havde været undervist i det. Men jeg synes da alligevel at det var rart lige at få at vide fordi så. Jeg ville nok være blevet overrasket hvis jeg var kommet ind, men nu vidste man ligesom at det kunne ske, men jeg tror faktisk ikke lige at jeg har oplevet noget som sådan.

[00:48:51.28] Kvinde 4: Jeg synes også faktisk at det er rart den der måde at det er okay, at man går ind og hjælper et andet køn med at vaske hår, eller hjælpe med at tørre dem eller hvad det er, at det er legalt og det er okay det gør vi her på stedet fordi de skal jo have den hjælp om jeg så er mit køn eller det er det andet køn. At man ikke tænker "okay nu gik hun lige ind og gjorde det (undertoner af foragt) der er altså ikke kotume her", men det er jo en del af ens job, fordi de skal jo have lige så meget hjælp som ens eget (køn) og det er jo ikke. Sådan så det synes jeg.

[00:49:30.16] Kvinde 2: Vi har nogle gange haft nogle piger der godt kunne være lidt bluffærdige og også nogle drenge, at hvis vi skal ind til dem ligesom, hvis der er mænd skal ind til pigerne.

[00:49:40.20] Kvinde 1: Jeg kan stadigvæk huske den første episode heroppe for 13-14 år siden jeg oplevede. Jeg kan huske det så tydeligt. Jeg åbner en dør. Eller jeg tror der gjorde vi ikke så meget i det der med at vente på at der blev kom ind. Og jeg skulle gøre nogle klar og de skulle i biografen, så jeg kunne lige skynde mig og hente nogen og så får jeg låst op og åbner døren og så sidder lille søde downsyndrompige, hun hedder det samme som din datter (henvendt til kvinde 2) kan i så huske hvem det er? Så sidder hun der på hug der foran ham der boede i gruppe 2 som røg for mange år siden. Som så sidder der i pigens seng sådan her tilbage og hun sidder der og WHAT jeg blev virkelig dybt chokeret og jeg tænkte bare jeg skynder mig bare lige at lukke igen.

[00:50:37.17] Kvinde 5: Så var der guffer.

[00:50:39.13] Gruppen: [Griner].

[00:50:40.15] Kvinde 1: Jeg blev virkelig overrasket. Jeg kan huske det så tydeligt. Og kom ned og så går jeg op lige og snakker med en kollega som skal have dem med i biografen og siger til hende jeg tror lige at der går lige 2 minutter og fortalte hende og så kommer pigen ud sådan her [tørre sig om munden]

[00:50:57.22] Gruppen: Griner

[00:50:58.10] Kvinde 1: ej, nu sagde jeg navn.

[00:50:59.17] Interviewer: Det gør ikke noget, det bliver anonymiseret. Bare rolig.

[00:51:03.08] Gruppen: [Griner].

[00:51:07.18] Kvinde 1: Det var min første.

[00:51:09.29] Kvinde 4: introduktion

[00:51:09.20] Kvinde 1: Ja det var det

[00:51:11.14] Kvinde 5: Det er sjovt, jeg har aldrig.

[00:51:11.12] Kvinde 3: Altså jeg prøvede faktisk på lederen hvor jeg sad og nussede fødder på en hvor jeg så lige pludselig kunne se at han fik erektion, der stoppede jeg godt nok. Altså selvom igen det her med at der er forskel på seksualitet og der tænkte jeg også på det jeg har lært men det er jo ikke fordi han vil i seng med mig han ligger og.. det er jo fordi at det er dejligt at få nusset tæerne. Der er jeg da glad for at jeg havde den viden, men der kunne jeg da lige mærke at det blev for grænseoverskridende for mig så der stoppede jeg.

[00:51:35.15] Kvinde 1: Ja, det kan jeg godt forstå.

[00:51:38.18] Kvinde 3: Men jeg tænkte okay, men han faldt så i søvn. Så.

[00:51:40.27] Gruppen: [griner]

[00:51:40.10] Kvinde 5: Og det tænker jeg også at det ville have været grænseoverskridende også for mig også selvom jeg er seksualvejleder der også. Selvom man har en titel er der jo også grænser for hvad man synes rent personligt er acceptabelt.

[00:51:51.22] Kvinde 1: Ja det er der.

[00:51:56.18] Kvinde 5: Jeg tænker også det er lige, det kan vi jo også. Vores blebrugere på et tidspunkt som for nogle år siden.

[00:52:03.26] Kvinde 1: der havde vi også en ja.

[00:52:04.27] Kvinde 5: Hvor at han sad og fik stådreng hver gang man kom på arbejde og det var jo vildt (grænseoverskridende)

[00:52:09.03] Kvinde 1: og det var specielt kvinderne når de var inde ved ham.

[00:52:13.13] Kvinde 5: Ja det var VILDT grænseoverskridende. Hvor man sagde, prøv at hør har du kan ikke få den der ble på før [højt klap - insinuere at rejsningen skal slås ned]. Ned med den.

[00:52:18.23] Kvinde 1: Men det er sjovt fordi det generede heller ikke mig overhovedet. Der tænkte jeg bare jaja.

[00:52:24.10] Kvinde 5: Ja, men det fandt jeg mega grænseoverskridende for det var så sikkert som et ammen i kirken hvor gang jeg var der.

[00:52:30.23] Kvinde 1: Ja, men jeg tror bare, men det har også været min opfattelse af ham rent kognitivt. Tror jeg.

[00:52:42.00] Kvinde 5: At man tænker over det forskelligt.... Men jeg tror at der er nogle nye medarbejdere som bliver chokeret, det var egentlig det vi kom fra.

[00:52:55.18] Gruppen: Ja.

[00:52:55.18] Kvinde 5: Der er nogen der bliver chokeret. Der er nogen der finder det meget grænseoverskridende hvor åbne vi er om at snakke om det.

[00:53:04.11] Kvinde 3: Men det går hurtigt over. [griner].

[00:53:04.11] Gruppen: [griner].

[00:53:10.06] Kvinde 3: Men det er godt at det bliver gjort synes jeg.

[00:53:11.14] Kvinde 5: Men der er jo også acceptabelt at sige, prøv at hør her jeg magter ikke at snakke med Svend Børge omkring der her med seksualitet, det formår jeg simpelthen ikke. Det er fint og det accepterer vi så er der en anden der tager over. Men man skal sådan helt basis sige, prøv at hør her, hvis du har det her problem så skal du kontakte den og den. Det skal man kunne sige. Man skal ikke bare sige "det snakker vi ikke om". Den skal videre og det har man pligt til uanset hvor man er henne. Om man så skal sende dem til ledelsen, så gør vi det. Så må de snakke med dem.

[00:53:53.05] Interviewer: Apropos ledelsen, hvilke problemstillinger er så alvorlige at I tager dem med til ledelsen?

[00:53:59.23] Kvinde 1: Det er blandt andet der når vi føler og tænker at der muligvis er overgreb.

[00:54:05.15] Kvinde 2: Krænkende adfærd ja.

[00:54:10.27] Kvinde 1: Men ellers så er vores ledelsen jo også med til vores gruppemøder så hvis der er små ting så er de jo også

[00:54:16.21] Kvinde 5: De er jo informeret. Langt hen ad vejen.

[00:54:21.05] Kvinde 1: det er de.

[00:54:20.28] Kvinde 2: Vi har log-system også. Der skriver vi ikke alt ind, men altså de ved, hvad der rører sig.

[00:54:34.11] Kvinde 1: Men specielt, hvis vi mener at der er noget der ikke er som, som hvis man ryger over på lyskrydset i orange og rød at så skal ledelsen informeres også om vores tanker og i forhold til det. Tænker jeg.

[00:54:51.10] Kvinde 5: Ja det skal de også.

[00:54:57.27] Interviewer: Jeg bliver sådan nysgerrig på, om hvordan, alle har jo forskellige grænser med de unge og i forhold til de unge. Hvordan er det muligt at navigere i de forskelliges grænser. Lad os sige at der fx er en af Jeres kollegaer som er meget, der må man gerne sidde på skødet og kysse på kind. Nu siger jeg bare noget. Noget meget nært, hvor at der er andre der er mindre imødekomme overfor meget nærkontakt. Hvordan håndtere I, hvordan med det, den forskel som er som Jer som kollegaer.

[00:55:45.17] Kvinde 2: Jamen det er jo ikke bare i forhold til seksualitet det er jo også i forhold til pædagogik. Jeg tænker at her i gruppen er vi egentlig sådan meget enige omkring tingene. Det har måske også mere været for nogle år tilbage.

[00:55:59.18] Kvinde 1: Ja. Vi havde en der sad på skødet altid. Hende den lille og så sad hun ligesom der lige som en baby. Så sad hun nærmest sådan her op [illustrere hvordan pigen sad]. Og så sad på skødet af en, hun var ikke ret stor, hvor at jeg bare tænker at det var. Det synes jeg personligt var grænseoverskridende. Hun var ikke i min gruppe.

[00:56:20.22] Kvinde 2: Jeg tænker ikke at der var noget seksuelt i det

[00:56:20.28] Kvinde 1: Det tror jeg heller ikke der var overhovedet. Det var mere noget baby-noget der kom i hende.

[00:56:29.20] Kvinde 3: jeg synes da det virker som om eleverne de da ved udmærket godt at vi har forskellige grænser. Og at vi er forskellige på en naturlig måde, det synes jeg godt at de sådan kan fornemme.

[00:56:38.28] Kvinde 1: det kan de fleste i hvert fald.

[00:56:39.20] Kvinde 3: Og sådan er det jo også i samfundet ellers.

[00:56:41.25] Kvinde 2: Og mange af forældrene (mener eleverne) de skubber også mor og far ud af dobbeltsengen. Og så lægger de deroppe. Men når vi er på lejr så ved de jo godt at de ikke ligger i ske med os.

[00:56:48.25] Kvinde 5: eller bedstemor.

[00:56:51.14] Kvinde 1: Ufattelig mange elever, som ligger inde i dobbeltsengen ved mor eller far.

[00:56:57.13] Kvinde 2: Hende der sidder på din plads, hun ligger åbenbart også med far fortalte hun forleden dag, det kom bag på mig.

[00:57:01.22] Kvinde 4: Ja det hørte jeg også godt. Og også en af dem, hvis han er hjemme ved bedstemor og bedstefar så sover bedstemor på gulvet og så sover han i bedstemors seng sammen med bedstefar.

[00:57:09.17] Kvinde 1: Det gør ham der sidder der også.

[00:57:10.19] Gruppen/kvinde 4: Ja det var også ham.

[00:57:16.15] Kvinde 5: Altså man undre sig og man tænker også, hvorfor er det lige at hun sidder på dit skød, hvorfor. Vi spørger jo også hinanden nogle gange. Afhængig af om det er den samme gruppe man er i eller fordi det er jo her vi arbejder mest sammen. Hvor man tænker, hvorfor er det lige at du gør det, eller. Synes du ikke / kan du godt klare det? Hvor man måske stiller sig undrende, havde det været mig så havde jeg simpelthen ikke kunnet gøre det, hvordan kan du gøre det? Eller. Det snakker vi jo bare om, spørger hinanden.

[00:57:55.10] Kvinde 1: Men det gjorde vi jo ikke dengang.

[00:57:56.27] Kvinde 5: Nej det gjorde vi jo ikke. Men det er vi blevet bedre til. Synes jeg.

[00:58:02.07] Kvinde 1: det er i hvert fald noget vi kan øve os på kan man sige. I forhold til at. Men det kan også være svært. Var du i den der gruppe dengang?

[00:58:12.12] Kvinde 5: [anerkendende lyd] mm.

[00:58:13.13] Kvinde 1: Okay. Du gjorde det ikke ?

[00:58:16.16] Kvinde 5: Jo, jeg spurgte hende. Hvorfor det var hun sad der.

[00:58:21.17] Kvinde 1: Ja?

[00:58:21.23] Kvinde 5: Altså det er hende den første, hun boede på det her værelse ikke også, hende den lille?

[00:58:26.12] Kvinde 1: Jeg kan ikke huske hvor hun boede.

[00:58:27.07] Kvinde 5: Nej jeg tror det var hende.

[00:58:29.06] Kvinde 2: [nævner initialer].

[00:58:30.01] Kvinde 1 og 5: ja

[00:58:31.02] Kvinde 1: Så er det den samme vi tænker på.

[00:58:32.08] Kvinde 5: Ja det er den nemlig. Hvor jeg tænkte, hvorfor er det lige at.. Jamen det var jo fordi at hun er så sød og så skrøbelig. Ja.. Det er meget muligt at hun er sød og skrøbelig.

[00:58:42.06] Kvinde 4: Altså pædagogen der sagde.

[00:58:44.04] Kvinde 5: Ja der var pædagogen der sagde at hun var sød og skrøbelig.

[00:58:48.13] Kvinde 1: Det var hun også.

[00:58:49.05] Kvinde 5: Ja men. Nej

[00:58:51.15] Kvinde 4: Men sad hun kun på den ene?

[00:58:52.25] Kvinde 5: Nej hun sad rent faktisk på to. Hun sad også på hende den lange mørkhårede

[00:58:57.29] Kvinde 4: Okay

[00:58:59.02] Kvinde 1: det er rigtig.

[00:59:01.24] Kvinde 5: Men er også gammel skole pædagoger kan man sige ikke også. De har jo været her, de havde jo en hel anden mentalitet. End vi unge kom med.

[00:59:11.26] Kvinde 1: Vi unge som snart er 40.

[00:59:14.15] Gruppen: [griner]

[00:59:14.15] Kvinde 5: Hold da op, vi er da stadig de unge.

[00:59:15.11] Kvinde 2: Vi var unge da vi startede

[00:59:16.13] Kvinde 1: Vi var unge da vi startede

[00:59:19.05] Gruppen: [griner].

[00:59:22.02] Kvinde 5: Og selv selvom vi så måske er i mellemgruppen nu, så gør vi det stadigvæk ikke

[00:59:26.08] Gruppen: [griner].

[00:59:31.14] Kvinde 5: Altså vi kan godt stadigvæk, sidde sådan her op ad nogen [Illustrer at sidde tæt skulder om skulder med en anden pædagog med nogen af dem og hænge op ad dem og sådan lege med dem.

[00:59:38.20] Kvinde 1: Og du kan også stadigvæk have en til at have fødderne oppe i dit skød og du masserer fødder om aftenen måske hvis man er på lejre og ser fjernsyn med dem eller hvad nu. Og sætte sig lige og lige lægge armen omkring en og.. Men det er jo ikke decideret at sidde og have en elev til at sidde på skødet af en og nærmest sidde og vugge dem.

[01:00:02.00] Kvinde 5: I babystilling.

[01:00:02.08] Kvinde 2: Ja det var baby ja.

[01:00:04.13] Kvinde 1: Det var nemlig baby. Meget.

[01:00:19.26] Kvinde 1: Det var jo ikke noget seksuelt jo.

[01:00:20.27] Interviewer: Nej nej, men det kunne det også have været. Med nærhed.

[01:00:24.01] Kvinde 1: Det kunne det.

[01:00:25.05] Interviewer: Vi snakker om berøring og alt sådan noget.

[01:00:27.22] Kvinde 2: Altså måske på hende niveau ? Ikke også.

[01:00:30.16] Kvinde 1: Det kan godt være at det faktisk var det. På hendes niveau.

[01:00:32.15] Kvinde 2: Nu snakkede vi om børneseksualitet. For hvor går grænsen mellem seksualitet og tryghed og nærvær? Er den måske lidt flydende også?

[01:00:47.15] Interviewer: Jeg har også et spørgsmål, om i kan forestille Jer en situation, hvor det ville være problematik ikke at reagere på en ungs seksualitet, signaler om seksualitet.

[01:01:06.19] Kvinde 1: Den forstod jeg ikke helt

[01:01:07.20] Interviewer: Okay, det er simpelthen også skrevet så kringlet de her spørgsmål.

[01:01:11.19] Gruppen: [griner].

[01:01:08.19] Interviewer: Det spørgsmålet går på er. Det kan også være i retroperspektiv. Hvor at I kan huske at det har været en fejl ikke at reagere, hvor at man tænker tilbage, hvor at man tænker at det var måske egentlig seksualitet der var der og den opdagede jeg ikke og hvad skete der så, det er det det handler om.

[01:01:34.16] Kvinde 1: den har vi jo fået rigtig mange gange med ham som boede her, han boede her jo næsten et helt år inden at han faktisk stoppede og det, da vi endelig reagerede og vi fik andre ind over, der var han her jo ikke mere end 14 dage. Så var han faktisk ude herfra. Og det skulle vi jo have stoppet lang tid i forvejen. Men der gik faktisk. Det der var med ham det var faktisk havde han en, nu konkludere jeg bare noget, han havde en, han havde nogle psykopatiske træk, det her med og der gik

måske faktisk lang tid inden vi faktisk lærte hans sande jeg at kende fordi han var så udspekuleret og falsk faktisk overfor os.

[01:02:17.03] Kvinde 2: Ja behagesyg når vi var i nærheden også.

[01:02:18.14] Kvinde 1: Ja uha, så var han så og så sød og nu skal jeg hjælpe dig med det og.. Og så , der gik tid inden at vi fandt ud af, hvor udspekuleret han var. Faktisk. Og hvad han gjorde bag vores ryg. Og måske jo bedre vi lærte ham at kende jo mere svært havde han faktisk ved at skjule det. Så det tror jeg da vi alle sammen fortrød at vi ikke havde gjort noget ved for længe siden. Fordi han gik her jo næsten i 8-9 måneder. Inden at.. Om vi har stået i en situation, hvor vi ville have ønsket at vi havde brudt ind noget før eller i forhold til en seksuel adfærd [rettet mod Kvinde 5 som lige var væk kortvarigt].

[01:03:02.17] Kvinde 5: Altså kendskab til tidligere...

[01:03:05.21] Kvinde 1: Ja eller,... Ja hvor vi har stået i en situation, hvor vi har tænkt vi har fortrudt at vi ikke har bremset det noget før. Eller snakket om det noget før eller gjort noget i forhold til det noget før.

[01:03:21.21] Kvinde 1: Så snakkede vi om ham herren der boede her.

[01:03:24.05] Kvinde 2: Det er jo det samme med ham fra børnehjemmet vi havde, hvor at der vidste vi jo også godt at der var noget. Så som at så skulle de holde pauser herude i køkkenet og så på vejen hjem i bussen, der der kørte de i bus sammen, der onanere han ud over hende så hun kom hjem med sperm på tøjlet ved mor. Hvor vi tænkte, jamen for helvede, det kunne vi måske også have forudset på en eller anden måde. At når vi ligesom gerne vil have dem til at sidde der i stedet for at holde pauser at der måske er sket nogle ting inde på værelserne før ikke også. Ikke fordi det var i orden at det skulle ske derinde vel men.

[01:03:57.06] Kvinde 5: Men det er også nogle gange når de kommer herop så har vi jo ikke deres forhistorie.

[01:03:58.18] Kvinde 2: Nej det har vi ikke.

[01:03:59.27] Kvinde 5: Vi har det ikke, hverken på papir eller fra når vi er på hjemmebesøg. Så hører vi jo ikke, hvad der er de har med i bagagen af krænkelser eller tilbøjeligheder eller..

[01:04:10.29] Kvinde 1: Og man kan også sige at der er også nogle der er tilbøjelige til at skjule det for os. Fordi det jo ved. Måske at forældre eller hvem der nu er der overdrager dem, de har måske også en formodning om at det er ikke så godt at sige det her for så er det ikke sikkert at du faktisk får en plads på X-skolen. At så.. Er det heller ikke en fordel at sige nogle ting der kan..

[01:04:30.22] Kvinde 2: Jamen der er jo også det der med at vi er et bosted eller STU-tilbud, at vi er jo ikke et behandlingssted så vi får jo ikke alt det papir der er lavet. Det er måske forældrene der giver lov til det ikke også. Så det er typisk gamle elevplaner vi får og så tager vi på hjemmebesøg hos forældrene og spørger om en hel masse ting og nogle gange kan man godt fornemme at der vist noget vi gerne ville høre noget mere om.

[01:04:52.01] Interviewer: Spørger I til det - seksuel adfærd?

[01:04:54.19] Kvinde 1 og 2: Ja det gør vi.

[01:04:57.14] Interviewer: Oplever I at der er meget tabu omkring at snakke om seksualitet?

[01:05:02.10] Kvinde 1, 2 og 5: Ja.

[01:05:05.12] Kvinde 1: Og måske handler det også om at forældrene de står med deres baby, et eller andet sted, de bliver tit, de fleste de bliver pakket rigtig godt ind i vat. Og de kan slet ikke forestille sig at deres barn skal være der i den udvikling de er i.

[01:05:23.25] Kvinde 2: Noget af det vi spørger om på hjemmebesøg det er blandt andet om de får prævention. Og eller så opfordre vi til at de får det. Og nogle forældre de bliver virkelig, vildt chokeret over det.

[01:05:35.24] Kvinde 1: Foragede

[01:05:35.24] Kvinde 2: Deres barn, DET gør de i hvert fald ikke sådan noget. Og tit så er det jo lige det modsatte vi ser når de kommer herop. Fordi konteksten den ændre sig og lige pludselig er de omgivet af unge mennesker, hvor førhen har de måske været begrænset til at være i skolen og i frikvarter og er meget mere kontrolleret, og det er det jo ikke her.

[01:05:58.01] Kvinde 5: Men ja, det er helt klart tabu, ikke kun fra forældre men rent faktisk også fra børneskolerne. Synes jeg.

[01:06:08.16] Kvinde 2: Ja spørgsmålet er så om det er tabu eller om det er fordi at de faktisk ikke har set noget til det fordi det har været meget mere struktureret de rammer de har haft.

[01:06:23.03] Interviewer: Jeg tænker at vi skal til at afslutte. Er noget indenfor dette emne i godt kunne tænke Jer at dele inden vi / noget i har tænkt på, det ville jeg godt lige have sagt.

[01:06:43.09] Kvinde 1: Det har sat lidt tanker i gang ved mig.... At man sådan lige snakker om det.

[01:06:56.16] Kvinde 2: Altså jeg sad sådan og tænkte lidt på før at sådan nu kommer vi tit med skrækhistorierne, men hvad er sund seksualitet lige for vores elever. Det er måske tit det der med at det kører efter bogen. Det er jo tit de der trælse historier.. Der sætter sig fast.

[01:07:20.13] Interviewer: Så I har faktisk også en masse vellykkede forløb.

[01:07:23.05] Kvinde 2: Det tænker jeg at vi har ja.

[01:07:24.29] Kvinde 5: Det har vi... Det er også vellykket at eleverne de tør at komme og snakke med os om det. Fordi turde de ikke det, så havde vi seriøst et problem. Så det må jeg jo sige, det er jo en positiv ting.

[01:07:42.11] Kvinde 2: Jeg tror også at det handler lidt om at relationelt så er det her et rigtig specielt sted, at vi kan mange ting med eleverne fordi vi har en god relation til dem og det gør måske også at det er nemmere at omgås i forhold til deres sensuelle udfordringer eller støtte dem.

[01:08:05.21] Kvinde 5: Jamen det er jo det igen, vi har jo ikke tema-dage om det, det jo ikke noget vi arbejder med som sådan. Jeg har og lærerne har jo en uge om året og det er uge 7 som er uge 6. Det er jo ikke sådan at vi sætter det op på fællesmøder eller eller at vi har temadage om det eller at vi har foredragsholdere der kommer og i forhold til seksualitet og udviklingshæmmede.

[01:08:33.28] Kvinde 3: Det kunne være at det var godt at få.

[01:08:36.00] Kvinde 2: Vi har jo haft SEBA ude.

[01:08:38.13] Kvinde 5: Ja, jojo. Men det er én gang på flere år.

[01:08:44.06] Kvinde 2: De var ude og holde et foredrag for os, men de er jo til under 18 år. Så de var jo meget firkantede så alt der vedrøre sig over 18, det havde de ingen forståelse for. Så det er også lidt at vi sidder i den der under og over 18.

[01:08:57.03] Kvinde 5: Vi er virkelig gråzonen her på mange punkter.

[01:08:58.13] Kvinde 2: Virkelig ja.

[01:09:04.10] Interviewer: Så I kunne godt være interesseret i at have nogle temadage om det?

[01:09:07.16] Kvinde 5: Jeg tænker at det ville være en god ting fordi vi netop er et ungetilbud. Altså. Som de er med deres udfordringer og deres ja, så tænker jeg at det ville være godt for mange at få berørt emnet og også bare lige. Selvom der kun er en seksualvejleder så er det jo ikke hendes opgave primært, men alle skal jo tage sig af det der er. Så helt klart temadage omkring det her.

[01:09:38.06] Kvinde 3: Også for at vide, hvad der måske er normalt for målgruppen og sådan noget. Som man måske ikke rigtig ved. Men som man bare tager som det kommer. Så mødet med det.

[01:09:50.17] Kvinde 2: Jamen det var blandt andet også en af grundene til at vi skyndte os at sige ja, fordi vi tænkte at som gruppe kunne det også være med til at sætte nogle refleksioner i gang, hvor at vi ligesom havde noget at tage med os herfra. For ellers så er det da ikke lige det man har på dagsordenen til pædagogmøder eller gruppemøder, medmindre at der er et eller andet udfordring. Så vender man det selvfølgelig. Men sådan generelt.

[01:10:15.24] Interviewer: Jeg vil sige 1000 tak. Hvis der ikke er mere så er jeg virkelig glad for at I ville tage imod mit tilbud.. Om at fortælle om Jeres oplevelser.

[01:10:27.05] Kvinde 5: Vel bekomme.

[01:10:27.28] Interviewer: Meget givende.

[01:10:27.28] Gruppen: Velbekomme.

[01:10:31.00] Kvinde 3: Så må du have held og lykke

[01:10:31.14] Kvinde 1: Vi har også fået lidt tanker.

[01:10:35.03] Kvinde 3: Held og lykke med speciale.

[01:10:37.18] Interviewer: tak

[01:10:37.18] Kvinde 2: er du færdig nu her eller?

[01:10:39.15] Interviewer: Ja til sommer.

[01:10:40.12] Kvinde 2: Til sommer ja.

[01:10:41.16] Interviewer: Så bliver jeg forhåbentlig færdiguddannet.

[01:10:43.28] Kvinde 1: Nej hvor dejligt.

[01:10:47.26] Kvinde 2: så har du læst psykologi i 5 år.

[01:10:49.15] Interviewer: Ja i 3 + 2. Det blev så 3 + 3 fordi at jeg lige, jeg havde ikke så travlt.

[01:10:57.03] Kvinde 2: Jaja [griner].

[01:10:57.03] Kvinde 5: Og så kommer hun her når hun er færdiguddannet og så har hun et oplæg omkring seksualitet.

[01:11:03.09] Interviewer: JA, det vil jeg gerne. Så kan jeg fortælle hvad jeg har fundet ud af, det er jo lidt spændende. Det vil jeg meget gerne.

[01:11:08.27] Kvinde 5: Det tænker jeg også at vi gerne vil.

[01:11:11.01] Kvinde 1: Skal du interview andre steder eller det bare os.

[01:11:13.08] Interviewer: Jeg har Jer og så har jeg.. [volapyk omkring andet interviewsted]. Jeg har ligesom bare spurgt i min omgangskreds hvem der kendte hvilke tilbud og så blev jeg peget i nogle retninger og der skal jeg så tale med /

[01:11:38.07] Kvinde 1: Hvem kendte du så der kendte X-skolen?

[01:11:40.10] Interviewer: Det er faktisk meget langt ude - det er min sygeplejerske på hospitalet, jeg har en gigtsygdom, og så hun giver mig medicin og så fortalte jeg hende om emnet og så sagde hun "ej min søn har gået heroppe" og så sagde hun at der havde de på et tidspunkt et oplæg omkring hvad er okay, er det kærester og sådan noget og må man holde i hånden og hendes søn havde så fået at vide at man måtte kun kysse, hvis man havde fået lov og sådan noget.

[01:12:08.29] Kvinde 1: er det Moels der har hold foredrag for forældrene eller sådan et eller andet?

[01:12:13.26] Kvinde 5: Det kan jeg ikke huske

[01:12:15.17] Interviewer: at han var kommet hjem og havde fortalt at de havde haft. De havde nok haft uge 6 i uge 7. Eller et eller andet. Og det havde hun så fortalt.

[01:12:23.07] Interviewer: Så tænkte jeg , DET er nogen der snakker om det, det er dejligt, der må jeg op.

[01:12:28.11] Kvinde 2: Ja og så har du været oppe omkring X (leder).

[01:12:30.29] Interviewer: Jo lige præcis. Her i morges. Og det har faktisk været svært at få nogen til at snakke om det.

[01:12:36.27] Gruppen: Nå okay?

[01:12:38.08] Interviewer: Fordi jeg tror at det er sandsynligt tabubelagt. Er min opfattelse så det er jo selvfølgelig også spændende. Så det at I ville snakke med mig og taler så meget om det og har det på fokus, det er virkelig, virkelig givende. Det er måske så ikke så repræsentativt for alle tilbud, men.. Det er mega. Spændene.

[01:13:00.07] Kvinde 5: Men eller så skulle du jo egentlig, seksualvejleder foreningen har jo, repræsentanter i hele Nordjylland. Hvor mange af dem arbejder på bosteder og sådan noget. Så der er flere, så hvis du har brug for flere så tror jeg godt at jeg kan henvise dig til nogle andre.

[01:13:19.07] Interviewer: Jeg har skrevet til Marianne Træbing, (udtaler det som Træben).

[01:13:23.29] Gruppen: [griner].

[01:13:26.23] Kvinde 3: Marianne Træben.

[01:13:28.02] Gruppen: Træben [griner].

[01:13:36.02] Interviewer: Min vejleder Bo Møhl, han er sexolog eller psykolog med sexologi. Han kendte hende fordi han har skrevet den der kæmpe tykke sexologibog, hvor at hun har skrevet i. Et afsnit om udviklingshæmmede. Så hende har jeg lige skrevet til. Men det var mest om litteratur og sådan for vi har fået at vide af vores studie at vi skal lidt begrænse hvor meget empiri vi får, fordi det stikker helt af fordi det er så spændende og..

[01:14:11.15] Kvinde 2: Ja det er svært at behandle.

[01:14:13.25] Interviewer: Ja det tager sandsynlig lang tid at behandle. Altså 10 minutter plejer at tage en time at transkribere, så nu har vi siddet i, ja nu kan jeg så ikke engang regne, 90 minutter, så skal jeg jo så bruge 9 timer, som minimum på at bare at skrive det. Så hvis jeg får, og nu har jeg også lige interview med X (ledernes navn) og så skal jeg snakke med to seksualvejledere faktisk dem fra X-behandlingssted (andet sted jeg skal interviewe)

[01:14:44.21] Gruppen: Nåååå X-behandlingssted. Ja selvfølgelig. Du sagde Z-behandlingssted.

[01:14:43.09] Gruppen: [sludder].

[01:15:00.18] Interviewer: Men tusind tak. Det kan være at hvis jeg skal skrive PhD, nah det tror jeg ikke, men hvis at det bliver sådan noget så vildt, at så at så kan det være at jeg tager kontakt og spørger. Men nu snakkes vi ved til sommer. Er I her også i sommerferien? Eller?

[01:15:17.17] Kvinde 5: Ikke skolernes sommerferie, der er vi som regel på lejre med eleverne. Eller holder ferie.

[01:15:24.29] Interviewer: Så kan det måske være at det bliver i det nye semester. For jeg bliver først færdig i midt slut juni nemlig. Og så har I nok sommerferie.

[01:15:33.00] Kvinde 5: Ja det har vi jo, skolernes sommerferie.

[01:15:39.28] Interviewer: Jeg kan lige skrive til Jer når jeg ved hvornår jeg er færdig.

[01:15:43.17] Kvinde 5: Det må du gerne. Du skal huske din dims.

[01:15:47.26] Interviewer: Ja. Det er rigtigt.

Bilag 5: Transskriberet Lederinterview

[00:00:01.22] Leder: Ja (som svar på at jeg tænder for microfonen)

[00:00:03.04] Interviewer: Det er den 11/3 og det er interview med X. Okay. Til at starte med, jeg hedder Freja. Og jeg er psykologistudende og jeg skriver speciale indenfor seksualitet og pædagogers opfattelse af udfordringer med det hos unge med udviklingsforstyrrelser.

[00:00:28.08] Leder: Ja, ja

[00:00:30.04] Interviewer: Jeg er ligesom blevet peget hen imod Jer fordi at, der er en i min omgangskreds, hvis søn har gået herude og hun har ligesom fortalt at I havde et fokus på det (seksualitet).

[00:00:38.05] Leder: Okay. Ja det er også rigtigt. Ja

[00:00:46.17] Interviewer: Og jeg har nogle enkelte spørgsmål og du kan ligesom bare fortælle hvad du lige sådan synes der falder dig for.

[00:00:55.28] Leder: Det er fint

[00:00:55.28] Interviewer: Og du må også gerne gå politisk til værks, hvis det er det du gerne vil, men det er egentlig mere bare dine holdninger jeg er interesseret i.

[00:01:02.29] Leder: Ja, ja.

[00:01:12.07] Interviewer: [Roder med papir] Så det første jeg godt kunne tænke mig at høre om er: hvem er du? Hvad hedder du og hvor længe har du været her som leder og hvad er din uddannelse. Sådan lidt/

[00:01:26.03] Leder: Ja. Okay. - Jeg er 48 år og jeg har været her i 2 år som forstander og inden/ og har en uddannelsesmæssig baggrund som lærer og har så undervist de første år på en almindelig folkeskole og blev så egentlig sådan ved tilfældighed indenfor specialområdet og så har jeg været her lige siden både som lærer på produktionsskole og som lærer på socialpædagogisk opholdssted og lærer på et børnefamiliecenter, hvor jeg også var delvist leder og så tog jeg så en lederuddannelse og altså inden jeg kom her viseskolereleder på Vestermarskolen i Aars i 7 år. Så det er sådan ligesom baggrunden for at være endt her. Kan man sige i forhold til det med ledelse var interessant. Og har altid

godt kunnet lide at arbejde med/ indenfor specialområdet med børn og unge med særlige problematikker.

[00:02:25.02] Interviewer: Ja - og hvem er Jeres målgruppe herude?

[00:02:29.13] Leder: Vores målgruppe det er, over en bred kam udviklingshæmmede og det spænder meget bredt. De svageste af vores elever de har ikke rigtig noget sprog og vi har også nogen som er så fysisk handicappede at de sidder i kørestol. Hvorimod de bedste de bor nede i byen i et lejemål vi har der, hvor de selv står op om morgenen og selv gør sig klar og selv kommer herop. Så de bedste af vores elever de / umiddelbart / Sådan lige måske være sammen med dem lige lidt inden man egentlig kan mærke / fornemme at der er noget kognitive ting, altså man skal jo / når man er udviklingshæmmet så er det jo også ud fra et kognitivt synspunkt selvfølgelig at primært det at man er kognitivt forsinket i et eller andet omfang.

[00:03:18.04] Interviewer: Okay. Så det spænder vidt aldersmæssigt men også funktionsmæssigt?

[00:03:27.09] Leder: Aldersmæssigt spænder det faktisk ikke så bredt, fordi vi er jo det man kalder et efterskolelignende tilbud, hvor man er her imens man tager sin STU som er særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse og det tager 3 år, så som udgangspunkt er man her i de tre år. Så målgruppen er 17 til 22 år. Så er der nogle gange nogen, hvor de kan give god pædagogisk mening at få et fjerde år, hvor de ryger over i en aktiveringsprægrat i dagstimerne i stedet for STU. Så der er nogen som bliver her et fjerde år. Det er også nogen som bliver her noget af et fjerde år fordi at kommunen ikke lige kan finde et egnet bolig til dem. Så det er 17 til 22 år, det er unge.

[00:04:05.21] Interviewer: Det er godt at høre. [Roder med papir]. Og en I har denne gruppestruktur har jeg læst mig frem til på Jeres hjemmeside. Hvad bliver de (de unge) delt ind på baggrund af?

[00:04:25.01] Leder: Jamen det er "Det ledige boligs princip" fordi det er sådan at når man flytter ind på et værelse her så er det faktisk ens bolig. De betaler husleje for at bo der, det vil sige når / betaling her - selvfølgelig betaler kommunen for pladsen, men så bliver der opkrævet en egenbetaling. Den egenbetaling den er jo for den bolig man så har, altså ens værelse, vandforbrug varmekøber osv osv osv. Så når man flytter ind så kan vi ikke flytte med dem, så bor de på det værelse. Så kan det være / vi kan sikkert godt overtale dem til at flytte, det gør vi nogle gange fordi nogle gange så kan der godt være nogle pædagogiske årsager til at det ville være bedre at de boede i en anden gruppe. Men når en ny kommer ind så er det der, hvor der er et ledig værelse.

[00:05:11.10] Interviewer: Okay, har man eget værelse, eller bor man / nogle efterskoler har jo sådan bofællesskaber.

[00:05:17.23] Leder: Her har man sit eget værelse, og alle værelser har også eget bad og toilet med undtagelse af det lejemål vi har ude i byen. Der har de eget værelse men de har ikke eget bade og toilet der har de fælles.

[00:05:32.03] Interviewer: Okay, det er spændende. Og så, hvis du vil fortælle mig lidt om Jeres arbejde / eller denne institution eller vil du kalde den organisation? Seksualpolitik, hvis der er sådan en?

[00:05:49.00] Leder: Ja, det har vi.

[00:05:52.16] Interviewer: Må jeg høre den?

[00:05:53.13] Leder: Den kan jeg ikke citere i hovedet. Den kan jeg finde frem til dig. Det er jo sådan at vi også har en seksualvejleder ansat. Hun har i hvert fald taget uddannelsen. En pædagog der har taget uddannelsen seksualvejleder. Så meget af snakken med de unge, den tager hun kan man sige. Ikke at pædagogerne ude i grupperne og lærerne, de tager selvfølgelig også snakken når den opstår derud omkring. Men eller kan man henvise til hende, hvis der er et eller andet problematik i forhold til det sensuelle. Så kan man som kollega få sparring med Sus, som hun hedder vores seksualvejleder - eller man kan bede hende om at gå ind og tage en snak med det unge menneske omkring de ting der nu er. De unge ved også godt at Sus har en uddannelse og nogle gange går de også direkte til hende omkring nogle spørgsmål. Og en gang om året der holder vi så emneuge omkring det her og hos os er det ikke uge 6 men i uge 7. Folk tror det er uge 6, men det er så fordi at det lige passer bedst ind i forhold til at det er ugen lige op til vinterferien. Hvert år er der emneuge der om seksualitet.

[00:06:59.02] Interviewer: Så har I jo næsten lige haft det

[00:06:59.23] Leder: Ja det har vi. Og så er det ligesom det. Så er skoledagen / sådan er det jo her. Man bor her men man går også i skole her i den bygning derover (peger på nabobygning) så er det ligesom i skoletiden at der er en emneuge omkring det her, hvor Sus seksualvejlederen så også er indenover og undervise. Her i år gjorde hun det i nogle mindre hold, så man kunne gruppere dem sammen.. Efter funktionsniveau og sådan noget. Så det var nogle små intime hold. Så var de inde ved Sus og få noget undervisning og så kørte lærerne selvfølgelig også noget understøttende undervisning omkring det.

[00:07:39.06] Interviewer: Er det noget der altid har kørt eller er det noget du har været med til at indføre?

[00:07:44.04] Leder: Nej det kørte også før min tid. Det med seksualiteten det er jo blevet lidt udfordret på at de unge jo / der er meget fokus på de unges selvbestemmelsesret. Før i tiden blev der her på stedet lagt nogle regler ned over den slags. Det var regler om at man drenge og piger ikke måtte sove sammen og hvis man måtte var det kun i weekender og så videre. Ja det kan også være to piger. Men den går ikke længere. Vi har / bliver holdt øje med af Socialtilsyn Nord, som jo kommer og kigger på om vi nu overholder de unges selvbestemmelsesret og så videre. Og det er jo også nogle af de ting som de spørger ind til. "Jamen, bestemmer de selv hvem de vil sove sammen med og hvornår" og sådan noget og det gør de. Vi kan selvfølgelig godt sige til dem: "arh.. Du kan jo op i skole i morgen og tror du ikke at

det er bedre at vente til weekenden? " Og sådan noget. Men, hvis de gerne vil sove sammen med deres kæreste så må de jo det.

[00:08:50.25] Interviewer: Oplevede du tidligere at der var nogle udfordringer ved det der med reglerne? Eller udfordringer oplevede du?

[00:08:59.20] Leder: Jamen, udfordringer er der jo stadigvæk. Fordi... Dels er det rigtig nok de skal jo ikke ligge og snakke hele natten, men det sensuelle vil til en hver tid være en udfordring her. Netop fordi vores opgave er at sikre at de sensuelle relationer de indgår i er ligeværdige- Og at begge to er interesseret i det der foregår. Så det er vi meget opmærksomme på og taler en del om. At det er vores professionelle opgave ind i det her. Det er jo ikke at sige til dem / vi kan selvfølgelig oplyse dem og det er også det vi gør omkring seksuel omgang med hinanden og beskyttelse og så videre. Det kan vi selvfølgelig oplyse dem om men vi skal jo også være en opmærksomhed på om det der foregår også er i orden ud fra en etisk og i værste fald, hvis det er overgreb så skal vi politianmelde det. Så der er.. Der har vi i min tid haft nogen, hvor det her sensuelle det simpelthen har fyldt så meget. Også så meget at vi har måtte sige at vi simpelthen ikke kan håndtere det.

[00:10:10.25] Interviewer: Hvordan er det et problem?

[00:10:16.18] Leder: Vi havde en pige som skiftede kærester rigtig rigtig meget og fokuserede rigtig meget på det seksuelle. Og jo også var kognitivt over funktionsniveau over mange af de drenge som hun indgik i relationer og forhold sammen med. Det kunne vi simpelthen ikke så indenfor fordi vi hele tiden blev i tvivl om og er det her okay eller er det ikke okay. Uden at vi tænkte at det var i sådan en grad at det ikke var okay at vi skulle politianmelde det. Men det blev simpelthen for svært for os at håndtere og lidt den samme problematik har vi haft i forhold til en dreng, hvor det lige var på vippen. Vi stod sådan.. argh.. skal vi politianmelde det her eller skal vi ikke? For var det egentlig okay? Ud fra hvad vi hørte. Vi er et socialt sted og hvis der er nogen, hvor det sensuelle fylder rigtig rigtig meget så er vi ikke lige stedet til at håndtere det.

[00:11:32.16] Interviewer: Så det sætter dig i en situation, hvor at du skal tage nogle beslutninger /

[00:11:38.07] Leder: Det gør det jo. Som personale er det enormt svært at vurdere, hvad man skal gøre. Det er jo ikke nemmere for mig som leder, men det er jo mig som i den sidste ende skal træffe en beslutning. Der er jo ikke nogen som går ud og politianmelder eller nogensomhelst uden at det har været omkring os i ledelsen. Så i sidste ende er det noget vi skal tage stilling til. Lige nu er der ikke noget problem. Lige nu er der ikke noget - vi tænker der foregår noget % (useksmeder?) det der seksuelle det er der fylder så meget i huset, selvfølgelig har de sensuelle relationer med hinanden. Men det er ikke ret mange lige nu og dem som så er kærester. Det nogle faste kærestepar, hvor vi tænker at det er helt okay. Så det er sådan noget som kan fylde meget hos os når vi har nogle , hvor de udfordre os ved at hele tiden have en ny kæreste og nye sensuelle relationer - hele tiden. Det skaber en masse.. Det er jo klart, det er også noget der fylder i hovederne hos de unge og skaber frustrationer og dit og dat.

[00:12:44.22] Interviewer: Hvordan oplever du de her frustrationer hos dit personale?

[00:12:49.20] Leder: Jamen det er jo når det kommer derud hvor de bliver i tvivl om det her som foregår er ok eller ikke ud fra et etisk perspektiv men så sandeligt også ud fra et lovmæssigt perspektiv. Det er jo stort. Det er jo ikke / man ved jo aldrig, hvis man går ind og politianmelder så skal vi også være ret sikre i at der / der skal vores mistanke også være ret begrundet og så ved vi også godt når vi så politianmelder så sætter vi også en proces i gang. Selvom man er udviklingshæmmet så er man ikke fritaget for at overholde landets love. Så der er vi / Ja / vi vil helst ikke dertil. Man skal selvfølgelig skal politianmelde det, hvis der foregår noget som er ulovligt.

[00:13:43.08] Interviewer: Har I været nødt til at politianmelde?

[00:13:43.03] Leder: Ja

[00:13:43.03] Interviewer: Okay, hvordan var det?

[00:13:49.17] Leder: Ja, det var før min tid. Men det ved jeg der har været.

[00:13:56.14] Interviewer: Og i har så / når det så har været på tale om det har været på grænsen de her grænsetilfælde, hvordan taler / er det på ledermøder? Personalemøder? Eller hvordan går debatten i forhold til dette?

[00:14:14.22] Leder: Jamen så er der ofte så er det ude på, vi er jo opdelt i de her grupper, så er det jo ofte ude på disse gruppemøder at snakken den starter og kan dilemmaet så blive bragt videre ind i ledelsesrummet. Og os der træffer beslutningerne i sidste ende. Og i de tilfælde er det så medført at vi har besluttet at de ikke har skullet være her mere. En sendte vi faktisk afsted med ret / uden ret meget varsel. Og sagde det her dur simpelthen ikke - find et sted til ham. Og ofte er det ikke sådan nogle problematikker vi kan læse i papirerne inden - når de er så unge så er det måske, hvis der er et eller andet i det sensuelle som fylder rigtig meget så er det nødvendigvis ikke beskrevet. Det er ikke noget vi kan have en viden om når vi optager dem.

[00:15:17.23] Interviewer: Okay. Hvis det stod i deres papir kunne I også finde på / at sige nej

[00:15:23.24] Leder: At sige nej. Hvis det er en stor problematik så. Og vi ved, hvor meget det kan fylde her i vores hus, og hvor meget det kan influere på alles trivsel. Så siger vi nej.

[00:15:37.05] Interviewer: Og det er simpelthen for at undgå overgreb?

[00:15:40.22] Leder: Dels så undgår vi overgreb og også for at undgå den dårlige stemning og den indvirkning det kan have på de andre unges trivsel, hvis der er sådan noget.

[00:15:58.05] Interviewer: Så de andre unge mere optaget af seksualitet og sådan noget, hvis der er en ung? Eller hvordan?

[00:16:06.17] Interviewer: Ja, eller hvis der er en ung der er meget sensuel aktiv med flere forskellige, så kan der hurtigt komme noget splid. Nok mere på det plan. Ja. Der er jo ikke noget problematisk i at de har sex med hinanden, men der er noget problematisk i, hvis det fører til en graviditet og sådan noget, men der er selvfølgelig fokus på det i forhold til forskellige præventionsmetoder. Men hvis ellers det er ligeværdigt og foregår sådan at begge to synes at det er rart og godt så er det jo rigtig fint.

[00:16:50.06] Interviewer: Har du haft en oplevelse med personalet, hvor du tænkte at det var lidt udfordrende at de håndterede det på den måde. Noget med seksualitet.

[00:17:03.22] Leder: Kun hvor de har været for restriktive.

[00:17:12.01] Interviewer: Okay, kan du give et uddybende eksempel.

[00:17:12.05] Leder: Jamen det er hvor der er blevet sagt "Nej" til at man må sove sammen. I princippet skal de jo slet ikke spørge om det, men altså sådan er det jo - når de kommer her så kommer de som oftes / (og spørger om) hjemme ved forældrene og spørge om lov til alt. De kan også finde på at sidde og spørge om de må tage en rugbrød mere når vi spiser. De er over 18 år - de bestemmer selv. De betaler for maden, de kan bare tage det de vil have. Og på samme led kommer de og spørger "Må jeg gerne sammen med Peter, må jeg gerne det i aften?" Og hvis der så er noget personale, der siger nej til det, det må de ikke. Det er jo et indgreb i selvbestemmelsesretten. Hvis man vurderer at det er for hårdt for Peter at skulle sove sammen med kæresten fordi at / så må man godt støtte Peter i at sige nej fordi han måske er for træt eller ikke orker det eller hvad ved jeg. Men det er mest i forhold til det. Der er jo når man har sagt nej til det. Ellers så tænker jeg de der dilemmaer og sådan dem er de lynhurtige til at komme til ledelsen med (griner). Og har vi selvfølgelig mulighed for supervision og sådan noget. Så det er også det vi benytter os af nogle ting i forhold til deres omgang med hinanden og seksualitet som er udfordrende. Så har vi uddannet en og vi har en supervisor som er uddannet og vi har også mulighed for at trække ekstern på noget supervision.

[00:18:52.03] Interviewer: Og det er til god gavn for ledelsen og personalegruppen at man kan forvente ekstern (supervision)?

[00:19:00.18] Leder: Ja ja, det er også det vi opfordre til. Fordi vi kommer her med det er det jo ikke fordi at vi har løsningen til det. Vi kan jo hjælpe dem med at finde ud af hvordan finder vi så vores vej i det her. Og det kan jo være at vi lige skal have noget hjælp udefra eller trække på det vi har i huset i forhold til at folde tingene ud og få en snak om hvordan vi forholder os til en specifik problematik.

[00:19:25.22] Interviewer: Nu over til et helt andet emne. Har du i løbet af dit arbejdsliv oplevet pædagoger eller lærer elev, hvor grænserne er sløret. Jeg skal lige prøve at uddybe det lidt bedre. Hvor grænseskridende adfærd enten den ene eller den anden vej - jeg tænker fx en elev der rører på eller intime steder eller en pædagog der går lidt for tæt på når et eller andet.

[00:20:08.13] Interviewer: Jeg har oplevet det, hvor uhaensigtsmæssig adfærd fra elever mod personale. Det har vi oplevet flere gange. Det er typisk med at gå for tæt på eller ved at gerne ville røre. Der har vi snakket / der var en ung mand sidste år, hvor det var et problem - han ville gå meget tæt på det kvindelige personale også gerne lige komme til at røre. Der har vi snakket meget med at være tydelig og sige STOP! NEJ! Det hjalp også. Der kom vi også ud i et dilemma i forhold til at de har brug for intimiteten og omsorgen. Der skal man lige ind og fornemme - hvad er det her? Men med ham der var det den sensuelle tiltrækning af de unge/ynge bare de kvindelige pædagoger. Det kunne man godt se jo tættere gik han på. Så det tog vi op og fandt nogle redskaber i forhold til at de skulle få sagt fra og få sagt stop i situationerne

[00:21:40.28] Interviewer: Det er også helt okay. Kan du huske, hvad der fyldte for personalet her sidste år med den unge mand, som gik for tæt på? Kan du huske, hvad der fyldte for de unge kvinder?

[00:21:55.21] Leder: Ja det var jo ubehag. Og grænseoverskridende.. Og så var det jo også det svære i at få sagt NEJ og være lidt barsk. Det var det som skulle til - en hård barsk afvisning var det som skulle til. (Der) var der nogle som skulle have lidt støtte i forhold til at kunne gøre dette..... Ellers så er det jo sådan, og det oplever vi jo at især lidt yngre pædagoger og lærer der kan jo godt / og det er jo ganske naturligt / der kan jo godt det der med at der er en elev der brænder lidt varm på dem. Og der har vi nogle gange måtte agere i det. Der var en / jeg kan komme i tanke om en pige der blev helt vildt forelsket i en af de kvindelige pædagoger.. også så meget at vi var nødt til at flytte den pædagog til en anden gruppe. Hun kunne slet ikke håndtere når hun var i gruppen. Så sådan er det jo, selvom man er udviklingshæmmet kan man jo godt blive forelsket i en pædagog eller lærer.

[00:23:29.28] Interviewer: Så ham den unge pædagog havde svært ved / eller jeg ved ikke om han var ung

[00:23:36.02] Leder: Det var en pige

[00:23:37.10] Interviewer: Det var en pige?

[00:23:37.20] Leder: Ja det var en pige som blev forelsket i en kvindelig /

[00:23:40.08] Interviewer: Og hun havde svært ved at håndtere at der var en af de unge elever der var interesseret i hende?

[00:23:48.26] Leder: Jaeeh - det var nok snarere eleven der havde svært ved at håndtere at den pædagog var i gruppen. Fordi det overskyggede alt det andet når hun var på arbejde så kunne hun slet ikke fokusere og blev fjantet og fjollet. Så helt [laver fjante lyd], hvad skal man sådan lige gøre ikke. Og selvfølgelig var det også træls for den der pædagog men hun var egentlig ret cool i det synes jeg . Synes selvfølgelig at det var træls at de ikke kunne have en ordentlig relation fordi hun var så forelsket i hende.

[00:24:30.21] Interviewer: Ja for hun ville gerne være en god pædagog i gruppen

[00:24:35.22] Leder: Ja ja, hun ville bare gerne udføre sit arbejde og have den der normale relation til den her pige. Men det kunne hun ikke fordi hun var helt forgabt.

[00:24:48.14] Interviewer: Og det gik så efter I flyttede den unge pædagog så gik det over? Eller hvad?

[00:24:54.09] Leder: Ja så. Så blev der lidt mere distance i det og så hjalp det.

[00:25:06.00] Interviewer: Jeg kigger lige i mine papire. [roder med papire lang tid].. Ja, jeg har et her der hedder noget med hvordan opfatter du at pædagogerne har det med at skulle arbejde i det her med seksualitet?

[00:25:37.14] Leder: (kort pause) Jamen. Det tror jeg de har det godt med og tror egentlig også at de synes at det er spændende. Og helt naturligt er det en del af at være her. Fordi udviklingshæmmede har også en seksualitet og det ved man jo godt. Så jeg egentlig / jeg har ikke hørt / jo selvfølgelig de eksempler jeg har talt om hvor det kommer til at være så altoverskyggende. Men i sådan det daglige så tænker jeg egentlig at det / jeg tror også nogle gange at der er den her seksualvejleder man kan skubbe den videre til [griner]. Ja så kan hun tage snakken.

[00:26:24.07] Interviewer: Så Sus, hvordan bruger I hende? Hvilken gruppe / er hun tilknyttet en gruppe?

[00:26:26.29] Leder: Ja hun er tilknyttet en gruppe. Men aftalen er at man bare kan komme og hente hende og spare med hende i forhold til sine elever i sin egen gruppe hvis der er et eller andet man synes hun skal ind omkring.

[00:26:43.25] Interviewer: Det kan fx være, hvis man at man som elev gerne vil snakke med Sus eller en pædagog om noget seksuelt så kan man komme til hende og hvis man som pædagog oplever at der sker noget i ens gruppe, at så kan man også komme til hende. Er det sådan?

[00:27:05.11] Leder: Ja det er det vel. Tit er det sådan meget følelsesmæssigt at de også bruger hende til. Det med kærlighed og sådan noget. Det behøver ikke nødvendigvis at være noget seksuelt. Forelskelse, kæresteproblemer og i bred forstand.

[00:27:27.03] Interviewer: Ja det er lidt sjovt for jeg opdagede også lige at jeg havde glemt at spørge til, hvad din opfattelse af seksualitet er? Fordi der er jo vidt forskellige opfattelser af det. Forstår du spørgsmålet?

[00:27:43.16] Leder: njaa. Men jeg ved ikke lige, hvad jeg skal svare på det. Definition af det eller hvad er du ude efter?

[00:27:52.18] Interviewer: Ja, jeg fisker jo lidt. Det er også berøring eller vaginalt samleje eller ?

[00:28:06.19] Interviewer: Naaj. Jeg tænker nok her på stedet så tænker vi det sådan i bred forstand - seksualitet kan jo også være nogle tanker og kan jo også være alt det der med at onanere. Der er jo også noget af det vi snakker om i sådan en uge som vi lige har haft. Ja ja. Og det jo også eksempler på at seksualitet er helt den der med hvordan man udvikler sig og udviklingshæmmede og tilfredsstille sig selv. Så det er jo ikke kun det er to er sammen der er jo også en individuel seksualitet. Ja. Og forelskelse og følelser og..

[00:28:56.27] Interviewer: Nu hvor du nævner onani kommer jeg til at tænke på om I her på stedet har oplæring?

[00:29:03.22] Leder: Ja. Det er også en del af den der uge syv. Ja det er det. Men vi hjælper dem ikke med det.... Men der er nogen af dem der er det jo ret åbenlyst [griner] og nogle gange er vi også nødt til at henvise nogle til det private rum - vi vil ikke have det i vores fælles områder det kan jo være ubehageligt for andre at skal kig på og så videre. Så vi henviser dem til deres værelser. Og siger "det må I gerne" men det er på værelserne.

[00:29:40.09] Interviewer: Er det også en af de problematikker der kommer op til ledelsen?

[00:29:44.16] Leder: Nej det har de prøvet så mange gange. Det er de så rutineret i derude. Det tænker jeg det håndtere de bare.

[00:29:57.16] Interviewer: Det tænker jeg også er noget af det der kan måske, sådan noget med onani kan give nogle udfordringer at se det når man ikke er vandt til det.

[00:30:06.17] Leder: Jo jo jo. Og vi laver også pleje og omsorg. Der skal man jo også være klar til som kvindelig ansat at komme ind til en ung mand som har rejsning og den slags. Og det er der nok / tænker jeg da / ja uden jeg sådan lige hører om det så kan måske for nogle af de nye, så skal man måske lige.. Ja finde ud af, hvordan håndtere jeg så lige det? Så tænker jeg bare at der er nogle af de der pædagoger der har været her i mange år der er så rutineret i det og kan fortælle lidt omkring hvordan de håndtere det og så videre.

[00:30:38.09] Interviewer: Så den går ligesom videre. Der lærer man om det.

[00:30:41.12] Leder: Det tænker jeg - det er ikke noget jeg hører om er en problemstilling.

[00:30:45.22] Interviewer: Du sidder jo også i toppe, så jeg kan godt forstå det kun er de store ting der helt kommer op til dig. Når det går rigtig galt for sig.

[00:30:56.15] Leder: Ja ja. Nogle gange kunne man da godt ønske at der var nogle lidt mindre ting der ikke kom herop [griner]. Sådan i general forstand. Jaja. Men sådan er det jo.

[00:31:08.09] Interviewer: Jeg er ved at være nået lidt igennem med mit spørgeskema her. Men, om der er noget i forhold til dette emne du godt kunne tænke dig at fortælle om?

[00:31:26.21] Leder: [tænker].... Nej. Det kan jeg ikke lige komme i tanke om mere end det jeg har fortalt.

[00:31:32.03] Interviewer: Så tror jeg at jeg vil sige rigtig mange gange tak Jens. Jeg var rigtig glad for det du sagde om Jeres sted og de forskellige ting. Og virkelig fået et indblik i Jeres organisation om alle de aspekter, hvor seksualitet ligesom indgår. Det er jeg virkelig glad for.

[00:31:52.07] Leder: Ja du skulle også ud i en gruppe.

[00:31:54.08] Interviewer: Jeg skal ud og snakke med gruppe 3. Mere specifik ved jeg ikke lige. Men dem har jeg også et interview med her lidt senere. Her kl. 2 så der er lige nogle timer endnu. Det var dem du henviste mig til, ikke?

[00:32:14.08] Leder: Jojojo, jeg kunne bare ikke lige huske hvordan det var. De ved også godt at du kommer. Men det kan jeg jo lige fortælle dig, hvor det er henne.

[00:32:28.14] Interviewer: Meget gerne. Hvis jeg allerede kan gå derned nu? Eller et andet sted som er bedre at jeg sidder.

[00:32:31.27] Leder: Vil du gerne have et sted at arbejde eller hvad?

[00:32:34.01] Interviewer: Ja, hvis der er mulighed for at jeg kan sidde et eller andet sted.

[00:32:37.27] Leder: Ja, jo men det skulle der nok være.

[00:32:41.08] Interviewer: Det behøver ikke være, det kan sagtens være et eller fælles område eller noget.

[00:32:45.00] Leder: Ja ja, jamen det er fordi det er vores mødedag. Så nogle gange er vores mødefaciliteter lidt optaget. Nej. Jeg tror du kan sidde lige herinde.

Bilag 5: Søgeprotokol

Search Protocol

Project name: Pædagogers udfordringer i arbejdet med unge med udviklingshæmnings seksualitet (var projektets navn, da søgningen blev udført. Nu er problemformuleringen: “Hvilke udfordringer oplever pædagoger i arbejdet med unge psykisk udviklingshæmmedes seksualitet”.

Persons involved and affiliations: Freja Stenulm Prynø, 10. semester Psykologi AAU.

1. Define your research subject and describe the specific focus/problem statement for the searching

Pædagogers udfordringer i arbejdet med unge med udviklingshæmnings seksualitet
--

2. Define your inclusion and exclusion criteria for the selection of relevant and irrelevant publications (both formal characteristics (e.g. study design, language, year) and content-related considerations)

Inclusion criteria	Studier, hvor fokus er udviklingshæmmede af en eller anden art og deres seksualitet. Titlen skal indeholde mindst en af form for udviklingshæmning, seksualitet (som det undersøgte begreb) eller personale af en eller anden art. Udviklingshæmmede og seksualitet blev i første omgang gemt.
Exclusion criteria	Studier som undersøger ikke udviklingshæmmede, herunder psykiatriske diagnoser som: skitzofreni, depression,, derudover studier som ikke beskæftiger sig med seksualitet og ikke beskæftiger sig med personalet omkring. Studier der kun handlede om udviklingshæmmede og ikke om personalet omkring blev ekskluderet. Menstrationshåndtering og præventionsartikler blev ekskluderet

	Sekskuelle dysfunktioner hos almenbefolkningen (både mænd og kvinder) Fysiske sygdomme så som sclerose artikler om partnervold Seksuelle overgreb begået imod udviklingshæmmede Sprog på andet end dansk og engelsk
--	---

Herefter satte jeg alle referencerne ind i hver deres mappe i refworks. Herfra havde jeg muligheden for efterfølgende at samle alle referencerne i en mappe. Det resulterede i et totalt af artikler på 525. Herefter brugte jeg den indbyggede funktion til at søge efter dubletter. Jeg startede med at søge efter eksakte dubletter. Herefter anvendte jeg funktionen “close match”. Denne funktion tager højde for at noget kan være skrevet med stort eller småt eller at der er et punktum eller mellemrum til forskel. Refworks har også en der hedder close match legacy, som også finder dubletter ud fra en algoritme. Total set efter duplikat fjernelse på de tre forskellige måder blev der fjernet 91 dubletter, hvilket resulterede i 434 artikler til titel gennemgang.

Det næste skridt er nu er jeg gennemgår artiklernes titler med udgangspunkt i mine inklusion og eksklusionskriterier.

Jeg synes at det var rigtig svært at skulle lave eksklusion, da jeg interessere mig rigtig meget for de unge med udviklingsforstyrrelsers seksualitet og hvad, der er skrevet om denne. Jeg var derfor nødt til at overtale mig selv til at det handlede altså om personalet omkring, hvilket var mit fokus.

Jeg har sågar fjernet artikler hvor “mentalt illness” har indgået, da dette er for vagt et begreb og ikke lægger op til udviklingshæmning. I denne første søgning har det heller ikke været mit fokus at forstå overgreb begået af eller imod udviklingshæmmede, derfor er disse også fjernet.

Yderligere blev alle artikler handlede om LGBTQ+ fjernet. Dette er ikke fordi jeg tænker at unge med udviklingshæmning ikke kan have andre seksuelle præferencer, men fordi at det er et andet problemfelt. Det kan spille ind i personalets fordomme

omkring blandt andet homoseksualitet, hvilket ikke er det undersøgte i dette speciale. Det kunne man undersøge, da dette bestemt også vil være et spændende emne.

Health blev ikke betegnet som en god nok titelbeskrivelse ift seksualitet.

Der skulle også på en eller anden måde fremgå at det var professionelle som var med til at besvare eller jeg skulle have en stærk formodning herom. Det vil sige at artikler, hvor det primært indgik de udviklingshæmmede selv eller fx deres forældre eller lærer, blev ekskluderet. Artikler hvor der blev indikeret noget med personale, som fx hvis der stod personale, eller hvis der stod gruppe-hjem eller institutioner blev beholdt. Artikler med workshop/guidelines blev også i første omgang beholdt, da disse indikerer arbejdet med den professionelle.

Efter der kun var titler der inkluderede professionelle der kunne dække over pædagoger og fokus var på seksualitet hos udviklingshæmmede. Da min viden voksede med eksklusion opgaven valgte jeg at læse de ekskluderede artikler igennem på titel igen, for at være sikker på at jeg ikke havde ekskluderet nogle forkert yderligere 5 blev tilvalgt. Dette blev til 35 inkluderende artikler og 399 ekskluderede.

Da det så kom til at skulle læse abstract igennem var det vigtigt at der her stod noget med det undersøgte var pædagogens holdning. Flere blev ekskluderet fordi det var guidelines til eller rapporter fra arbejdet med udviklingshæmmede og fordi de ikke undersøgte pædagogens holdning. Andre blev ekskludret pga følgende: er et casestudie af en udviklingshæmmet mand, er et book review (boganmeldelse), er skrevet på fremmedsprog (tysk & hollandsk), udviklingshæmmedes seksualitet var ikke det undersøgte.

Skulle jeg lave søgningen igen ville jeg inkludere ord som experiences, attitudes, staff.

Der endte derfor med at være 12 artikler som på titel og abstract lod til at være interessante. Efterfølgende forsøgte jeg via AAUs at få adgang til artiklerne. Her var det muligt at få adgang til 8 af de 12 artikler. De artikler jeg ikke kunne få adgang til var alle af ældre dato (fra 1985-1991). Når vi taler om holdninger og udfordringer tænker jeg også at det er meget passende at disse bliver sorteret fra, da meget kan have ændret sig siden ift holdninger ift udviklingshæmmede og deres seksualitet.

Både for det bedre og det værre. Men det er et rimeligt nutidsbillede der forsøges at skabes.

Da jeg nåede til heltekst opdagede jeg at det er en udfordring kun at fokusere på pædagoger i et review. Når man forsøger at undersøge et aspekt ift pædagoger, er det en udfordring at denne term er meget dansk (måske nordisk?), og at det derfor ikke er mange andre som benytter denne term ift personalet omkring udviklingshæmmede. Jeg besluttede derfor at jeg i de 8 artikler jeg fik adgang til, at hvis disse beskrev en form for "professionel" der var overførbart til en pædagog blev de inkluderet. Risikoen ville nemlig være at der ikke var nogle artikler der kunne inkluderes ellers. Havde denne parameter været tilføjet tidligere, ville der muligvis have været flere artikler. Men da dette ikke er den primære litteratur, er dette blot et ekstra indblik i, hvilken litteratur der er.

3. List the aspects that your subject contains and the search terms for each of the aspects

Aspect 1 (udfordringer)	Aspect 2 (pædagoger)	Aspect 3 (udviklingshæmmede)	Aspect 4 (seksualitet)
challenges OR issues OR concerns OR problems	pedagogue* OR professional* OR "health personnel" OR "health care"	"intellectually disabled" OR "development al disturbance" OR "mentally disabled" OR "Intellectual Disability" OR "Brain Damage" OR autism OR ADHD OR "conduct disorders" OR	sexual* OR intimate OR "private life" OR intimacy OR intimate

		"conduct disorder" OR "cognitive disability" OR "cognitive disabilities" OR retarded	
--	--	--	--

4. Selection of relevant sources.

I forbindelse med vejledning på biblioteket blev jeg vejledt til, at vælge Psykinfo, Proquest og Scopus da der i disse databaser indgår psykologfaglige undersøgelser.

5. Searche

I psykinfo havde jeg muligheden for at vælge Thesaurus ord. Det er en gruppering af artikler eller "tags" som forskellige artikler kan have fået.

252 Results for (((abstract: (challenges)))) OR (((abstract: (issues)))) OR (((abstract: (concerns)))) OR (((abstract: (problems)))) AND (((IndexTermsFilt: ("Mental Health Personnel")))) OR (((abstract: ("health care")))) OR (((abstract: ("health personnel")))) OR (((abstract: (professional*)))) OR (((abstract: (pedagogue*)))) AND (((abstract: (retard*)))) OR (((abstract: ("intellectual* disab*")))) OR (((IndexTermsFilt: ("Brain Damage")) OR (IndexTermsFilt: ("Intellectual Development Disorder")) OR (IndexTermsFilt: ("Mental Disorders")) OR (IndexTermsFilt: ("Congenital Disorders")))) OR (((abstract: ("cognitive disab*")))) OR (((abstract: ("Brain Damage")))) OR (((abstract: ("mental* disab*")))) OR (((abstract: ("develop* disturbance")))) AND (((IndexTermsFilt: ("Sexuality")) OR (IndexTermsFilt: ("Intimacy")))) OR (((abstract: (sexual*)))) OR (((abstract: (intima*)))) OR (((abstract: ("private life"))))

Proquest

229 results ab(challenges OR issues OR concerns OR problems) AND ab("Mental Health Personnel" OR "health care" OR "health personnel" OR professional* OR pedagogue*) AND ab(retard* OR "intellectual* disab*" OR "Brain Damage" OR "Intellectual Development Disorder" OR "Mental Disorders" OR "Congenital Disorders" OR "cognitive disab*" OR "Brain Damage" OR "mental* disab*" OR

"develop* disturbance") AND ab("Sexuality" OR "Intimacy" OR sexual* OR intima* OR "private life")

Jeg søgte først på hver gruppering individuelt med en søgning i abstract og efterfølgende samlede jeg søgningen til en streng. Det resulterede i 229 resultater. Jeg valgte at søge i abstract for at det skulle minde om søgningen i psykinfo. Efterfølgende kunne jeg så vælge kun at få de artikler som var peer reviewed. Hvilket resulterede i 90 results.

Scopus

186 document results:

ABS (challenges OR issues OR concerns OR problems) AND ABS ("Mental Health Personnel" OR "health care" OR "health personnel" OR professional* OR pedagogue*) AND ABS (retard* OR "intellectual* disab*" OR "Brain Damage" OR "Intellectual Development Disorder" OR "Mental Disorders" OR "Congenital Disorders" OR "cognitive disab*" OR "Brain Damage" OR "mental* disab*" OR "develop* disturbance") AND ABS ("Sexuality" OR "Intimacy" OR sexual* OR intima*).

